

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ
A ENVIRONMENTÁLNÍHO MODELOVÁNÍ

HISTORICKÉ POVODNĚ NA ŘECE OHŘI
DIPLOMOVÁ PRÁCE

VEDOUCÍ PRÁCE: ING. JANA SOUKUPOVÁ, PH.D.
DIPLOMANT: BC. HANA DOUBRAVOVÁ

2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hana Doubravová

Voda v krajině

Název práce

Historické povodně na řece Ohři

Název anglicky

Historical floods on the river Ohře

Cíle práce

Vyhledat v archivních materiálech co nejvíce dat o historických povodních na Ohři. Zpracovat tato dokumentární data s přihlédnutím k jejich prostorové i časové výraznosti.

Metodika

Literární rešerše bude obsahovat obecné popsání povodní – příčin, důsledků. Bude se také zabývat obecně povodím Ohře.

Vlastní práce bude spočívat v hledání dokumentárních pramenů – kronik, dobového tisku a podobně v archivech a muzejích v zájmovém území. Nalezené prameny pak budou studentkou zpracovány.

Doporučený rozsah práce

50

Klíčová slova

řeka, povodně, Ohře, obec, klima, srážky, škody, kronika

Doporučené zdroje informací

Climate and floods in Central Europe since AD 1000: data, methods, results and consequences, Rudiger Glaser, Heiko Stangl, Germany 2004

Flood events on selected European rivers in the sixteenth century, Rudolf Brázdil, Rudiger Glaser, Christian Pfister, Petr Dobrovolný, Jean-Marc Antoine, Mariano Barriendos, Dario Camuffo, Mathias Deutsch, Silvia Enzi, Emanuela Guidoboni, Oldřich Kotyza, Fernando Sanchez Rodrigo, Netherlands 1999

Historické povodně na dolním Labi a Vltavě, Oldřich Kotyza, František Cvrk, Vlastimil Pažourek, Děčín 1995
Historie počasí a podnebí v Českých zemích II, Rudolf Brázdil, Oldřich Kotyza, Masarykova univerzita, Brno 1996

River floods in the changing climate- observations and projections, Zbigniew W. Kundzewicz, Yukiko Hirabayashi, Shinjiro Kanae, 2010

Zhoubná povodeň v Čechách dne 25. A 26. Května 1872, vydáno i tištěno nákladem dra. F. Skrejšovského, Praha 1872

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. Jana Soukupová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra vodního hospodářství a environmentálního modelování

Elektronicky schváleno dne 10. 12. 2015

prof. Ing. Pavel Pech, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 12. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 02. 04. 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pod vedením Ing. Jany Soukupové Ph.D. Veškeré použité literární zdroje i elektronické zdroje jsem uvedla v seznamu použité literatury a řádně je v textu citovala.

V Praze dne 16. 4. 2016

Hana Doubravová

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Ing. Janě Soukupové, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a za její pozitivní přístup. Dále děkuji své rodině za podporu při celém studiu.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá studiem historických povodní na řece Ohři především v rozmezí let 1800 až 1950, které jsou zkoumány metodami historické klimatologie. Práce spočívá ve vyhledávání, třídění a hodnocení vzácných dokumentárních zdrojů, především kronik. Zaměřuje se na vybrané území Ústeckého kraje, zahrnující obce Lenešice, Dobroměřice, Louny, Vršovice, Obora, Počedělice, Kystra, Orasice, Radonice a v neposlední řadě Volenice. Zmíněna je zároveň oblast Žatecka, kde se doba vylití Ohře v některých letech od obcí z Lounska lišila.

Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních částí. První část je teoretická, zabývající se popisem zvoleného území, typy povodní a materiály sloužícími ke studiu povodní. Ve druhé části práce jsou popsány jednotlivé povodně. Hlavním zdrojem pro tuto část jsou dokumentární zdroje, kroniky, které obsahují data z konkrétních let. Nicméně práce s kronikami není snadná z důvodu stručného popisu a neuspořádanosti informací. Poslední část je vlastním výzkumem jednotlivých povodní, které jsou vyhodnoceny dle klasifikace zvolené autorem. Povodně jsou v první řadě vyhodnoceny dle časového sledu, následně klasifikovány dle typu povodní a jimi způsobených škod. Nakonec jsou povodně porovnány pomocí názorných grafů. Práce zároveň obsahuje současné fotografie z vybraných obcí pro názornější orientaci a mapovou přílohu znázorňující popisovaný úsek řeky.

Klíčová slova: řeka, povodně, Ohře, obec, klima, srážky, škody, kronika

Abstract

This thesis deals with historical floods on the river Ohře especially between 1800 and 1950. Floods are studied by historical climatology. The main purpose of this thesis is searching, sorting and the evaluation of rare documentary sources, especially chronicles. It focuses on selected areas of the Usti Region, covering the municipalities Lenešice, Dobroměřice, Louny, Vršovice, Obora, Počedělice, Kystra, Orasice, Radonice and finally Volenice. Town Žatec is also mentioned in this thesis because there were quite different floods than in Louny.

The thesis is divided into three main parts. The first part is theoretical, dealing with the description of the selected area, types of floods and materials which help us to study historical floods. The second part describes the various floods. Documentary sources, especially chronicles are the main source for this part. It contains data from specific years. However, using chronicles is not easy due to a brief description and information entropy. The last part is the individual's own research floods, which are evaluated according to the classification chosen by the author. Floods are primarily evaluated according to the time sequence, then classified according to the type of floods and the damage they cause. Finally the floods are compared in illustrative graphs. The work also includes contemporary photographs of the selected municipalities for illustrative orientation and maps of the selected area.

Key words: river, floods, Ohře, village, climate, precipitation, damages, chronicle

Obsah

Úvod	11
Cíle diplomové práce	12
Metodika	13
1. Typy a příčiny vzniku povodní	14
1.1 Příčiny vzniku povodní	14
1.1.1 Příčiny meteorologické	14
1.1.2 Příčiny environmentální	15
1.1.3 Příčiny antropogenní	15
1.2 Typy povodní	15
1.2.1 Dešťová povodeň	15
1.2.2 Sněhová povodeň	15
1.2.3 Ledová povodeň	16
1.2.4 Smíšená povodeň	16
2. Stupně povodňové aktivity	16
2.1 1. SPA – bdělost	16
2.2 2. SPA – pohotovost	16
2.3 3. SPA - ohrožení	16
3. Zdroje zpráv o povodních a práce s nimi	17
3.1 Dokumentární prameny	17
3.2 Obrázkové zdroje	18
3.3 Archeologické zdroje či přírodní archivy	19
4. Popis zájmového území	20
5. Proměna řeky Ohře v průběhu několika století	22
5.1 Vodní dílo Nechanice	24
6. Hodnocení povodní z historických dokumentárních zdrojů	25
6.1 Žatecko	25
6.2 Lenešice	27
6.3 Dobroměřice	28

6.3.1	Povodně 19. století	30
6.3.2	Povodně 20. století	32
6.4	Louny	34
6.5	Vršovice	36
6.5.1	Povodně 19. století	37
6.5.2	Povodně 20. století	38
6.6	Obora	40
6.6.1	Povodně 20. století	40
6.7	Počedělice	43
6.7.1	Povodně 19. století	43
6.7.2	Povodně 20. století	46
6.8	Kystra	48
6.9	Orasice	52
6.9.1	Povodňové události z Mikšovicovy kroniky	53
6.9.2	Povodně 19. století	54
6.9.3	Povodňové události z úředních spisů	57
6.10	Radonice	60
6.10.1	Povodně 18. století	60
6.10.2	Povodně 19. století	61
6.10.3	Povodně 20. století	63
6.11	Volenice	65
7.	Klasifikace povodní	68
7.1	Klasifikace dat dle typu povodně	68
7.1.1	Lenešice	68
7.1.2	Dobroměřice	69
7.1.3	Louny	69
7.1.4	Vršovice	70
7.1.5	Obora	70
7.1.6	Počedělice	71

7.1.7	Kystra	72
7.1.8	Orasice	72
7.1.9	Radonice.....	73
7.1.10	Volenice	74
7.2	Klasifikace dat dle způsobených povodňových škod	75
7.2.1	Lenešice	76
7.2.2	Dobroměřice	77
7.2.3	Louny.....	77
7.2.4	Vršovice	78
7.2.5	Obora.....	78
7.2.6	Počedělice	79
7.2.7	Kystra	80
7.2.8	Orasice	80
7.2.9	Radonice.....	81
7.2.10	Volenice	82
	Výsledky a přínos práce.....	83
	Diskuze.....	86
	Závěr	88
	Přehled literatury a použitých zdrojů	89
	Seznam obrázků.....	94
	Seznam tabulek.....	96
	Seznam příloh	97
	Přílohy	98

Úvod

Voda je pro člověka základní zdroj přežití, zároveň však živel, který nás dokáže připravit o vše, dokonce i o to nejcennější, život. Jsou situace, kdy je vody nedostatek nebo naopak extrémní množství. Tyto extrémy nazýváme suchem a povodněmi. Existují také místa, kde se voda vyskytuje jen v omezeném množství či místa, ze kterých člověk není schopen vodu čerpat. Množství vody je ovlivněno především polohou dané lokality, množstvím srážek na něj dopadajících, vlastnostmi povrchu a dalšími faktory, o kterých se zmíním v dalších kapitolách.

V práci se budu zabývat především srážkami, které způsobují extrém zvaný povodeň. Povodně dokáží neočekávaně změnit naše životy a zároveň dokáží zničit vše, co jim stojí v cestě. Čím jsou způsobeny a jak se jim ubránit? S postupem let jsme schopni stavět přehradu, předpovídat počasí, revitalizovat vodní toky, přesto nás dokáže povodeň překvapit. Od předchozích generací jsme se mnoho nepoučili, stále stavíme domy podél řek, rovnáme vodní toky bez zachování přirozeného meandrování řek.

Ve své diplomové práci se pokusím popsat příčiny způsobující povodně a následné typy povodní. Zaměřím se především na řeku Ohři, která je mi blízká. Tato řeka protéká mým rodným městem Žatcem, který je v současné době dostatečně chráněn před silnými povodněmi, ale vždy tomu tak podle záznamů z kronik nebylo. Vybrala jsem si dosud nezpracovanou část řeky Ohře v okolí města Louny a obdobím mezi roky 1800 a 1950. Pokusím se shrnout, jaké události se na této řece odehrály, zda povodním předcházelo sucho, jak došlo k ovlivnění lidských životů a zda řeka v průběhu tisíciletí změnila svůj směr či koryto. Zároveň práci obohatím o aktuální fotografie řeky ve vybraných obcích.

Historické záznamy v kronikách nebo jiných dokumentárních zdrojích vhodně doplňují měření, ale zároveň poskytují informace o povodních na místech, kde nebyla žádná měření provedena, a to především na lokálních malých tocích. Přestože je Ohře jednou z větších řek, naměřená data jsou dostupná teprve od počátku 20. století.

Cíle diplomové práce

Cílem mé práce je roztřídit a klasifikovat pomocí významných dokumentárních zdrojů historické povodně na řece Ohři v zájmovém úseku Lounského kraje, zahrnující především obce Lenešice, Dobroměřice, Louny, Vršovice, Obora, Počedělice, Kystra, Orasice, Radonice a Volenice. Okrajově bude zmíněno Žatecko, kde docházelo k vylití řeky a okolních potoků v jiných časových obdobích, obzvláště bude popsána významná povodeň z roku 1872, která ovlivnila velkou část západních Čech. K podrobnějšímu zpracování práce bylo zvoleno rozmezí mezi lety 1800 a 1950.

Samozřejmostí je shrnutí informací o příčinách vzniku povodní, typech povodní a dostupných materiálech při zpracovávání historických dat. Bude vyzdvížen význam dokumentárních pramenů pro dokreslení povodňových situací v historii. V práci popíši zároveň obecné informace o řece Ohři a vývoj jejího názvu. Zároveň zde budou podány informace o změnách tvaru koryta řeky v průběhu staletí. Pro vyhodnocení změny tvaru koryta v druhé polovině 19. století a začátku 20. století budou použity mapy Vojenského mapování II. a III.

V neposlední řadě popíši povodně, ke kterým došlo v rozmezí 19. a první poloviny 20. století za použití místních kronik. Ty budou nejprve vyhodnoceny dle typu povodně na dešťové, sněhové, ledové a smíšené. Následné hodnocení bude závislé na způsobených škodách v daném roce. Cílem je konečné vyhodnocení počtu jednotlivých typů povodní. Pro názornost přidám fotografie zpracovávaných obcí ze současnosti a mapu zobrazující zvolený úsek řeky Ohře.

Práce může být použita jako podklad pro vyhodnocení hydrologických poměrů povodí tam, kde nejsou dostupná měření. Může zároveň sloužit k doplnění naměřených dat.

Metodika

První část diplomové práce byla vypracována formou literární rešerše. Hlavním úkolem bylo dohledání podkladů k řešenému tématu, především cizojazyčných článků doplněných o knihy psané v českém jazyce. Mnoho informací týkajících se řeky Ohře bylo dohledáváno v Regionálním muzeu K. A. Polánka v Žatci. Příkladem jsou knihy o regionu a místní časopisy staršího data. Základní data o zvolených obcích byla použita z internetových stránek jednotlivých obcí.

Hlavní část diplomové práce souvisela s vyhledáváním dokumentárních zdrojů. Nejprve bylo nutné získat seznam míst, kde je možné s takovými zdroji pracovat. Na úplném začátku jsem kontaktovala městské úřady všech vybraných obcí, zda vlastní obecní kroniky. Bohužel jsem v mnoha případech nedostala odpověď žádnou. Z některých úřadů mi přišla odpověď, že jsou kroniky k dostání ve Státním okresním archivu v Lounech. Neváhala jsem proto kontaktovat přímo lounský archiv, kde mi byl sdělen den a čas, kdy se mohu dostavit. Kroniky nebylo možné zapůjčit domů, proto jsem strávila mnoho času ve studovně a pečlivě pročítala ručně psané kroniky rok po roce.

Dalším krokem k dokončení práce bylo vyhodnocení povodní pomocí klasifikace, kterou jsem si sama stanovila. Klasifikace spočívala v porovnání jednotlivých povodňových let a škod povodněmi způsobenými. Z těchto dat jsem dostala první konečné výsledky. Druhé vyhodnocení bylo provedeno podle typu povodně – dešťová, sněhová, ledová, smíšená. Konečná data byla porovnána a vyhodnocena.

Dále jsem se rozhodla osobně navštívit veškeré v diplomové práci popisované obce. Zde jsem pořídila několik současných fotografií řeky a obcí do příloh. Při návštěvě těchto míst jsem potkala několik rodáků, kteří byli ochotni mi několika větami popsat historii, kterou si pamatují. Pro mne se jednalo o velmi cennou zkušenost.

Nakonec jsem práci zkompletovala, doplnila o úryvky z kronik, sepsala veškeré použité zdroje a doplnila obsah. Následovalo zformátování dle metodických pokynů diplomové práce.

1. Typy a příčiny vzniku povodní

Povodně jsou přírodním živlem, který může vyústit ve škody ekonomické, nebo škody na ekosystémech. Mohou zároveň poškodit historické a kulturní hodnoty, ovlivnit zdraví a v nejhorším případě mohou vznikat ztráty na lidských životech. Jen v posledním desetiletí 20. století zabily povodně zhruba 100 000 lidí a ovlivnily životy 1,4 bilionů obyvatel země (31)(30). V porovnání s jinými přírodními katastrofami tvořily povodně mezi roky 1950 až 2005 celých 25 % událostí, 7 % dle počtu obětí, 25 % z pohledu ekonomických ztrát a 5 % pojistných událostí (34). Tato čísla svědčí o nevyzpytatelnosti povodní.

Dle meteorologického slovníku slovo povodeň znamená „výrazné přechodné zvýšení hladiny toku, způsobené náhlým nárůstem průtoku nebo dočasným zmenšením průtočnosti koryta, přičemž dochází k rozlivu toku mimo jeho koryto“(12).

1.1 Příčiny vzniku povodní

V průběhu několika posledních desetiletí došlo k navýšení povodní a škod s nimi spojenými. Podle Zdeňka Vašků je pravděpodobné, že jsme v současné době vstoupili do období zvýšeného povodňového neklidu, které souvisí s přirozenými cykly malých pluvialů (37). Příčiny vzniku povodní spadají do tří následujících kategorií.

1.1.1 Příčiny meteorologické

Příčiny meteorologické zahrnují především vývoj klimatu. Každé oteplení klimatu znamená ohrožení více lidí povodněmi díky zrychlenému hydrologickému cyklu. Se zvýšením teploty o 4 °C bude s velkou pravděpodobností ovlivněno 2,5krát více obyvatel zemského povrchu než v případě oteplení klimatu o 2 °C (26). Dle Houghtona došlo během 20. století ke zvýšení teploty zemského povrchu v průměru o 0,6 °C (36).

Meteorologické příčiny zahrnují charakteristiky srážek, mezi něž patří především doba trvání, intenzita, objem a načasování srážek. Důležitým údajem je roční období a s tím související skupenství srážek, ale také rychlost větru. V případě povodní jsou důležité dvě skupenství srážek – kapalné a pevné. U klimatických příčin nelze zapomenout na teplotu vzduchu, která ovlivňuje rychlost tání sněhu (44)(26). Tyto klimatické vlastnosti mohou být například ovlivněny jevy El Niño a NAO. El Niño je typické změnou teploty vody mezi pobřežím Ekvádoru a Peru. NAO, definované z hlediska rozdílných tlaků mezi Islandem a Azory způsobuje změny teplot, srážky a proudění nad Evropou (38).

1.1.2 Příčiny environmentální

O těchto příčinách se ve své publikaci zmiňuje Jan Daňhelka a Libor Elleder. Povodně souvisejí s fyziogeografickými vlastnostmi povodí, mezi něž patří sklon, expozice a vegetace. Environmentální příčiny úzce souvisí s příčinami antropogenními, protože vegetace i vlastnosti povodí jsou ovlivňovány člověkem. Může se jednat například o odlesňování či regulaci toků (44).

1.1.3 Příčiny antropogenní

Lidská činnost může patřit mezi další příčiny, které dokáží zhoršit riziko povodní a to především zpevněním povrchu či změnou krajinného pokryvu. Změna pokryvu ovlivňuje lokalitu jak hydrologicky, tak i ekologicky. Zmínit lze hlavně odlesňování, s ním související urbanizaci prostředí, tedy stavbu budov, silnic, chodníků a parkovišť (35). Tyto stavby zvyšují odtokový koeficient, který přispívá vzniku povodní. Příkladem může být Evropská unie, kde za desetiletí došlo k eliminaci zemědělské půdy v průměru o 2 % právě v důsledku urbanizace. Dochází také k eliminaci mokřadů v krajině a roste počet odvodňovaných zemědělských půd (26). S lidskou činností zároveň souvisí zvyšování skleníkových plynů. Jen koncentrace oxidu uhličitého ve vzduchu vzrostla od roku 1750 o 31 %. Koncentrace metanu vzrostla od roku 1750 o neuvěřitelných 151 % a stále se zvyšuje (36).

1.2 Typy povodní

1.2.1 Dešťová povodeň

Tento typ povodně může vzniknout dvěma způsoby. Prvním z nich je trvalý déšť, kdy několikadenní nebo i několikatydenní srážky o nízké intenzitě nasytí půdní profil. Často se jedná o frontální srážky pokrývající velkou plochu, které se mohou vyskytovat na rozloze několika 1000 km². Druhým typem je přivalový déšť trvající krátkou dobu, například při letních bouřkách. Odtok může být pouze z části povodí, kde dosáhne srážková intenzita infiltrační kapacity. Tentokrát nestačí půdní profil srážky vsakovat, a dochází tak k odtoku vody po zemském povrchu. Krátkodobá dešťová povodeň dosahuje místního nebo regionálního měřítka (32). Právě tyto povodně jsou nejčastěji uváděny ve zprávách z kronik.

1.2.2 Sněhová povodeň

Sněhová povodeň vzniká při náhlé oblevě a následném prudkém tání sněhu. (39). Většinou vzniká v zimních či jarních měsících při výskytu velkého množství sněhu, promrzlé půdy pod sněhovou pokrývkou a náhlého oteplení nad bod mrazu i v nočních hodinách, nebo kombinací předchozích situací (32).

1.2.3 Ledová povodeň

Tato povodeň vzniká v důsledku zmenšení průtočnosti koryta výskytem ledových jevů. Kry mohou být unášeny silou vody a tvořit bariéry na vodním toku, za nimiž dochází ke stoupání hladiny a následnému zaplavení okolní krajiny (13).

1.2.4 Smíšená povodeň

Smíšená povodeň vzniká kombinací předchozích typů povodní, například sněhové a dešťové. K tomuto typu dochází často na začátku zimního období, když se začínají vyskytovat sněhové srážky, následně tají a zároveň se objevují srážky dešťové (12).

2. Stupně povodňové aktivity

2.1 1. SPA – bdělost

Stupeň bdělosti vzniká, pokud hrozí nebezpečí přirozené povodně, a zaniká v případě pominutí příčin. Při tomto stupni nedochází k rozlitému toku, a nehrozí tak hmotné škody na majetku. Naopak se zvyšuje rychlost proudění vody v toku a jeho hloubka. Je potřeba vodnímu toku věnovat více pozornosti a zároveň sledovat předpovědi ČHMÚ.

2.2 2. SPA – pohotovost

Stav pohotovosti vyhláší příslušný povodňový orgán v případě hrozby přirozené povodně. Tentokrát již dochází k mírným rozlivům, voda však nepáchá výrazné škody na majetku. Ve většině případů se jedná o zaplavení luk a polí v blízkosti toku, popřípadě zaplavení menších komunikací. Stejně jako při stavu bdělosti je nutné sledovat situaci, dále dle potřeby provádět opatření ke zmírnění průběhu povodně. Při 2. SPA se aktivizují povodňové orgány a další složky povodňové služby.

2.3 3. SPA - ohrožení

3. stupeň povodňové aktivity vyhláší příslušný povodňový orgán v době povodně při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, ohrožení majetku a životů v záplavovém území. V tomto stupni jsou zaplavovány obce, a je proto nutné provádět záchranné práce. Zaplavená území musí obyvatelé opustit. Často dochází k dopravním a jiným omezením souvisejícím s přerušением dodávek vody, plynu či elektřiny. Informace o průběhu a dalším předpokládaném vývoji poskytuje ČHMÚ a veřejnoprávní sdělovací prostředky (16).

3. Zdroje zpráv o povodních a práce s nimi

Získat ucelené informace o povodních v historii je složitá záležitost. Existuje několik možných pramenů, které by měly být při studiu povodní využity. Prameny se dělí do tří základních skupin, mezi něž patří dokumentární prameny, obrázkové zdroje a zdroje archeologické. Jiné zdroje je nazývají mírně odlišně. Dle Regizu Lounského kraje z roku 1995 lze prameny rozdělit na písemné, kam spadají především kroniky a farní pamětní knihy, dále prameny vyprávěcí neboli narativní, kartografické obsahující historické a současné mapy a v neposlední řadě historické dokumenty. Do těchto dokumentů lze zařadit knihy počtů, například města Loun, kde je možné se dočíst o vynášení vody ze sklepů. Užitečné informace také poskytuje berní rula či listiny, které podávají informace o výnosu a podobě krajiny. Z hlediska změn krajiny je důležitý archeologický výzkum doplněný o paleoklimatologii (48). Záleželo na době, ale také dostupných využitelných zdrojích. Pod každou touto skupinou může být zařazeno několik typů zdrojů, o kterých se zmíním v následujících odstavcích.

3.1 Dokumentární prameny

Těmito prameny jsem se v mé práci řídila nejvíce, avšak nebylo snadné je dohledat. Pod tyto prameny spadají kroniky, deníky, osobní korespondence, ekonomické záznamy a některé další prameny. Tyto zmíněné zdroje se liší ve svém rozsahu, některé obsahují pouze zmínky o povodních, jiné naopak souhrnné informace zahrnující příčinu povodně, postup vlny, ale také záznamy o škodách. Lze zde často dohledat informace o maximální dosažené výšce hladiny (29).

Dokumentární prameny, mezi něž spadají kroniky, anály a různé paměti, byly ovlivňovány z velké části zálibami a vzděláním člověka, který daný pramen psal. Kroniky, kterými jsem se zabývala, byly psány vzdělanými lidmi, učiteli, popřípadě faráři. Záliby kronikáře ovlivňovaly dokumentární zdroje z velké části. Někteří psali především o počasí, povodních a jejich škodách, což je pro mě důležitá informace, jiní psali o událostech spojených s válkami, úmrtími a kulturními událostmi. Tyto zdroje jsou popisovány s velkými emocemi, které jsou zároveň přenášeny na současného čtenáře. První zmínka o povodni, ne na Ohři, ale na Vltavě, byla sepsána nejspíše roku 1118 pražským kanovníkem Kosmou. Popsal výšku dosažené hladiny a způsobené škody (30).

Dalšími, dodnes využívanými záznamy jsou informace o počasí a pozorování vodního stavu. Předtím než byly k dispozici pravidelné záznamy meteorologických stanic, využívaly se poznatky lidí. Šance na získání takových dat rostla, pokud autor

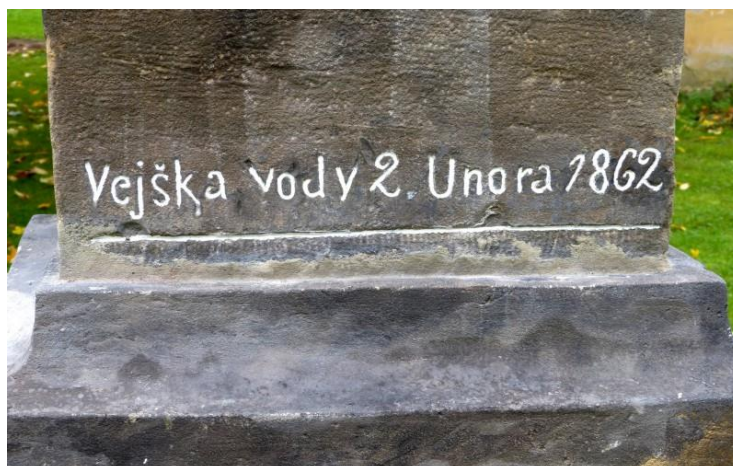
bydlel v blízkosti vodního toku nebo mu zvýšení hladiny ovlivnilo chod života, práci na poli a podobně (34). Pravidelné pozorování vodního stavu v Lounech započalo v roce 1884, v roce 1901 byl poprvé použit limnigraf (48). Na těchto záznamech lze vyčíst průběh počasí za určité období a zároveň jeho výkyvy. Při průběhu extrémních událostí byly často vydávány speciální tisky, jejichž cílem bylo informování obyvatel. I tyto materiály lze dohledat při studiu historických povodní (30).

Neopomenutelnými záznamy, které poskytují informace o extrémech doby minulé, mohou být dále úřední hospodářské záznamy. Ty nepřímo odkazují na katastrofy, jsou v nich popsány příjmy a výdaje dané obce. Pokud nastala povodeň, která způsobila nějaké škody, bylo zajisté potřeba investovat finance. Příkladem může být oprava či stavba lávky, mostu (30).

Častým informativním zdrojem pro lid i širé okolí byly výtisky novin. Tento zdroj se velmi často používá i v současné době. Jeho hlavní érou bylo období před začátkem záznamů hydrologických pozorování. Noviny informovaly především o rozsahu způsobených škod. Podobně je tomu i dnes, kdy informují veřejnost o škodách, zároveň však pomocí inzerátů napomáhají charitativním sbírkám na pomoc ohroženým oblastem (34). Poznání o povodních může dokládat rovněž stará osobní korespondence, ve které si lidé sdělovali své dojmy, a to nejen pozitivního charakteru. Podobným zdrojem zmiňující extrémní počasí byly kramářské a trhové písně. U nich však hrozí nevěrohodnost (30).

3.2 Obrázkové zdroje

Obrázkové zdroje neboli epigrafické prameny slouží k reálné představě, jak velká povodeň danou oblast či konkrétní místo zasáhla. Mezi obrázkové zdroje patří malby nebo vytesané obrazy do skal a kamenů, body na budovách, mostech nebo bránách, či starých stromech, popřípadě povodňové značky (29). Příkladem je povodňový nápis zaznamenávající výšku vody z 2. února roku 1862 v Počedělicích. Nachází na kamenném kříži, jeho část je vyobrazena na obr. č. 1. Stáří obrázkových zdrojů se posuzuje především podle stáří objektu, bohužel někdy byly značky přenášeny. V neposlední řadě nesmí být opomenuty fotografie zachycující věrohodně rozsah povodní a jejich následky (29)(30).

Obr. č. 1 Povodňová značka v Počedělicích

Zdroj: (52)

3.3 Archeologické zdroje či přírodní archivy

Nejstaršími materiály, zachycujícími průběh extrémních změn, jsou zdroje přírodního charakteru a s tím související archeologické materiály. Příkladem může být zmíněno vymizení osadníků v důsledku povodní, tedy stopy a změny osídlení dané oblasti (29). Ve vyhodnocení povodňových událostí nám mohou také pomoci sedimenty či pyl (28). Jejich ukládání na březích svědčí o stopách povodní. Vzhledem k odlišnosti zrn jednotlivých rostlinných taxonů lze odvodit, zda patří do dané oblasti nebo byla přinesena a uložena v sedimentech (46). Důležitými geologickými indikátory jsou usazeniny nebo eroze podél říčních koryt (33). Tyto zdroje je však často potřeba doplnit o informace spojené s paleoklimatologií.

4. Popis zájmového území

V České republice existuje několik hlavních vodních toků, ale pouze jeden je mi nejbližší, řeka Ohře. Z historického hlediska je Ohře významná řeka, která způsobila mnoho škod svým rozlitím. V současné době je stabilizována a v posledních letech nijak výrazně neohrožuje své okolí.

Ohře je řeka nacházející se v severozápadní části České republiky, zároveň největší řeka západních Čech a třetí největší řeka celé České republiky. Svou velikostí ji předčí pouze Vltava a Labe (40). Celková plocha povodí je 5614 km², z čehož 4626 km² se nachází na území České republiky. Ohře dosahuje délky 256 km, některé prameny uvádějí 270 km jen na našem území. Dále pokračuje do sousedního Německa, kde pramení u města Wiesenstadt v bavorských Smrčinách v nadmořské výšce 752 m nad mořem. Zde svou délku navyšuje o úctyhodných 50 km. V České republice ústí do řeky Labe u města Litoměřice v severních Čechách. Právě zde dosahuje hodnoty průměrného průtoku 38 m³/s (41). Nejmenší spád u města Loun je 0,2% (47). V tab. č. 1 a tab. č. 2 jsou vyobrazeny výšky hladin nad mořem v zájmových obcích a základní hydrologické charakteristiky Ohře v městě Louny.

Tab. č. 1 Hladina řeky nad mořem při normálním stavu Ohře

obec	Normální hladina vody nad mořem
Lenešice	178 m
Louny nad jezem	175,5 m
Louny pod jezem	174,2 m
Vršovice	172,5 m
Vršovice pod jezem	171,4 m
Počedělice	170 m
Volenice	165 m

Zdroj: autor s využitím (62)

Tab. č. 2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Ohře ve stanici Louny

Vodoměrná stanice	Louny
Říční km [km]	54,3
Plocha povodí [km²]	4983
Dlouhodobý průměrný průtok [m³/s]	36,7
Dlouhodobý průměrný minimální průtok [m³/s]	9,24
Dlouhodobý průměrný maximální průtok [m³/s]	226
období	1931 – 2000
Průměrný specifický odtok [l/s/km²]	7,4

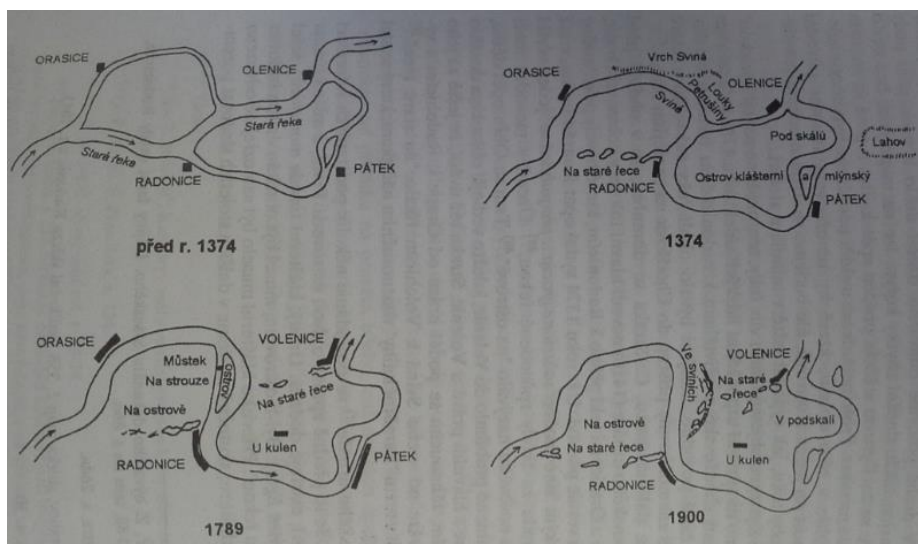
Zdroj: Autor s využitím (63)

Ogra, Oharka, Ohře, to jsou názvy řeky měnící se v průběhu staletí. Nejprve byla řeka v Kosmově kronice z počátku 12. století, přesněji v roce 1100, nazvána Ogrou ve zmínce o hradu Drahúše nad řekou Ohří (5). Zde vzniká nejasnost v pojmenování řeky. Některé zdroje používají název Ohře jiné Ogra. Na konci 13. století ji Kosmovi pokračovatelé nazvali Ohrou. Došlo tedy k výměně jednoho písmene a to z „g“ na „h“. Nejstarší český název pochází z období okolo roku 1300, kdy Dalimil uvedl řeku v následující větě: „Zimě Durink děťátko samo na led vyvede, k rybám je na Ohřiu přivede“(47). Název však způsoboval problémy při výslovnosti v Německu, proto vznikl název Egra nebo Eger. Pojmenování Oharka, které starousedlíci používají i v současné době, má původ u Slovanů, kteří ji pojmenovali po oharcích, což je uhlí, jehož žíly spadají na některých místech do říčního koryta (47). Pamětní kniha Orasic upřesňuje toto pojmenování. Název vznikl po tokem roznášených kusech uhlí z uhelných flecí, které na Postoloprtsku vycházejí ze dna řeky (9). Během roku 1290 se v pramenech začalo vyskytovat pojmenování Egra, zatímco roku 1362 již Ohře (47). Bohužel nelze jednoznačně specifikovat, v jakých letech došlo k jednotlivým změnám pojmenování řeky.

5. Proměna řeky Ohře v průběhu několika století

Porovnání 20. století se stoletím 14. přináší některé významné změny na toku řeky Ohře. Hodně změn se týká mnou zvolených vesnic, ve kterých docházelo téměř každoročně k povodním. Významnou změnou bylo zrušení vodního příkopu ve Vršovicích. V průběhu let zanikl také ostrov u obce Obora. Část toku byla napřímena prokopáním nového koryta u Kystry, směr na Orasice. Tuto změnu nepovažuji za rozumnou, protože meandrování toku zabraňuje vzniku povodní. Na přelomu 17. a 18. století započaly vodohospodářské úpravy, které měly ochránit zastavěné oblasti před velkou vodou. Byly stavěny zdrže, hráze, které odváděly vodu do luk a chránily tak vesnici. Škody na loukách nevadily tolik jako pobožené domy a s tím související pohromy. V polovině 18. století začala podpora stavby hrází státem. To znamenalo daňové úlevy a často i přímou pomoc (48). Po výstavbě vodního díla Nechranice v roce 1968 byla hrozba povodní zmírněna, nicméně i po tomto roce došlo ke zrychlení průtoku. To však znamenalo další potřebné změny, které měly povodním zabránit. Došlo k úpravě břehů řeky, které byly následně osety travou a osázeny mladými stromy. Bylo vyrovnáno písčité dno toku (47). Na obr. č. 2 jsou zaznamenány změny tvaru koryta a jeho trasa.

Kronika Vršovice popisuje změnu toku následovně: „V našem nejbližším okolí nebyla Oharka soustředěna v jednom toku, ale rozdělovala se v několik ramen. Zbytky po nich jsou staré řeky, místem tůňe, názvy „Na ostrově“. Tak jedno rameno přicházelo od Dobroměřic podél strání a ústilo do hlavního toku u Vršovic. Postupem času bylo zanášeno, bylo zarůstáno rokytím, sítinami, až zbylo jen bahniště, a i to zmizelo odvodněním. Jiné rameno chodívalo pod pohodnicí k Černčicům a odtud skrz bažantnici přímo k obrovskému kostelu. Při tomto rameni stál obrovský mlýn a lázeň. Jiné rameno zase chodilo okolo nynějšího zámku vršovického k nynější elektrárně, dříve mlýnu z roku 1804“ (5).

Obr. č. 2 Postupné změny tvaru toku krajinou

Zdroj: Autor s využitím (53)

Kromě některých již zmíněných změn týkajících se úpravy břehů a stavby hrází nedošlo v průběhu 19. a 20. století k výrazným změnám tvaru toku na zvoleném úseku mezi městem Louny a obcí Volenice. Pro toto vyhodnocení byly porovnány mapa II. vojenského mapování, III. vojenského mapování a mapa současnosti. Jedinou změnou čitelnou z map bylo napřímení a zkrácení řeky mezi obcemi Kystra a Orasice. Tato změna je vyobrazena v příloze č. 14 a zároveň na obr. č. 3, který pochází ze záznamů pamětní knihy Volenice.

Obr. č. 3 Tok řeky Ohře v roce 1932

Zdroj: Autor s využitím (54)

5.1 Vodní dílo Nechranice

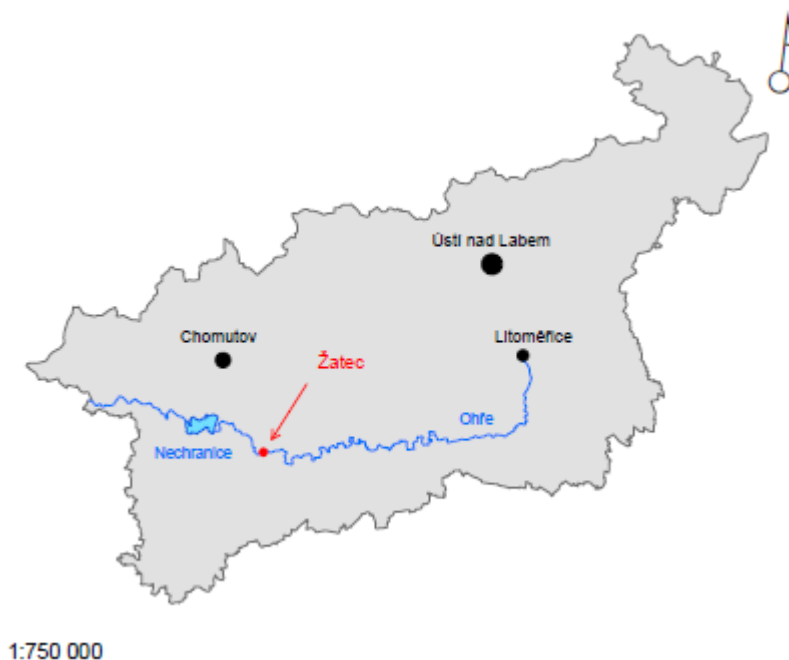
Vodní dílo Nechranice je hlavním opatřením na zmírnění povodní. Pochází z roku 1961 – 1968. V roce 1968 bylo uvedeno do provozu projektantem Hydroprojekt Praha. Funkcí díla je zabránění povodním pod nádrží a s tím souvisejícím ovlivněním průtoku řeky Ohře. Přehrada je schopná snížit kulminační průtok stoleté povodňové vlny z hodnoty $753 \text{ m}^3/\text{s}$ na $462 \text{ m}^3/\text{s}$ (14). Nachází se v Ústeckém kraji, okrese Chomutov a leží mezi městy Kadaň, Chomutov a Žatec (15). Je raritou, protože se jedná o nejdelší sypanou hráz ve střední Evropě, a to o délce 3280 m. Území v těsném okolí přehrady patří do evropské soustavy chráněných území Natura 2000. Minimální průtok pod hrází by měl být $8 \text{ m}^3/\text{s}$, zatímco neškodný průtok je 170 až $200 \text{ m}^3/\text{s}$. Šířka koruny hráze je 9 m a délka byla již zmíněna. Celková zatopená plocha je úctyhodných 1338 ha (14).

6. Hodnocení povodní z historických dokumentárních zdrojů

Pro následné vyhodnocení byl vybrán úsek řeky Ohře v okolí okresního města Louny a opodál ležícího města Žatec. Zároveň byly zvoleny obce ležící nedaleko města Loun postavené podél vodního toku Ohře. Mezi nimi lze jmenovat Lenešice, Dobroměřice, Louny, Vršovice, Obora, Počedělice, Kystra, Orasice, Radonice a v neposlední řadě Vlenice. Jejich poloha je znázorněna v příloze č. 1 a příloze č. 2.

6.1 Žatecko

V následujících několika odstavcích budou shrnuty povodně týkající se královského města Žatec a jeho okolních obcí. Na obr. č. 4 je znázorněna poloha města v rámci Ústeckého kraje. Okolní obce nebyly na mapě zobrazeny z důvodu větší přehlednosti, protože jejich poloha by byla téměř totožná se Žatcem.

Obr. č. 4 Umístění města Žatec v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Nejstarší zmínka o povodni, kterou se mi podařilo dohledat v pramenech, byla v polovině 16. století. V této době se v Žatci vyskytly dvě povodně, v předměstí zničily 150 domů. Významná povodňová událost, která podplavila hradby v Žatci a zavinila tak jejich zřícení, nastala v roce 1782.

Zřejmě nejrozsáhlejší povodeň, která zasáhla většinu mnou zvolených obcí, spadá do roku 1872. Podrobný popis katastrofické události byl zpracován především pro oblast Žatecka. Sobota 25. a neděle 26. května se uložila do paměti mnoha

místních obyvatel. V tyto dny se přihnala voda o velké síle v důsledku kombinace bouře, krup a ledu, jež zasáhla velkou část západních Čech. Vylití řek a způsobení velkých škod se týkalo především Rakovnicka, Podbořanska, Žatecka, ale také oblasti v okolí Prahy. Celková škoda dosáhla 7 178 089 zlatých, z čehož škody na Žatecku vystoupaly na 8,2 % z celkové škody. Celkový počet zasažených obcí velkou vodou vystoupal na počet 343. Mezi poškozenými obcemi mohou být zmíněny Beroun, Rakovník, Holedeč, Kryry, Trnovany, Očihov, Měcholupy, Blšany a Dobříčany. Škody byly způsobeny značné, od zaplavení polí, stržení mostů, zničení hrází rybníků, pobořených domů po zmaření lidských životů. Všude se vyskytoval plovoucí nábytek a pobořené ploty. Taková škoda nebyla samozřejmě způsobena jen rozlitím řeky Ohře, ale spíše menších toků. Došlo například k rozvodnění Blšanky a Rakovnického potoku. Blšanka dosahovala takové síly, že dokázala změnit tvar svého koryta. Povodeň přišla nečekaně, proto bylo mnoho mrtvých. V Blšanech se utopilo celkem 7 lidí, v Liběšicích, které leží opodál, se utopili 2 lidé. Velké škody byly způsobeny v obci Holedeč vystoupaním hladiny do výšky 6 m, kde byl po desáté hodině večerní stržen most, poškozeno 20 stavení a utopilo se zde 43 obyvatel obce. Tohoto roku utonulo kolem 300 osob. Konečné vyčíslení škod na Žatecku bylo odhadnuto na 587 000 zlatých, zároveň bylo zničeno 235 ha orné půdy (50) (51).

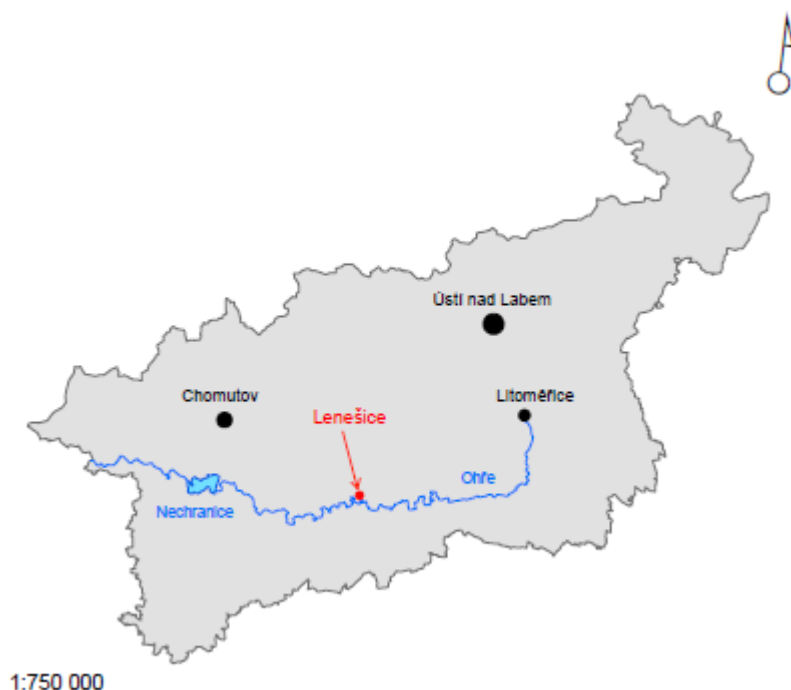
Povodeň roku 1872 dosáhla takové síly, že o ní byla sepsána kniha. Jen stručně se z ní pokusím vytáhnout to nejdůležitější. Vzhledem k umístění obce Holedeč, která je od Žatce vzdálena 6,1 km, rozhodla jsem se pro její podrobnější popis. Následky povodně byly popsány výstižně následující větou: *„Kamkoliv se noha tvá šine, čili lépe řečeno pošinouti může, všude jsou větší menší zříceniny, všude naplavenina, rozmetané a odnešené kamenné ploty, všude velké spousty ze zbytků stavení, z kamenů, klád a náradí. Jen s tíží projdeš jedinou v celé obci pěšinkou, která byla z kamenů, trámů atd. Na kvap utvořena, abys viděl aspoň místa, odkud celé stodoly i stáje s dobyt看em zmizely, prohlubně, kde stávala druhdy stavení obydlená, abys uzřel části krovů a jiných zbytků statku, kterýž přes silnici proudy přenešen i s obyvateli svými, celou to rodinou, devět osob čítající, která teprve mrtva z bahna vydobyta. Pohlédni na zbylá stavení a seznáš, že byla všechna až po první patro zaplavena. Kdo z obyvatelů se uchránil, uchránil se jen tenkrát, když mohl se dostat nad první patro a když stavení jeho se nezřítilo. Že pak tu skoro výhradně jsou přibytky přízemní, bez pater, byly jediné střechy útočištěm ohroženým. Mnohým byly ochranou, kde totiž základní zdi nebyly vodou podryty, mnohým sloužily však spolu za rakev.“* Voda v Holedeči dosáhla výšky

600 cm, proto bylo možné přežít pouze u stropů či na střeše. 3 osoby dokonce přežily jen díky tomu, že se zavěsily na hřebíky ke stropu. Některé domy byly odneseny i s osobami uvnitř, jež se bohužel nepodařilo zachránit. Například dům č. 23, v němž utonulo 5 osob (43).

Zmínku o povodni z roku 1872 považuji za nejdůležitější. Data o povodních v následujících letech se mi bohužel nepodařilo dohledat, přestože jsem pročetla několik regionálních novin a knih z období 19. a 20. století. Kroniku pro Žatec v rozmezí let 1850 až 1950 se mi nepodařilo sehnat. Nicméně počet povodňových událostí se zmínil po vybudování nádrže Nechranice.

6.2 Lenešice

Obec Lenešice, která leží podél řeky Ohře, navazuje na obec Dobroměřice. Byla založena roku 1226 a její dominantou jsou dodnes dva rybníky, které byly založeny v 15. století (24). Přestože zástavba přímo nesousedí s řekou, byly Lenešice v historii několikrát zaplavené. Poloha Lenešic je znázorněna na obr. č. 5.

Obr. č. 5 Umístění obce Lenešice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Stejně tak jako byl v předchozích odstavcích popisován tragický rok 1872 na Žatecku, i zde způsobila voda škody, avšak o mnoho menší. Dne 26. května ráno začalo stoupání hladiny Ohře, k jejímu opadu došlo hned následující den. Škody v Lenešicích nebyly nijak specifikovány. Této povodni předcházelo zaplavení

Lenešic roku 1862, kdy hladina vody dosáhla výšky 506 cm. Tohoto roku se utopilo mnoho drůbeže a dobytka, zároveň byla protržena místní hráz (17). O povodni z roku 1862 se zmiňuje také Jan Daňhelka a Libor Elleder ve své publikaci. Povodeň dle jejich dat trvala od 30. ledna do 15. února a jednalo se jednoznačně o smíšenou povodeň, která zasáhla velkou část střední Evropy. Příčinou povodně byl především intenzivní průběh dešťových srážek doprovázených táním sněhu (44).

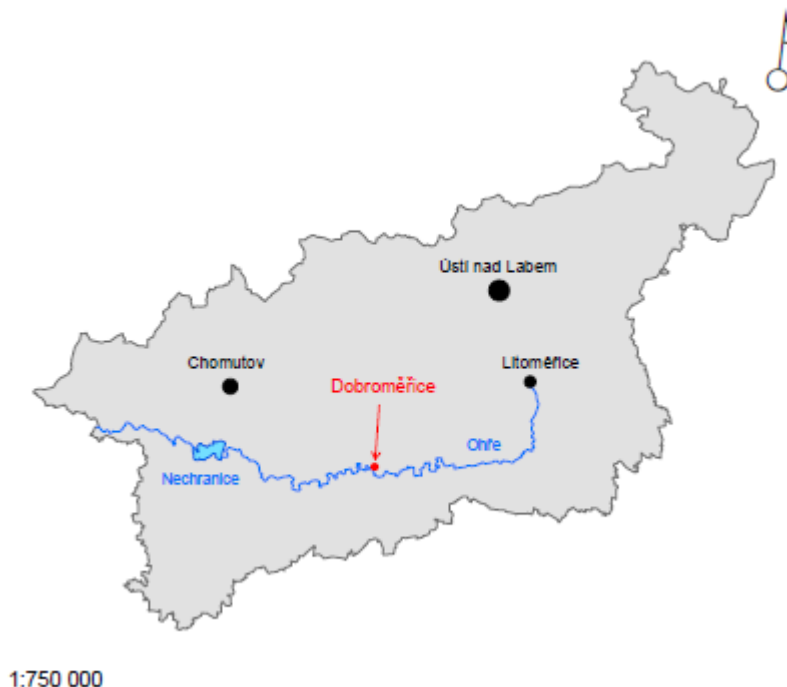
K dalšímu rozlíví Oharky došlo o mnoho let později, roku 1900. Od počátku roku panovalo deštivé počasí, místy se střídalo se sněhem. Na toto počasí reagovala řeka zatopením nížin dne 24. ledna. Situace se několikrát opakovala do konce května. Počasí podobného charakteru se vyskytovalo roku 1908, pouze zima byla o něco mrazivější. Dne 29. ledna zatopila Oharka níže položené pozemky. Povodeň se opakovala i v únoru dne 23., i přestože spadlo malé množství srážek.

Rok 1912 začal nedostatečnou vláhou s minimálním množstvím sněhu. Únor byl naopak mrazivý. Následné horské tání vyústilo ve vystoupaní řeky ze břehů dne 25. února. Ohře zaplavila pouze přilehlé pozemky, aniž by způsobila jakékoliv škody. I v letech 1917 a 1919 došlo k vylití Ohře. Roku 1917 trvala povodeň po dobu osmi dní, zaplavila však pouze okolní louky dne 13. ledna. Vznikla zřejmě v důsledku dešťů spojenými s mrazem a sněhem. Tohoto roku byly kvůli silným mrazům dosahujícím mínus 22 °C zavřeny školy. 12. listopadu 1919 neunesla „Oharka“ velké množství sněhových srážek a rozvodnila se. Opět zaplavila pouze louky (17).

6.3 Dobroměřice

Dobroměřice jsou propojeny s městem Louny mostem přes řeku Ohři. První zmínka pochází z roku 1238, kdy se poprvé objevilo jméno Diviš z Dobroměřic. Původně se Dobroměřice rozprostíraly na břehu jednoho z říčních ramen. Okolí se vyznačovalo močálovitým terénem, který byl propojen s kostelem sv. Matouše, který se v současné době nachází na území obce Dobroměřice, pomocí několika dřevěných mostů. Kamenný most o délce 210 m byl postaven v letech 1814 až 1817, ale svou nynější podobu získal později, a to roku 1862 (18). Umístění Dobroměřic je znázorněno na obr. č. 6.

Obec Dobroměřice není v okolí řeky zastavěna, v současné době se zde nachází především pozemky sloužící k rekreaci osob. Obytné budovy jsou od říčního koryta dostatečně vzdáleny, proto jediné zaplavované pozemky v současnosti jsou níže položené zahrady či pole.

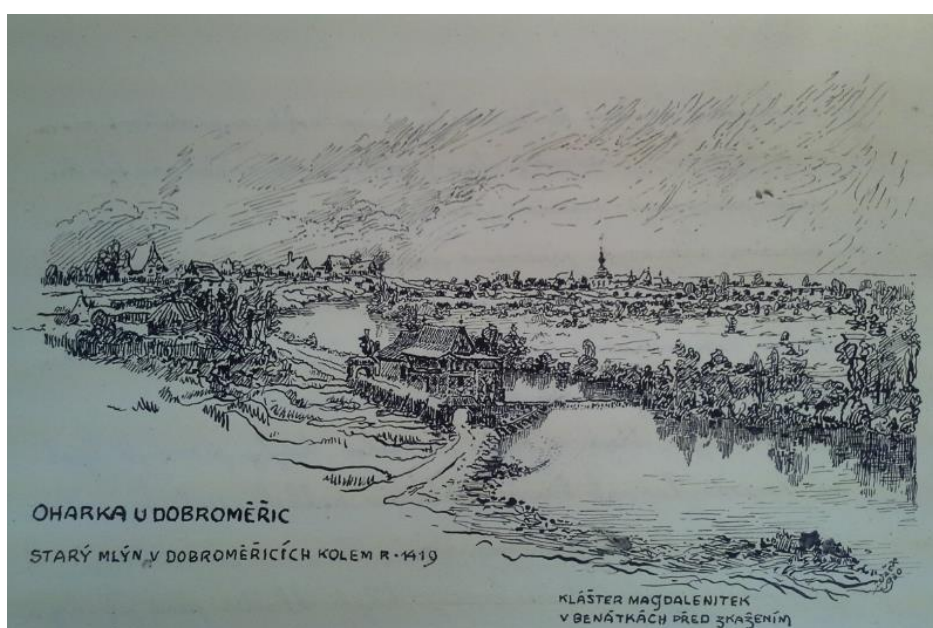

Obr. č. 6 Umístění obce Dobroměřice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Z hlediska historického začíná pamětní kniha Dobroměřic rokem 1535, avšak o počasí a velké vodě se zmiňuje až roku 1539. Byl to rok, kdy několikadenní déšť zapříčinil povodeň v okolí Loun. Roční období lze odhadovat pouze podle škod na jablkách, které voda odnesla a zároveň poškodila zahrady. Tohoto roku byly velkou vodou pobořeny také domy. Následující povodeň zasáhla oblast 7. února roku 1566. Tak rozsáhlou vodu nikdo z živých nepamatoval, způsobila mnoho škod na „Benátkách“. Slovo „Benátky“ se v kronice Dobroměřic vyskytuje poměrně často, dle mých odhadů se jedná o část města Louny v blízkosti mostu spojujícího Louny a Dobroměřice. Další povodeň zatopila Dobroměřice v květnu roku 1582, postupovala směrem od Karlových Varů. Několik dalších let nebylo o povodních zmínky. O několik let později, roku 1598, následovala velká voda několikrát po sobě v jednom roce. První povodeň, u níž chybí časové upřesnění, zatarasila cestu do „Benátek“. Druhá přišla na začátku července a poslední v polovině srpna. Srpnová voda ohrozila několik větších měst. Například v Praze vystoupala hladina 88 cm nad Bradáče. Dotkla se také Litoměřic.

Na počátku 17. století se znovu zvedla hladina řeky. Dne 6. června 1601 se v nočních hodinách přihnalo krupobití doprovázené silným větrem. Škody na úrodě byly značné. Větší škodu však způsobila velká voda ze dne 25. června, která byla reakcí na třídní deště. Škody vznikly především na loukách, z nichž bylo vodou odneseno seno. Následující rok se přihnala voda o větší síle. Dne 3. ledna se vyskytla stoletá voda, která nadělala mnoho škod na majetku obyvatel Dobroměřic a Loun. V „Benátkách“ pobořila dva domy a místní obchod, zahrady zanesla kamením. Zasaženo bylo také město Žatec, kde byly poškozeny mlýnice, chmelnice a mosty v hodnotě několika tisíc. Na obr. č. 7 je vyobrazena řeka z počátku 15. století.

Obr. č. 7 Řeka Ohře u Dobroměřic kolem roku 1419

Zdroj: Autor s využitím (55)

6.3.1 Povodně 19. století

Povodně 19. století začaly rokem 1820, ve kterém přišla velká voda způsobená velkým množstvím sněhu a krutou zimou. Taková zima byla naposledy zaznamenána před padesáti lety, roku 1770. Voda způsobila blíže nespecifikované škody. Následovaly roky, ve kterých se střídalo vlhko se suchem. Větší bouřka, která stála za zmínku, avšak nezpůsobila povodně, přišla roku 1842. Byl to rok horký a suchý. Po nasetí obilí nepršelo po dobu šesti neděl, poté přišel 25. září přívál deště, který sice mohl být pro obce v okolí řeky nebezpečný, ale nestalo se tak.

Roku 1862 vystoupala opět hladina řeky Ohře. Po novém roce panovaly mrazy, krajina byla pokryta sněhem do konce ledna. Od 1. února přišla s oteplením náhlá obleva, která způsobila zvýšení hladiny Ohře a plutí ker po řece. Kry byly příčinou večerní povodně, která zaplavila okolní louky. Bohužel led bral vše, co mu stálo v cestě. Byla zaplavena silnice k Lounům, v Počedělicích prolomena hráz. Tento rok vznikly jak škody materiální, byl odnesen nábytek, tak uhynutí dobytka. Opačným extrémem se vyznačovalo léto téhož roku. Převládalo nadprůměrné sucho, které způsobilo vysychání řeky.

Roku 1868 se místu také velká voda nevyhnula. Z počátku vypadal rok zcela obyčejně, začátek byl velmi suchý. Avšak dne 11. dubna napadlo $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm) sněhu, ten během krátké doby roztál a způsobil povodeň.

Povodeň vyvolaná zaražením ker, trvající po dobu pěti neděl, zasáhla obec roku 1875. Naštěstí voda proudila především přes luka, proto nezpůsobila příliš velké škody. Tento rok však úrodě nepřál, byl nadprůměrně suchý, a pak se 27. května spustilo krupobití doprovázené silným větrem. V polovině následujícího roku, 7. června 1876 se dostavila bouřka s přívalem deště, který zaplavil rybník. Další čtyři roky se hladina řeky udržovala v korytě. Roku 1881 napadl dostatek sněhu, který neroztál do půli března. Jako ve většině předchozích let způsobila náhlá obleva velkou vodu, jak uvádí pamětní kniha Dobroměřic (2).

6.3.2 Povodně 20. století

Za zmínku stojí rok 1910. Byl to rok deštivý, na mnoha místech země doprovázený povodněmi, nicméně dle popisu lze soudit, že Dobroměřicím se povodeň vyhnula. Dle obr. č. 8 lze soudit, že roku 1924 zaplavila voda pole, nicméně kronika takovou zmínku neobsahuje. Jistým povodňovým rokem byl rok 1925. Nejprve to vypadalo, že se bude jednat o rok úrodný, sníh sice nenapadl, zato od jara měla země dostatek vláhy díky bouřkám v dané oblasti. Vláh pozitivně působila nejen na růst rostlin. Naopak podzim byl suchý a teplý, v tomto ohledu nebyl problém se sklizní. Zhoršení počasí nastalo v adventní čas. Teplota vzduchu klesla k hodnotě mínus 16 °C, doprovodným jevem byla sněhová smršť a náhlá obleva se sněhem. Z tohoto důvodu se v předposledním dnu v roce vylila voda z koryta.

Obr. č. 8 Povodeň na Ohři roku 1924

Zdroj: Autor s využitím (55)

Popisem povodní a jejich následky se kronikáři příliš dopodrobna nezabývali. Bohužel je problém dohledat spolehlivá data o historických povodňových událostech. S podrobnějším popisem zahrnujícím výšku hladiny, vodou poškozené domy či věci by bylo snadnější zpracovat ucelené informace z historie.

Ani rok 1928 nebyl dostatečně popsán, ale v pamětní knize se dočítáme, že prošly obcí Dobroměřice dvě povodně. První povodeň způsobená oblevou se objevila na začátku roku, dne 6. ledna. Následována byla povodní únorovou. Zbytek roku se počasí střídalo, sucho však tento rok nehrozilo. Rok 1929 byl doprovázen silnými mrazy, dosahujícími mínus 28 °C. Dne 10. února udeřily nejsilnější mrazy za posledních 155 let. Teplota se pohybovala mezi mínus 32 až mínus 35 °C. Řeka mrazům nedokázala odolat a místy promrzla na dno, led byl na některých místech až 80 cm silný. Mrazy ustoupily koncem března, tentokrát bez jakýchkoliv škod. Oproti tomu rok 1930 charakterizovaly nadprůměrné letní

teploty, jež dosahovaly hodnot 45 °C. Rok byl ve znamení živelných pohrom v cizině, některé z nich byly doprovázeny povodněmi.

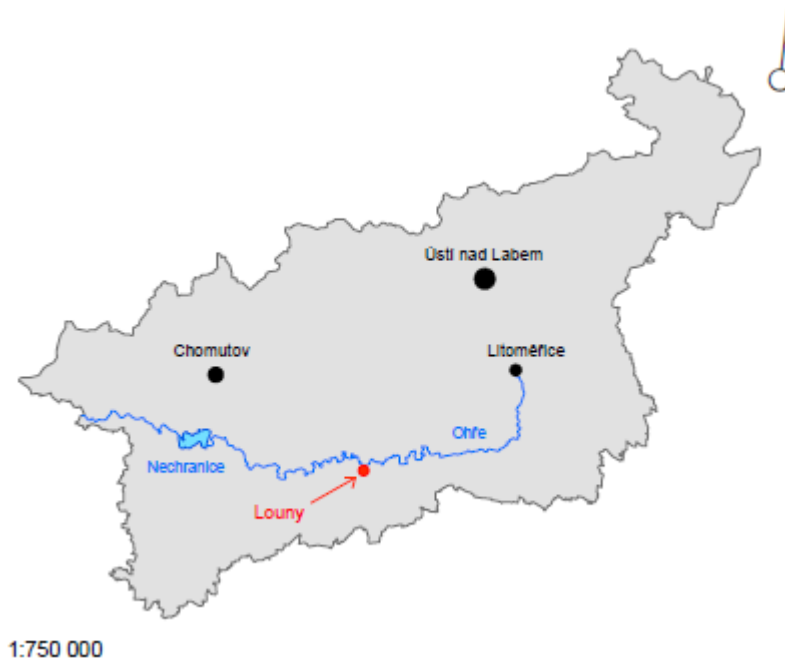
Roku 1940 došlo ke změně kronikáře, což je na první pohled viditelné rozdílným stylem písma, ale především popisem událostí. Kronika je náhle rozdělena do přehledných odstavců s nadpisy, které vystihují událost popsanou v odstavci. Například výsledek úrody či rozpočet.

Rok 1940 popisuje kronikář s pozitivním přístupem. I když se zmiňuje o velké vodě na jaře a poté v listopadu, není z textu cítit žádná obava. Kronikář hovoří o vodě, která zavlažila luka a přispěla tak vydařené úrodě. Proto si v tomto případě nejsem jistá, že slovní spojení „velká voda“ znamená povodeň. Následující odstavci mi však potvrdil, že se o povodeň jednalo. Rok 1943 byl v pamětní knize citován následovně: *„Jeden z mála posledních roků bez „velké vody“, to jest voda v řečišti Ohře nedostala se z břehů na luka, která jindy zaplavovala.“* Roku 1944 přišla další jarní povodeň, zaplavila okolní louky, ale brzy opadla.

Posledními dvěma roky, ve kterých se autor zmínil o velké vodě, byly roky 1948 a 1954. Rok 1948 navázal na rok trpící suchem, jaké pamětníci nepamatují. Ke konci roku však začalo pršet, zanedlouho se vylila hladina v měsíci lednu a následně v měsíci únoru. Kronikář tyto události hodnotil pozitivně. Louky a pole zaplavené vodou měly dostatek vláhy pro tehdejší úrodu. S menším nadšením přijal povodeň v polovině roku 1954. Vyskytovaly se obavy o úrodu, neboť panovalo nadměrné sucho. Vichřice přicházející 8. července nadělala spíše škody než užitek ze srážek. 10. července se rozlila voda po lukách a okolních polích, zaplavila 2 ha chmelnic, 1,30 ha pšenice, odnesla seno. Zbylé seno voda poškodila bahnem natolik, že se nedalo využít (2). Toto byla poslední zmínka o povodni, rok 1970 zakončil kroniku Dobroměřic.

6.4 Louny

První zmínka o městě Louny pochází z roku 1115. Je to město, které leželo na jazykovém rozhraní. Nedaleká ves, Postoloprty, ležící 8 km západně od Loun, byla v 18. století německá. Louny však po celou historii držely český charakter. V polovině 19. století se město stalo okresním městem, tuto funkci zastává dodnes (19). Při první zaznamenané povodni z 1. září 1359 byl odnesen velkou vodou lounský dřevěný most (48). Poloha Loun na řece Ohři je vidět na obr. č. 9.

Obr. č. 9 Umístění okresního města Louny v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Pamětní kniha Loun se zabývá především popisem politických událostí. Nicméně počasí je zde okrajově také zmíněno. S kronikou se mi příliš dobře neparovalo, přestože je dělena do odstavců dle jednotlivých událostí. Našla jsem zde málo dat potřebných pro mou práci.

Data starší sta let se v kronice nevyskytují vůbec, popis začíná rokem 1922. Zřejmě bylo nutné tento rok zmínit z důvodu události, která se toho roku odehrála a ovlivnila tak životy obyvatel Loun spolu s některými okolními vesnicemi. Silné mrazy, jež se dostavily, způsobily zamrznutí řeky. Následovalo prolomení ledů a obrovská povodeň. U obce Postoloprty bylo zacpáno říční koryto, což způsobilo vylití kalných říčních vod na louky a pole mezi Louny, Dobroměřicemi a Vršovými. Síla vody byla tak veliká, že byla povalena městská zeď mezi lázněmi a vodárnou.

Další velká voda následovala o dva roky později, v srpnu roku 1924. Vylití řeky bylo tentokrát způsobeno přívalem deště. Voda zaplavila místní plovárnu, která musela být po dobu 14 dní zavřena pro veřejnost. Jako téměř při každé povodni byly zatopeny louky v okolí řeky.

Neobvyklé počasí typické teplou zimou bez sněhu, ale chladným létem, se vyskytovalo roku 1925. V měsíci lednu vystoupaly teploty ve slunečných dnech do takové hodnoty, že začaly pučet stromy. Oproti tomu roku 1926 přišla krutá zima. Na koci ledna teplota klesala k minus 27 °C, v polovině února dokonce klesly noční teploty k minus 42 °C. Tyto teploty způsobily zamrznutí Ohře do 1 m hloubky, umrzla zvěř a zastavila se doprava. Potěšující mohlo být pozvolné oteplení v březnu, které nezpůsobilo vylití řeky. Zde platilo pořekadlo „mnoho sněhu, málo vody“ (3).

V období let 1927 až 1935 se vyskytovaly dva extrémy, v roce 1927 povodně, v letech 1933, 1934 a 1935 katastrofální sucho. Leden 1927 začal velkými mrazy, které však netrvaly dlouho. Oteplení způsobilo tání a s ním vystoupání vody z Ohře. Dne 8. února se mrazy vrátily, navázal na ně zanedlouho deštivý duben, který opětovně rozlil řeku do luk (3). Nejsušší rok v tomto rozmezí byl rok 1935. Řeka tehdy téměř vyschla, zbytek dostupné vody byl špinavý a zelený. To bylo způsobeno také nadprůměrnými teplotami pohybujícími se na slunci v okolo 50 °C. Kronika je zakončena rokem 1950, ve kterém započalo zapisování měsíčních srážkových úhrnů viz. příloha č. 15. O jejich původu a měření není v kronice zmínky (4).

6.5 Vršovice

Obec se nachází na levém břehu řeky Ohře 3 km severovýchodním směrem od města Louny (obr. č. 10), její rozloha je 557 ha. Žije zde 261 obyvatel. Poprvé se zmínka o obci objevila v písemných pramenech roku 1268 ve spojení s Přemyslem Otakarem II. a biskupem Janem III. z Dražic. Erb obce vyobrazuje sekyru, která byla dle tradice dána Vršovcům do znaku knížetem Bedřichem (20).

Jak uvedl kronikář: „*Oharka bývala méně vodnatá. Tomu nasvědčuje ta okolnost, že skorem všechny vesnice v Pooohří vystavěny jsou na území zaplavovaném nyní pravidelně povodněmi jarními. Kdyby tomu tak bývalo za dávna, byly by vesnice vznikly mimo inundační území*“ (5).

Obr. č. 10 Umístění obce Vršovice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Vršovice zasáhlo v průběhu let také několik větších či menších povodní, které způsobily různě velké škody. Jedna z nich je vyobrazena na obr. č. 11. Kronikář se však jejich popisem příliš nezabýval. V pamětní knize je zaznamenáno pouhých 12 let historie, zato obsahuje jako jedna z mála pamětních knih popis území, vznik názvu řeky a v neposlední řadě změny tvaru koryta Ohře v průběhu staletí.

Obr. č. 11 Velká voda ve Vršovicích nespecifikovaného data

Zdroj: Autor s využitím (56)

6.5.1 Povodně 19. století

Zkráceným popisem se kronikář navrácí k letům před založením obecní kroniky. Nejprve zmínil povodňový rok 1845, v němž po Novém roce zamrzla řeka, a napadlo velké množství sněhu, které přetrvalo do konce března. Následovala náhlá obleva a vystoupaní hladiny řeky spolu s plovoucími ledy 580 cm nad normál. Ve Vršovicích způsobilo vylití Ohře pouze škody na chmelnicích, škody v sousedních obcích byly o něco větší. Následovaly dvě další významné povodně do roku 1900, a to povodeň způsobená náhlým táním na Hromnice roku 1862. Druhá povodeň přišla o deset let později, roku 1872 v letním období. Zapříčinila ji průtrž mračen nad oblastí. Tato velká voda zničila mnohá stavení, zmařila stovky lidských životů a způsobila úmrtí tisíců kusů dobytka. Roku 1876 led prolomil kamennou hráz u vršovického zámku. Voda se z toho důvodu dostala do zahrad a poničila stromy.

zvýšeny nauzážkami a hájeny březemi. V novější době
 známa jest povodeň v r. 1845. Tehdež zamrzla řeka až
 po Novém roce, napadlo mnoho sněhu, který zůstal
 ležeti až do konce března. Na velikonoční sobě
 cen Beránek a slavnost uzkňšení na ledě pod mostem
 lounským. Ale hned nastala obřeva velmi náhlá, užá-
 pětí zdvihla se voda a ledy. Voda vystoupila 580 cm
 nad normál a nadělala mnoho škod na chmeřnicích,
 v kenešicích přelila se přes silniční hráz a zatopila po-
 le až k novému dvoru. V Radonicích porozila stodoly,
 v Lounech sahala až k obřevům kamenných mostů na
 lukách. Pak přišla veliká voda v. 1862 na Jfomni-
 ce při náhlém táni. U počedělicích vzala celou jižní
 frontu napsi, porozila chlévy, odnesla vrata ujínych
 useďlostech, vyurátila stromy. Výška vody jest vyzna-
 čena na křiži u hráže. Jiná voda v r. 1872 na sv. Trojici
 u letě. Tehdež byla hrzná průtrž mračen na Přátěm-
 toce, zničila sta stavení a sta životů a tisíc dolytka.
 Přišlo zrouna o pouti sv. Trojice u počedělicích, strhla dře-
 věnou konstrukci k montáži železničního mostu, má-
 lem by byla strhla dřevěný most ve Vršovicích a milou
 konstrukci složila na počedělické hrázi.

Obr. č. 12 Úryvek z kroniky Vršovic popisující povodeň roku 1872

Zdroj: Autor s využitím (56)

6.5.2 Povodně 20. století

S pravidelným zápisem kroniky začal kronikář roku 1927. Většina popisů
 kronik začíná po roce 1920, proto je možné, že bylo od tohoto roku povinností psát
 kroniky. Roku 1927 byla obec Vršovice zasažena malou povodní, která přesahovala
 silnici u Černčic. Povodeň o malém rozsahu nedosáhla větších rozměrů zřejmě
 především z důvodu nízké sněhové pokrývky. Navazující rok 1928 nechal obyvatele
 v okolí řeky oddychnout. Mrazy byly v tomto roce mírné. Změna však nastala v roce
 1929, když napadlo na počátku roku, 26. ledna, 40 cm sněhu. Tento jev byl
 doprovázen tuhými mrazy, které dokázaly vytvořit na řece led o tloušťce 1 m. Rok
 byl krutý i k přírodě, pomrzlo mnoho stromů. Některé byly následně poničeny během
 letních dešťů s kroupami. Z těchto důvodů byla úroda slabší než během
 příznivějších let. „Velké sněhy, malé vody“, toť jest pořekadlo, které vystihuje rok
 1929.

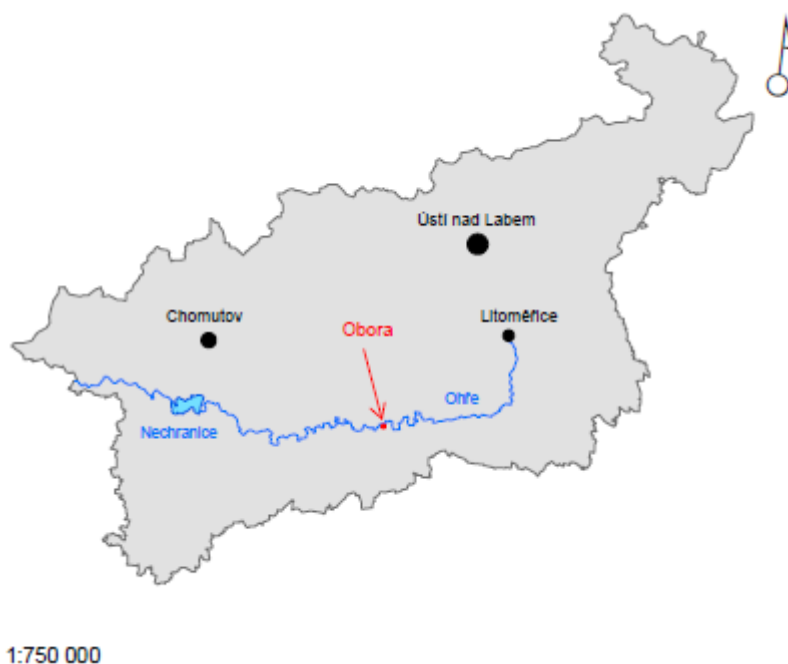
V některých letech byl popis počasí kronikářem vynechán, například v roce 1930. Proto přeskočím na rok 1931. Tento rok byl v historii řeky Ohře důležitý, a to z důvodu regulace vodního toku, kdy byly upraveny oba břehy. Jinak nebyl tento rok ničím ojedinělý. Voda na jaře opět vystoupala ze břehů, ale jen minimálně.

Horší byl pro obec rok 1932, jež začal mrazem spojeným s deštěm. Pršet začalo 3. ledna, zanedlouho došlo ke zvýšení hladiny v řece. Dne 5. ledna vystoupala voda v řece o 350 cm nad normální stav hladiny, avšak naštěstí nezpůsobila žádné škody. Po zbytek roku neohrožily obec žádné přírodní pohromy, pouze běžné bouře s dešti. Navazující rok 1933 začal horšími podmínkami pro hospodaření, byl to rok s nedostatečným množstvím srážek. Nejsušší rok však přišel rok poté. Panovalo velké sucho, jaké nepamatovali ani nejstarší obyvatelé obce. V zemi se vyskytovaly až 7 cm široké trhliny, přes 1 m hluboké. Lepší nebyl ani rok 1935, kdy opět srážky nestačily.

K mírnému zlepšení situace došlo v roce 1936. Po několika letech sucha a špatné úrody přišla nadprůměrná sklizeň, která značila dostatek srážek. Po delší době se také rozvodnila Ohře, avšak vážné škody nezpůsobila. Hojností pokračovaly i roky následující, rok 1937, 1938 a 1939. Dostatek sněhu o výšce 20 až 30 cm a dostatek vodních srážek znamenaly opět dobrou úrodu. Rok 1939 byl posledním popsáním rokem v kronice Vršovic. Popis počasí však nebyl příliš dokonalý, pouze zmiňoval deštivý počátek léta, následné sucho a abnormální vystoupaní hladiny v prosinci téhož roku (5).

6.6 Obora

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1268 (21). Její pamětní kniha, kterou se ve své práci zabývám, byla založena o mnoho století později, roku 1923. Právě na ní se mi líbí přehlednost a mnoho podrobných záznamů srážkových úhrnů v jednotlivých letech. Pamětní kniha začíná zkráceným popisem let před založením kroniky. Poloha obce je zakreslena na obr. č. 13.

Obr. č. 13 Umístění obce Obora v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Jsou zde popsány dvě významné povodně ze 17. století. První z nich je datována 16. dubna 1655, při níž byla zničena nejspodnější část obce. Celkem 16 domů bylo z velké části poničeno. Následující povodeň ze dne 15. února 1685, tedy o 30 let později, způsobila opětovné poškození již z dřívější povodně opravených domů. Velká voda s trváním tří dnů a tří nocí pobořila stavení. Nutno podotknout, že v této době prozatím nebyla provedena regulace řeky. Po této zkušenosti byly dvory kolem návsi zvýšeny návozem.

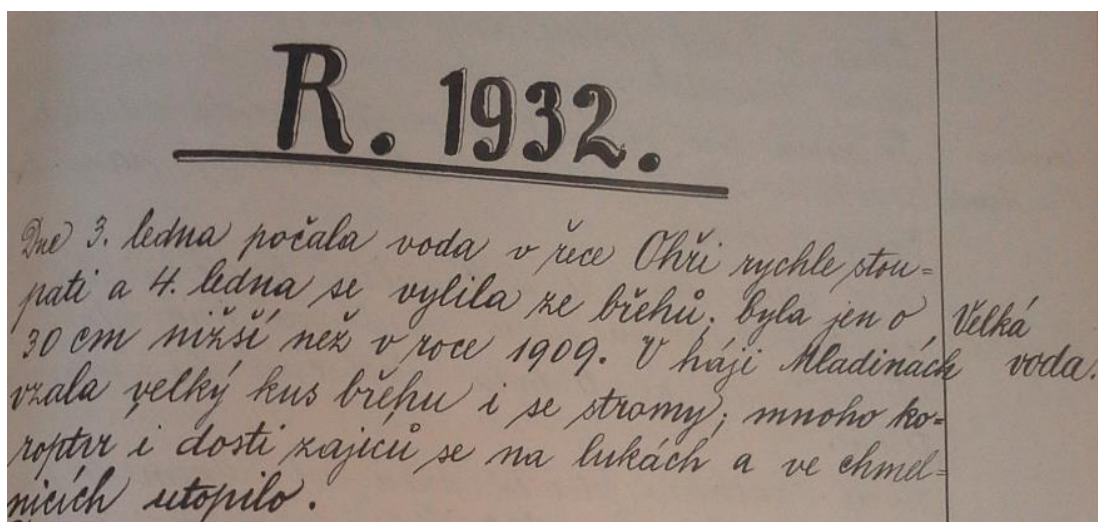
6.6.1 Povodně 20. století

Další roky netřeba zmiňovat, z povodňového hlediska se neodehrálo nic významného. Roku 1920 začal kronikář zaznamenávat srážky za jednotlivé měsíce, nicméně poprvé se rozepsal o velké vodě před vánočními svátky roku 1921, při níž nebyly způsobeny žádné škody. Několikrát vystoupala voda z říčního koryta v dubnu roku 1927, ale i tentokrát bez ničivých následků.

Za zmínku stojí rok 1929 charakterizovaný silnými mrazy v březnu, které dosahovaly hodnot mínus 33 °C. Mrazy zasáhly také Ohři, místy se vytvořil led o mocnosti 1 m. I když led nezpůsobil škody povodňového charakteru, mráz poznamenal celou přírodu. Mnoho kosů vyhynulo, stromy vymrzly, dokonce ani některé koroptve a zajáci nepřežimovali. Již jsem zmiňovala u některých okolních obcí, že došlo k uzavření škol, zkrátka každodenní život byl ovlivněn. Bylo to způsobeno především nedostatkem uhlí. Nicméně škola v Oboře fungovala nepřetržitě i během silných mrazů.

Některé roky jsou popsány velmi stručně, bez uvedení podrobných informací. Zkrácený popis platí pro rok 1930, kdy kronikář uvedl následující popis: „Velká voda na řece Ohři byla od 22. do 27. listopadu, voda vystoupila ze břehů a zaplavila větší část luk“ (6).

Nepříznivě pro obyvatele Obory začal rok 1932, což dokládá obr. č. 14. Dne 3. ledna začala stoupat voda v Ohři, následujícího dne se vylila ze břehů. Brala s sebou kusy břehu, stromy a způsobila tak utonutí mnoha koroptví a zajců ve chmelnicích a na okolních loukách. Při této velké vodě se dokonce utopil pekařův kůň, pekař se na poslední chvíli zachránil zachycením o větev spolu se svým dělníkem. Na silnici do Vršovic je vzala voda, bochníky ještě ten večer plavaly v Oboře.

Obr. č. 14 Úryvek z kroniky obce Obora popisující povodeň roku 1932

Zdroj: Autor s využitím (57)

Oproti předchozím rokům přišel nadprůměrně suchý rok 1933. Teploty 27. července vystoupaly na slunci k 40 až 50 °C. Na začátku prosince se dostavily tuhé mrazy, opět zamrzla Ohře a to tak, že je možné přejít z Obory do Počedělic. O dva roky později se zvýšila hladina Ohře v druhé polovině února, ze břehů však nevystoupala. Jarní a letní měsíce byly doprovázeny silným větrem, vody nejen v řece, ale i studnách ubývalo, potok vyschl úplně. Jediným zdrojem vody pro dobytek byl zbytek vody v Ohři, kterou museli obyvatelé Obory donášet.

Roku 1937 se změnil kronikář obce, došlo ke změně písma, styl psaní souhlasí s předchozími roky. V březnu roku 1940 popisuje kronikář velkou vodu, která se obcí prohnala v šesti dnech, ne však po sobě následujících. Zatopení polí znemožnilo započítí polních prací. V tomto případě se dle mého názoru nejednalo o povodeň, spíš o dostatečné množství srážek. Povodeň, která vyplavila louky, však přišla ke konci roku, dne 5. a 6. listopadu. Také 22. března 1942 se přihnala náhlá voda, která zatopila místní silnici a odřízla tak místní obyvatele od okolí.

Přestože roku 1944 panovala mírná zima s nedostatečnou vrstvou sněhové pokrývky, byly níže položené části okolo řeky dne 12. dubna zatopeny. Opětovně byly zatopeny v roce 1946. Více se řeka rozlila roku 1947, což je poslední rok týkající se popisu obce Obory. Problémy způsobila sněhová závěj, která uvěznila autobus na silnici u Počedělic a Veltěž. V březnu však došlo k náhlému oteplení způsobující tání sněhu a vystoupaní hladiny 18. března. Ta vystoupala o 2 cm výš než nejvýše dosažená voda v roce 1909, jež je vyznačena na stavidlech. Voda nevystoupala jen v řece, ale také v potoku. Zatopen byl chlév domu číslo 35, kde stála voda o výšce 30 cm. Později se začala voda přelévat před silnici u „Kučerovic“ (6).

6.7 Počedělice

Počedělice jsou obcí vzdálenou 7 km od města Louny, jejichž poloha je znázorněna na obr. č. 15. Jejich součástí jsou také obce Orasice a Volenice, jimiž se budu zabývat v další části práce. Řeka Ohře lemuje obec, což se zřejmě zalíbilo malíři Zdeňku Sýkorovi, který zdejší krajinu často maloval. První zmínka o obci pochází z roku 1219. Zajímavostí je kamenný kříž nacházející se v západní části návsi, na němž je vyznačena výška hladiny povodně z roku 1862 (22).

Obr. č. 15 Umístění obce Počedělice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Pamětní kniha Počedělic se zabývá popisem povodní z 16. až 20. století. Informace staršího data byly čerpány z Mikšovicovy kroniky, zatímco od roku 1813 jsou hospodářská data v kronice čerpána od učitele Jana Lůžka z Orasic. Nyní se budu zabývat pouze nejrozsáhlejšími povodněmi ze století 19. a 20.

6.7.1 Povodně 19. století

Poprvé v 19. století vystoupala hladina na Štědrý den roku 1819. Toto století se vyznačovalo častými povodněmi. Například roku 1820 velká voda vznikla v důsledku tání sněhu. Roku 1824 a 1827 byly popsány povodně s vysokými škodami v okolí říčního koryta. Docházelo ke střídání let povodňových a let nadprůměrně suchých. Roku 1842 téměř vyschla Ohře, o tři roky později naopak zamrzla na tloušťku $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm). Bylo zřejmé, že tání ledu skončí povodní. Dne 27. března došlo k pohnutí ledů a následnému vylití vody na okolní pozemky. Voda

tenkrát dosáhla 474 cm nad normál. Ani roku 1852 se obci Počedělice vystoupaní hladiny z koryta nevyhnulo. Původcem byla tentokrát bouřka doprovázená krupobitím. Naštěstí škody nebyly nikterak vážné, pouze zaplavené louky. Podobný scénář se opakoval dne 5. června 1856 v jednu hodinu odpoledne. Zvednutí hladiny způsobily zřejmě kroupy velikosti holubího vejce. Škody zmíněné v kronice se týkaly pouze zaplaveného sena. O dva roky později byla opět úroda zničena krupobitím.

Za zmínku stojí zajisté rok 1862, v němž mírná zima bez sněhu vypadala nevinně, půda však byla pokryta ledem. Časté deště a dlouhodobý déšť trvající od 29. ledna způsobily stoupaní hladiny 31. ledna. Dne 1. února v 9 hodin večer se přelila voda přes všechny hradby okolo obce a zaplavila tak obec Počedělice. Obyvatelé se mohli schovávat pouze na půdách, téměř polovinu stavení voda pobořila. Došlo k zaplavení a zničení obilí ve stodolách, zároveň k utopení dobytka. Tohoto roku byla postavena nová pevná hráz. Doslovný popis je ukázán na obr. č. 16.

Jiné podrobnější zprávy o této katastrofě na paměti.
 níka V. Šrejcovského č. 29 a j. byly uveřejněny v ča-
 sopisech r. 1930. Stará hráze od křibitova k č. 37 byla
 navržena a masnice a písku, voda ji převýšila o
 1 loket. Kříž, který stojí poblíž přájezdu stal u sa-
 má hráze. To jeho stupních se vycházelo na hráze. Ne-
 bývala tedy buďto rovná jako nyní anebo byla zde
 poněkud dále v návesi. Tou dobou na rohu proti hos-
 telu byl rozestaven hostinec, nyní č. 19, který voda
 vřela a pobořila sousední č. 29 a 6 domků
 jinde, jiné pak zrušily zrušovaly. Lidé se nachra-
 ňovali na půdy. Někdy bylo kolem půlnoci 2/3,
 lidé volali o pomoc, ale nikdo se neodvážil k sa-
 chraňování, když náves byla jedna řeka spousty vo-
 dy. Když již voda vyvracela č. 29, opovažil se ji-
 stý čeledín na lodce k ochráně mezi ledy. Po mno-
 lika marných pokusech dostal se přece k ohroženému
 stavení a šťastně vyvedl obyvatele na jistější místo.
 V nápeři voda rozvrátila č. 29 a pohřbila ve stěnách
 dobytek. Vody byly ve výši oken. Na kříži u hráze
 porovnanáno jest: Výška vody k. února 1862 a při-
 ston říka (viz vyobrazení na str. 195). Čeledín, kte-
 rý hrdinský zachraňoval na noci lidi z ohrožených
 míst byl navržen pláči k odměně. Byl rodat černcio-
 ký. Odměny se nedočkal, neboť se ještě téhož roku
 utopil v Orasících, a právě toho dne došlo z Vidně
 vyrozumění, že mu dána odměna 600 zlatých.
 V sousedních Orasících, Oboře, v Kysčce madi-
 lala voda mnoho škod. V Kysčce prolomila voda
 káčí hráze a vyrazila vřskou k Radonicům. V
 Kysčce odnesla hospodářství vedle dvora, pobořila
 panskou stodolu, v Radonicích kádu stodol, marni-
 nými i řasmi. Poškozeným dostalo se finanční pod-
 pory, a škol. obci rozličných naturalních darů,
 pomocí k stavbě nové kamenné hráze, která jest
 o 1 loket výši než byla dřívější (viz str. 115)
 R. tohoto vydány úřední statistické tabulky

Obr. č. 16 Úryvek z kroniky Počedělic popisující povodeň roku 1862

Zdroj: Autor s využitím (58)

Velká voda se obci nevyhnula ani v letech 1866 a 1869. Roku 1866 byla způsobena rychlým táním sněhové pokrývky dne 14. a 15. prosince. Naopak roku 1869 se voda vylila na pole z důvodu zasažení obce velkou bouří ve dnech 7. a 8. května. Roku 1875 se odehrály dvě povodně, typu dešťového a ledového. Dešťová povodeň se rozlila pouze na přilehlé louky, ale v zimě došlo k zaražení ker a následné zamrznutí ledu na řece. Z toho důvodu si proudící voda vytvořila nové koryto.

Sice s nevelkými škodami, nicméně k vyhlížení řeky docházelo i v těchto letech. Roku 1880 způsobil zvýšení hladiny led. Voda se rozšířila do zahrad a na náves. Také roku 1881 se řeka rozlila a způsobila tím zanesení okolí pískem. Tentokrát vše způsobil jarní tání s náhlým oteplením v březnu. Předcházel silný mráz a velké množství sněhu. Nahromaděním ledu vznikla povodeň roku 1882. Tohoto roku musely být most a silnice vedoucí do Obory vyproštěny z ledu.

6.7.2 Povodně 20. století

Proudění vody po lukách se opakovalo znovu roku 1901. Nejprve došlo silnými mrazy k nahromadění ledu v řece a následnému promrznutí řeky. V tu dobu proudila voda mimo říční koryto. Důležitým rokem pro Ohři byl rok 1912. Tohoto roku byla provedena regulace toku, zkrácení toku a tím zamezení výskytu ledových zátek na vsi.

Koncem února roku 1909 se přihnala povodeň předem oznámená poslem směrem od Loun. Obec byla proto zahrazena fošnami, nicméně kolem páté hodiny odpolední začala stoupat hladina spolu s plovoucím ledem. Netrvalo dlouho a dostala se do obce, kde rychle postupovala. Opadnutí vody trvalo 5 dní. Nejvíce zasaženy byly pozemky v okolí řeky, bylo zničeno obilí a strhány břehy Ohře. Nejvíce postiženou obcí byly Lenešice, u nichž se vytvořila zátka z ker. Z těchto důvodů byla u Lenešic a Počedělic povolena regulace Ohře.

Vzhledem k téměř každoročnímu opakování jarních povodní, které vždy oddělily ves od okolí nebo alespoň spojení znesnadnily, byl zaveden přívoz.

Obr. č. 17 Zatopené Počedělice

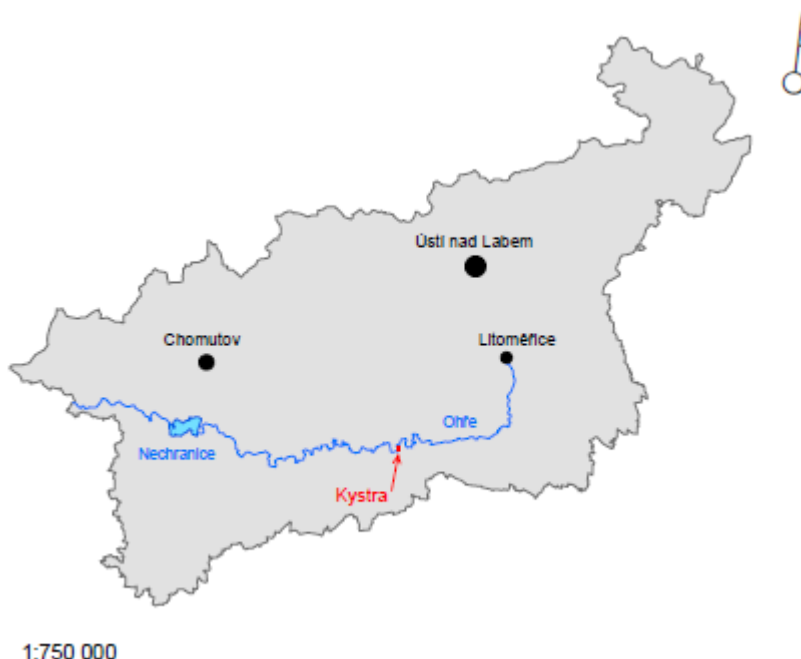
Zdroj: Autor s využitím (58)

Roku 1925 vystoupala dne 30. prosince voda z koryta, nicméně otázkou zůstává, čím byla způsobena. Kronikář uvedl, že tohoto roku nebyl led ani sníh. Předchozí rok vystoupala voda o Vánocích, byla jí protržena hráz na strži od Kystry proti Orasicím a byly zaplaveny polnosti. Následující rok 1926 byl deštivějšího charakteru, v červenci se spustila průtrž mračen. Voda vystoupala na hranici vodního toku, na nižších místech vytekla na přilehlá pole.

Dalších několik povodní se opakovalo v letech 1930, 1932, 1933 a 1937. V listopadu na sv. Kateřinu roku 1930 rozlila se voda, bližší informace nebyly kronikářem specifikovány. Nedostatečně popsaná povodeň nastala dne 5. a 6. ledna 1932. Voda se valila přes silnici. Zanesením ledu vznikla velká voda roku 1933, kdy mrazy dosahovaly teplot 24 °C pod nulou. Vylitá voda tekla jen po polích. Posledním rokem v kronice popisující povodně v Počedělicích byl rok 1937. Tentokrát byla velká voda způsobena zamrznutím řeky a následnou oblevou ve dnech 7. až 9. února. Voda vystoupala do výšky 2 m a zaplavila tak část silnice vedoucí k Oboře (7).

6.8 Kystra

Obec Kystra je součástí městyse Slavětín v okrese Louny. Nachází se v oblasti Českého středohoří na pravém břehu řeky Ohře, zobrazeno na obr. č. 18. Od Slavětína je obec vzdálena 3 km. Na konci 18. století byla Kystra přesunuta výše kvůli zatopení velkou povodní (23).

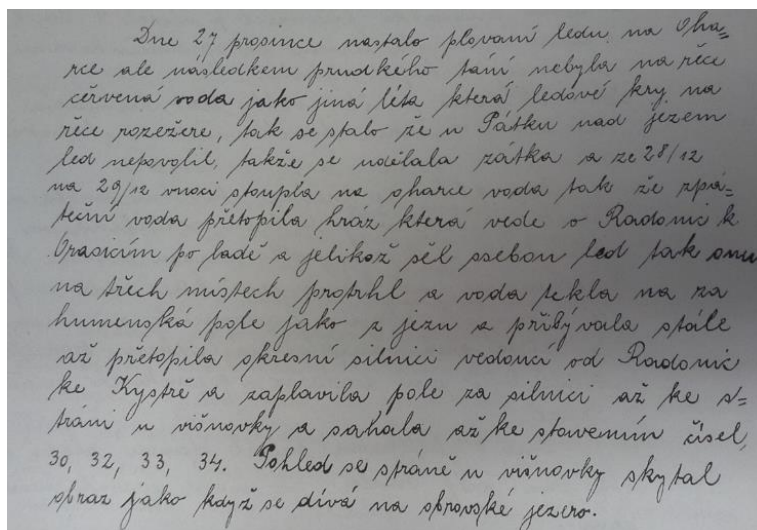
Obr. č. 18 Umístění obce Kystra v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Oproti jiným pamětním knihám je kronika obce Kystra psaná čitelně, avšak nejsou odstavce rozděleny dle událostí, pouze podle let. Oceňuji však hezké písmo kronikáře a zájem o počasí a jevy s ním spojenými. Kronika obce byla založena 1. ledna 1921, proto se i následující popis bude odvíjet od tohoto data. Nicméně kronika Radonic se zmiňuje o protržení hráze u Kystry při povodni roku 1862 (10).

Počasím průměrný rok 1921 překvapil jen kroupami velikosti holubího vejce, jak je nazval kronikář. Ani další rok se nevyznačoval ničím zvláštním, letní deště a deštivá druhá polovina roku způsobily dostatek vláh. Jediné neočekávané byly mrazy dosahující teploty mínus 27 °C. Povodeň nastala až na konci roku 1925. Začnu ale postupně. Rok začal dostatečnou jarní a letní vláhou, zato druhá polovina roku se vyznačovala suchem. Dne 27. prosince přišlo s oteplením prudké tání, které s kombinací plovoucích ker na řece způsobilo vytvoření zátarasy nad jezem u obce Pátek. Netrvalo dlouho a hladina řeky začala stoupat. Vylila se na okresní silnici vedoucí od Radonic ke Kystře. Svou výškou dosáhla na stavení číslo

30, 32, 33 a 34. Zkrátka vytvořila jedno velké jezero. Doslovný popis kronikáře je vidět na obr. č. 19.

Obr. č. 19 Popis povodně z roku 1925

Zdroj: Autor s využitím (59)

Roky, kdy se z pohledu počasí neodehrálo nic významného, přeskočím a dostávám se tak do roku 1927. Zde je nutné zmínit suchý podzim, který nikdo z živých obyvatel obce nepamatoval. Porovnání počasí se slovním spojením „jaké nikdo nepamatuje“ se v kronikách vyskytuje často, pro tehdejšího kronikáře to zajisté bylo nejvyšší možné vyjádření velkoleposti pro budoucí generace.

Specifickými vlastnostmi se vyznačoval rok 1929. Na počátku ledna začal tuhými mrazy, dosahujícími hodnot minus 28 °C. Mrazy byly doprovázeny dostatečnou výškou sněhu až 30 cm. Do února se zima stupňovala, nakonec byla zaznamenána teplota minus 35 °C. Mrazy takové síly byly naposledy dosaženy před 153 lety. Byl to rok, ve kterém zamrzla Ohře, místy dosahoval led mocnosti 60 cm. Při tání by se čekalo ohrožení velkou vodou, nicméně voda s ledem odešla bez následků.

Střídané počasí se vyskytovalo i v dalších letech. Například rok 1930 byl spíše suchý rok. Ke konci června však přišel silný déšť s bouřkou. To změnilo počasí tak, že nastala tropická vedra, která na slunci dosahovala teplot 44 °C. V porovnání s tímto rokem byl rok 1931 létem podprůměrný. Úrodný rok 1932 začal silnými mrazy, způsobující zamrznutí řeky. Do konce května byla zem suchá, zato v červnu přišly deště s blahodárným účinkem na úrodu. Voda tento rok nevystoupala z koryta řeky. Ani další roky neohrozily obec Kystru velkou vodou. Pokusím se proto alespoň popsat, jaké nejvýraznější jevy týkající se počasí v těchto

letech nastaly. Rok 1934 byl velice suchým rokem, kdy vysychala řeka. Místy dosahovala pouze pod kolena. Oproti tomu v roce 1938 napadlo na Vánoce 40 cm sněhu.

Rok 1940, zasažený povodní, započal tuhými mrazy, jež klesly k mínus 25 °C. Mrazy doprovázela vrstva 30 cm sněhu. Takto mrazivá zima změnila chod denního života. Příkladem mohou být uvedeny zamrzlé vodovody. V polovině března se oteplilo a následná obleva způsobila rozvodnění Ohře hned třikrát. Voda se vylila převážně na okolní pole a louky. Vzhledem k délce trvání zvýšené hladiny vnikla voda do sklepů přilehlých domů. Následující rok přišla další potopa po třídní oblevě 25cm vrstvy sněhu, a to počátkem února.

Tak mrazy částečně polevily až na 4-5°, a
 počátkem února již jen 2-3° mrazu, nastala pak
 obleva a ve všech dnech bylo po sněhu voda, va-
 lem spolek stihala prok. spolek, a nastala škoda a
 jelikož v katastru Pátekém v tak zvaném Rybníci
 kde projíždí strážka je malá popůstka, mostek, a
 pod ním směr na Račonice je roz. stará hráze, od
 bývalého Rybníka kopsi v Pátekém strážce která
 měla také malou popůstku tak-že se ta voda
 skopem nepala, což mělo za následek že se v Pá-
 teckém kopsu utvořil skutečně rybník, a voda
 po

Obr. č. 20 Popis povodně z roku 1940 kronikářem obce Kytra

Zdroj: Autor s využitím (59)

se musela sama proflácti skrze ty malé
 otvory a pak se na ráz provalila, a jelikož již by-
 lo mnoho nepojmala ji strážka která vešla pod
 hrázi směr k nejvyššímu křibitovu a vtilila
 se do katastru Račonice přes pole p. Chrástka Josefa
 č. 34., přes malou hrázi a brala směr rovnou
 na obec Račonice přes pole ke kapličce tam
 přelila obecní cestu t. zv. Teručkou a rovně
 přes pole na Lánech na domě p. Klavdovy Jos.
 č. 1. kterého vytopila a přelila se přes str.
 silnici a po strážce směr ke Hystač do ka-
 tastrov Račonického na pole t. zv. na hnu, u kde
 se poplila v katastru Hysterském, kde se velké
 strážky po silnici mostkem se vtilila i na
 pole p. Zahálky pod strání.

Obr. č. 21 Pokračování popisu povodně z roku 1940

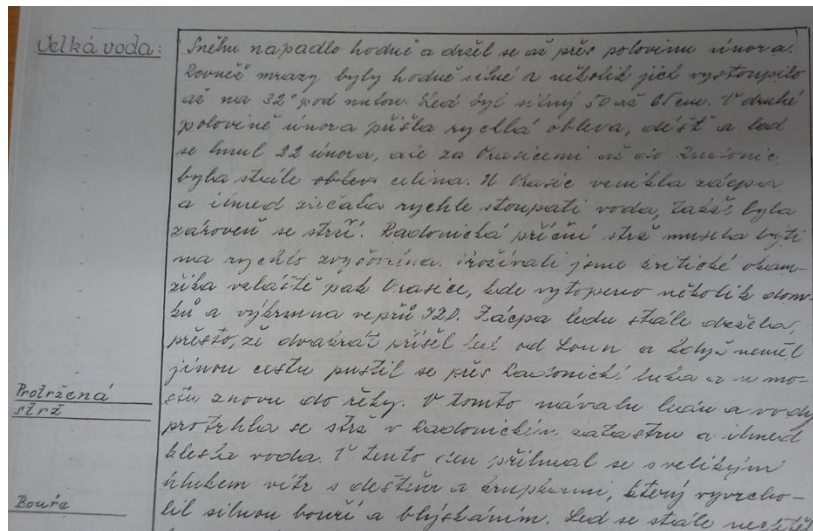
Zdroj: Autor s využitím (59)

Voda opětovně vystoupala v dubnu, kdy zatopila pole, louky a okolní dvory. O necelý měsíc později, 28. května v sedm hodin večer, se přihnala bouřka s průtrží mračen. Na tak silnou vodu nebyla dimenzována hráz u Pátku, proto došlo k jejímu protržení. Prkna byla odnesena vodou na okolní pole. Výška hladiny dosáhla na kapličku na perucké cestě.

S blížící se polovinou dvacátého století docházelo k rozliti řeky čím dál tím častěji. Rozporuplný rok 1946 zasáhl obec neočekávaným průběhem počasí. Během ledna napadla 20cm sněhová pokrývka, jejíž únorové tání při teplotách 6 °C a znovu padající vločky sněhu zvedly hladinu řeky. Došlo k jejímu vylití na sousedící pole a louky, voda dokonce dosahovala k transformátorům. Během února, především od 12. února, začala voda rapidně klesat. Následovalo suché období.

Oblevou způsobená velká voda se opakovala i roku 1947. 40cm vrstva sněhu táním zvýšila hladinu Ohře, z toho důvodu byly nařízeny noční hlídky. Dne 17. března náhle hladina stoupla. Škody způsobila minimální, spíše zaplavila pole a zahrady. Také v prvním čtvrtletí roku 1948 se řeka rozvodnila. Tentokrát obyvatelé obce zvýšení hladiny přivítali. Rok byl dosti suchý a díky zvýšení hladiny stoupla voda ve studních.

Od roku 1950 se mění kronikář obecní pamětní knihy. Vidět je to nejen na změně písma, ale zároveň na změně popisu přírodních situací. Pokusím se tedy mírně shrnout počasí po roce 1950. Velká voda ovlivňující zemědělské práce se vyskytla roku 1954, roku 1955 dokonce třikrát. Byla způsobena hlavně ledem v řece. Roku 1956 se opět mění autor kroniky. Tentokrát zpracovává informace o velké vodě podrobněji než v předchozích letech. Roku 1956 napadlo hodně sněhu, silné mrazy dosahovaly 32 °C pod nulou. Jako v roce 1929 dosahoval led místy tloušťky 65 cm. Dne 22. února došlo k pohnutí ledu, který se zastavil až u obce Orasice. Ledové povodně se vyskytly i v letech 1957 a 1960 (8).

Obr. č. 22 Úryvek popisu velké vody roku 1956

Zdroj: Autor s využitím (59)

6.9 Orasice

Orasice, místní část obce Počedělice, jejichž první zmínka spadá do roku 1143. Obec se nachází 2 km severovýchodně od Počedělic a leží z jedné strany v přímé blízkosti říčního koryta (22). Tvar řeky a umístění obce je znázorněno na obr. č. 23.

Obr. č. 23 Umístění obce Orasice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Kronika obce Orasice je srozumitelně a čtivě zpracovaná. Je snadné se v ní orientovat a dohledat tak potřebné podklady týkající se daného tématu. Informace o počasí a s ním souvisejících povodní je popsáno na danou dobu podrobně. Pamětní kniha byla zřejmě zpracována člověkem se zájmem o počasí a přírodu. Kronika je rozdělena do tří základních částí. První část je psaná člověkem z obce, druhá část byla pisatelem vytažena z Mikšovicovy kroniky a k popisu třetí části byly použity úřední spisy obce.

Podle Mikšovicovy kroniky byla první zmínka o povodni z roku 1566. Dne 7. února přišla velká voda, která způsobila velkou škodu ve vesnicích položených na březích řeky Ohře. O čtyři roky později přišla opět velká povodeň, avšak kronika ji nijak více nepopisuje. Následně se posouvá zmínka o velké vodě do roku 1595, a to 10 až 13. března. O rok později zaplavila voda z řeky seno. Více dat do roku 1800 se netýká obce Orasice, ale okolních obcí, o kterých se zmíním v další části práce.

6.9.1 Povodňové události z Mikšovicovy kroniky

Události starší 200 let popisovala Mikšovicova kronika. Zaznamenávala historicky významné roky zahrnující informace o větším území. Jednotlivé obce si následně z kroniky přebíraly zprávy týkající se jejich obce či obcí okolních. Stejně tak tomu bylo u obce Orasice.

Kronikář Orasic začal popis povodňovým rokem 1655. Poskytl informace o povodni v Oboře, která způsobila zboření šestnácti domů. Náročná oprava bohužel vydržela na pouhých třicet let, protože roku 1685 se velká voda opakovala a opravená stavení opětovně pobořila.

S malým rozestupem let se následně kronikář zmínil o roce 1744. Tektokrát se vyskytovala významná povodeň v Počedělicích. Po dobu tří dní uvěznila obyvatele obce na púdách. O padesát pět let později zamrzla díky silným mrazům řeka Ohře na tloušťku tří loktů. Následovala velká povodeň způsobující škody především v zahradách na místních stromech.

Ani 19. století neznamenal útlum ve škodách způsobených povodněmi. V polovině století, v červnu roku 1854 přišla velká voda po dlouhých deštích, škoda se projevila pouze na podplaveném senu. O osm let později nastala zima s velkým množstvím sněhu. V Počedělicích téhož roku způsobila velká voda škody na domech a dobytku. Další zlomový rok s velkým množstvím sněhové pokrývky, rok 1869, lámal stromy. Jako by to přírodě nestačilo, na počátku května, přesněji 7. a 8. května, přišla vlna dešťů. Ta způsobila vylití vody na pole ležící opodál řeky.

Více zmínek o povodních jistě pochází z druhé poloviny 19. století. Některé budou zmíněny v následujících odstavcích, zbylé a možná významnější budou popsány v následujících větách. Povodeň způsobená dle kroniky „průtržem mračen“ dne 5. května 1872 byla v nadregionální úrovni. Voda se vylila na Berounsku, Rakovnicku, Královicku a Podbořansku. Následek byl téměř katastrofální, rozvodnily se potoky a menší řeky, zároveň se rozlila Oharka. Lidé nestíhali před silnou vodou utéci, celkem 380 lidí v tomto roce zemřelo na následky povodní. Další škody netřeba příliš rozebírat. Písek a bahno zanesly pole, avšak tyto škody jsou oproti úmrtí zanedbatelné. Roku 1876 nastala nepříjemná událost pro obec Vršovice. Udeřily silné mrazy doprovázené sněhem. Led prolomil kamennou hráz u vršovického zámku, která měla chránit zámek před vodou. V roce 1890 následovala povodeň listopadová, blíže nespecifikovaná.

Konečný rok pamětní knihy Orasic z Mikšovicovy kroniky, rok 1901, byl charakteristický silnými mrazy. Došlo k nahromadění ledu v řece, který následně zamrzl. V mezidobě proudila voda po širém okolí řeky Ohře.

6.9.2 Povodně 19. století

Vlastní kronika Orasic začíná s popisem událostí rokem 1820 zápisy učitele Lůžka. Počátek tohoto roku byl silně mrazivý. Důsledkem bylo omezení návštěv kostela. Jak zmiňují jiné kroniky, byly zavřeny školy z důvodu nedostatku uhlí. Dne 19. ledna se oteplilo a začalo tání silně zmrzlé země. Rychlé tání způsobilo povodeň podobající se roku 1799. Mnoho lidských životů bylo ohroženo, neurčité množství osob umrzlo či se utopilo.

Navazující rok byl v ohledu počasí mírnější, bez ohrožení povodněmi. Další vylití vody z řeky přišlo roku 1822, v první polovině roku převládalo sucho. Překvapující byly noční mrazy vyskytující se v květnu. V září se přihnál silný déšť za doprovodu bouřky. Vyschlá zem nestihla srážky vsakovat, proto došlo k vystoupaní hladiny, jež zaplavila pole a způsobila tak škody na úrodě. Podzim pokračoval deštivým počasím, které nepřečkaly myši na polích. Rok byl zakončen mrazy s nevelkým množstvím sněhu.

Roku 1823 se počasí měnilo. Od poloviny ledna panovaly silné mrazy se silnou pokrývkou sněhu. V březnu se začalo oteplovat, avšak duben byl znovu chladný. I přestože v červnu přišly silné bouřky a přšelo v kuse téměř týden, nepřišla velká voda, která by obec ohrozila. I zbytek roku byl nadprůměrně deštivý až na poslední měsíc v roce, prosinec. Možná je to tím, že předešlý rok byl deštivý, každopádně rok 1824 přinesl velkou vodu v letních měsících červen a červenec

po celé zemi. Voda v Orasicích pobrala obilí a chmelnice. Celkově roku 1824 panovalo vlhké počasí. Nejdeštivější byl měsíc srpen, kdy přšelo téměř celý měsíc.

Následovaly dva roky bez výrazných klimatických výkyvů. Další povodeň způsobily výkyvy počasí od počátku roku 1827. Nejprve napadlo hodně sněhu a panovaly silné mrazy, na jaře naopak přišly bouřky a krupobití. Sled událostí vyústil ve velkou vodu, která způsobila nemalé škody. Dle popisu v pamětní knize předpokládám, že se jednalo o škody na úrodě.

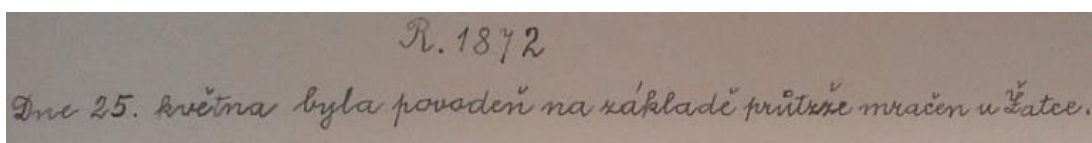
Ani rok 1828 nebyl v ohledu povodňových událostí příliš pozitivní. Zima trvala pouhých 14 dní, zato napadla velká výška sněhu. Přesné množství sněhové pokrývky bylo málokdy v kronikách uváděno, pouze v případě, že to byl naměřený nadprůměrný stav. Celkově lze říci, že rok 1828 byl srážkově nadprůměrný. Počátkem července se přihnaly silné bouřky a deště, nadělaly mnoho škod. Důvodem mohlo být předcházející sucho v květnu.

Několik dalších let bylo doprovázeno krutými zimami s dostatečným množstvím sněhových srážek. V roce 1830 z důvodu silných mrazů umrzlo mnoho lidí. Od roku 1832 panují stále chladné zimy, ale na rozdíl od předchozích let suchého charakteru. Až do roku 1839 se informace téměř shodují, roky byly suché, s dlouhými zimami a dostatečným množstvím sněhu. Další dva roky jsou popsány hlavně jako suché, s malou intenzitou srážek a zároveň roky chladné. Několik let sucha vyústilo v ukrutnou povodeň dne 25. března 1845, způsobena byla jarním táním. Nadělala mnoho škod a způsobila špatnou úrodu brambor, které shnily v důsledku nadměrné vlhkosti půdy.

Počasí nebylo v kronikách popisováno každým rokem. Takovým případem bylo rozmezí let 1845 až 1855. Kronikář se navrácí k popisu úrody související s počasím roku 1856, nejspíše z důvodu atypických jevů, které ovlivnily životy zdejších obyvatel. Rok 1856 byl rokem se silnými bouřkami a kroupami. Přestože nedošlo k vystoupení hladiny řeky, odehrálo se několik událostí, o nichž by bylo dobré se zmínit. Dne 30. května a 5. června zasáhly oblast Orasic bouřky doprovázené krupobitím. Kroupy dosahovaly váhy až 12 lotů, což je v převodu 0,21 kg. V červnu následovaly další 4 bouře, některé z nich opět doprovázeny kroupami. Škody však nebyly nijak veliké. Povodeň přišla o necelý rok později, roku 1857. Kronika popisuje povodeň následovně: „Dne 7. dubna byla přehrozná bouře a povodeň, 7 krát blesk uhodil a všude pátil.“

Rok 1865 se charakterizoval silnými mrazy a velkým množstvím sněhu. I přesto bylo léto suché. Rok neúrodný a to jak z důvodu silných mrazů až do dubna,

tak z důvodu suchého léta. Druhým extrémem byl rok 1866, kdy naopak nebyla zima žádná, nenapadl sníh napomáhající dodání vláhy půdě. Mrazíky přišly až v druhé polovině května, způsobily pomrznutí ovoce a škody na žitu. Léto bylo mokré, zato na podzim panovalo sucho. Dne 12. prosince napadl sníh, avšak zanedlouho roztál. Způsobil tak zalití okolních luk velkou vodou. Obci se vyhla velká voda po dobu jednoho roku, než přišla další, tentokrát v roce 1868. Povodeň byla opět způsobena táním sněhu. Dne 11. dubna napadlo $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm) sněhové pokrývky, která ihned začala tát a způsobila tak povodeň na Ohři. Více podrobností kronika nezmiňuje.

Obr. č. 24 Znárodnění vzhledu a písma kroniky Orasic

Zdroj: Autor s využitím (60)

Roky 1885 a 1886 byly postiženy kroupami. V kronice je následující popis krupobití: „Tma se udělala tak veliká jako v noci. Okna vesměs vytlučena, žita tak zatlučena, že se ani sekati nemohla“. Následovala povodeň, jež byla popsána především díky škodám na úrodě. Rovina byla zaplavena tak, že připomínala jezero, obilí na svahu byla spláchnuta. Dokonce došlo k potlučení koroptví, proto se tohoto roku nekonal hon.

Následujících několik let nebyla obec Orasice zaplavena, alespoň nebyly povodně zmíněny v pamětní knize. Při pročítání kronik jsem také zjistila, že některá data byla přebírána z kronik okolních obcí. Například v kronice Orasic se objevují poznatky z pamětní knihy Počedělic. Vzhledem k malé vzdálenosti obcí lze předpokládat stejné povodně, pouze s odlišným rozsahem škod. Zároveň záleží na vzdálenosti zástavby od říčního koryta.

6.9.3 Povodňové události z úředních spisů

Další část pamětní knihy Orasice má původ v úředních spisech. Navrací se k roku 1882, u něhož je uvedena poznámka z úředních spisů, a to samé platí pro navazující roky. V této části kroniky se často vyskytují poznámky týkající se výšky hladiny Ohře nad normálem. Například rok 1882 uvádí, že voda vystoupala 305 nad normál, bohužel bez jednotek. U dalších let jsou uvedeny centimetry, proto lze předpokládat, že i hodnota 305 je uváděna v centimetrech.

Události spojené s nadměrnými srážkami byly uváděny velmi často, zato informace nebyly nijak upřesněny. V roce 1886, 14. května se přihnala bouře s krupobitím. Nadělala mnoho škod v obcích ležících v blízkosti toku. Obce se nestihly pořádně vzpamatovat a bouře se opakovala, tentokrát dne 30. května. Nejvíce byly zasaženy obce Orasice a Volenice, veškerá úroda byla zničena. Na poškozené obce byla pořádána sbírka, na kterou přispěly obce nedaleko ležící.

Po čtyřech letech se Ohře rozvodnila znovu. Dne 25. listopadu 1890 odnesla rozbouřená řeka dřevěný most v Hradišti v okrese Žatec. Veškeré zachycené dříví muselo být odevzdáváno na obecních úřadech. Následovalo téměř dvacet let bez živelné pohromy, která by měla být zaznamenána pro budoucí generace. Až rok 1909 přinesl dvě povodně. Na začátku roku, 6. února, dosahovala hladina výšky 445 cm nad normálem. O měsíc později, 27. března, dokonce hladina stoupla k 474 cm nad normál.

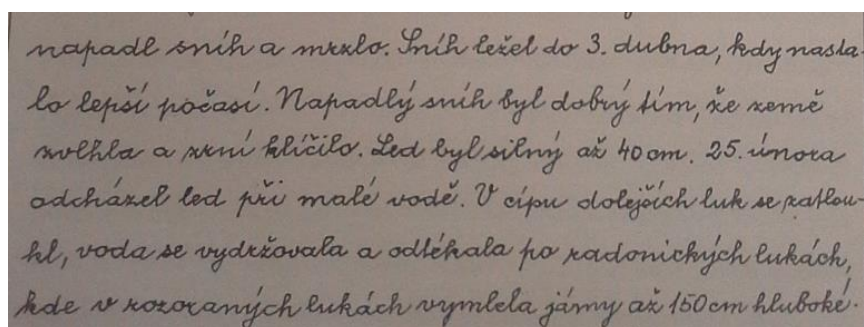
Uvádění výšek hladiny napomáhá lepší představě, kam hladina dosahovala. Lze snadno zjistit, že roku 1909 vystoupala voda výše než v roce 1910, kdy výška hladiny byla 208 cm nad normálem, což je zhruba o 200 cm méně než v předešlém roce. Roku 1914, 25. ledna, se Oharka dostala do výšky 450 cm nad obvyklou hladinu, oproti tomu roku 1917 dosáhla pouhých 332 cm. V tomto případě je zajímavé, že v polovině července se hladina řeky dostala 110 cm pod normál. Pro názornější představu uvádím výšky hladin v tab. č. 3.

Tab. č. 3 Znárodnění výšek hladin nad normálem při zvláštních událostech

Rok	Datum	Výška hladiny nad normálem (cm)
1882	neupřesněno	305
1909	6.2.	445
1909	27.3.	474
1910	neupřesněno	208
1914	25.1.	450
1917	neupřesněno	332
1918	21.1	386
1919	neupřesněno	366
1920	neupřesněno	360
1921	21.12.	227
1922	3.1.	326
1923	2.2. – 7.2.	362
1924	24.3. – 30.3.	384

Zdroj: autor s využitím (60)(9)

Následující povodňové roky byly v pamětní knize zmíněny jen velmi stručně, některé z nich byly již uvedeny výše. Za zmínku stojí rok 1922. Dne 3. ledna toho roku došlo k rozvodnění Oharky. Ten samý rok panovaly silné mrazy, které vytvořily na řece až 40 cm silný led. Ten odešel dne 25. února, způsobil však malou vodu. Voda se rozprostírala po okolních lukách a místy způsobila vymletí jam až 150 cm hlubokých.

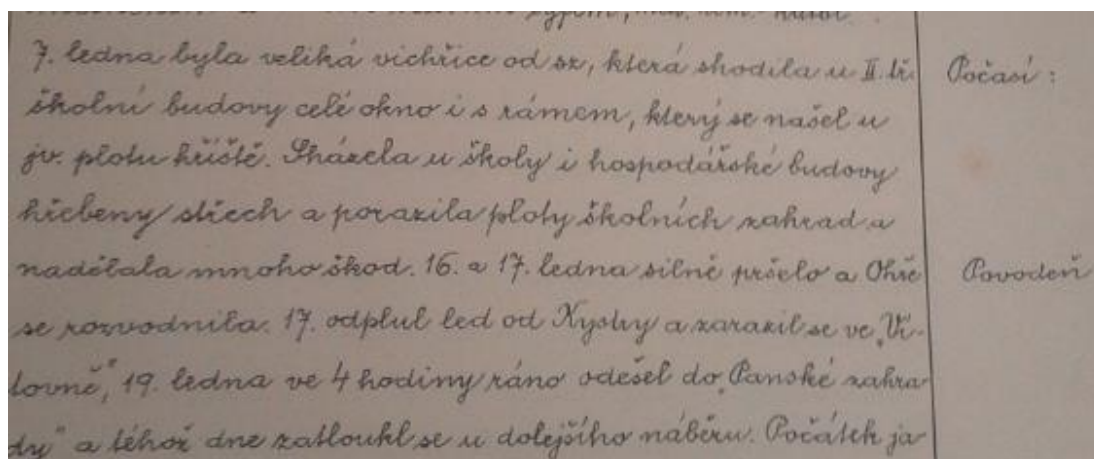

napadl sníh a mráz. Sníh ležel do 3. dubna, když nastalo lepší počasí. Napadlý sníh byl dobrý tím, že země mohlala a sníh klíčilo. Led byl silný až 40 cm. 25. února odcházel led při malé vodě. V cípu doléžících luk se katloval, voda se vydržovala a odtékala po radomických lukách, kde v rozoraných lukách vymlela jámy až 150 cm hluboké.

Obr. č. 25 Popis vzniku povodně roku 1922

Zdroj: Autor a využitím (60)

Taktéž ani roky 1924 až 1929 nebyly bez velké vody. Zvláštností je, že většinu těchto let zasáhlo v jednom roce hned několik povodní. Některé byly letní, jiné naopak zimní. Příkladem může být uveden rok 1926, v němž byla obec Orasice zasažena třemi povodněmi, v březnu, červnu a v neposlední řadě na přelomu července a srpna. Za zmínku stojí rok 1929. Byl to rok velmi chladný, led dosáhl tloušťky 60cm. 6. března začal led tát, ale během noci opět zmrzl. Silné tání opět nastalo 15. března, následující den vystoupala voda k břehové hraně, ale k vylití nedošlo. Až odtrhnutí ledů od počedělického mostu a jejich následné zaražení u písku způsobilo vystoupaní vody ze břehů dne 23. března. Zde pro mě zůstává záhadou, co pro kronikáře znamená slovo písek (9).

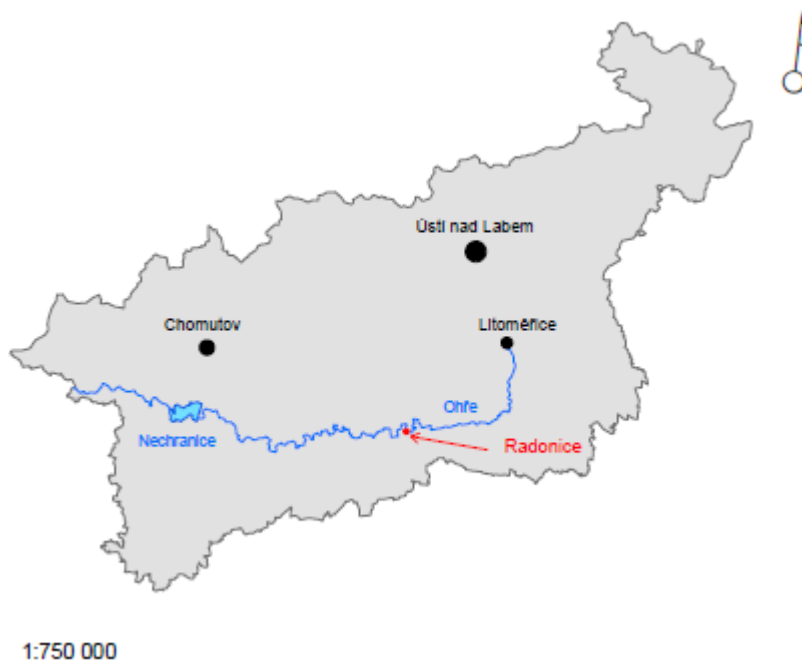

Obr. č. 26 Úryvek z pamětní kroniky Orasic, rok 1928

Zdroj: Autor s využitím (60)

6.10 Radonice

Obec Radonice je součástí městyse Peruc. Jejich přibližná poloha je vidět na obr. č. 27. Datum vzniku není možné zjistit, nicméně se předpokládá rok 1143. Roku 1374 zničila centrum rozsáhlého panství rozsáhlá povodeň (25). Mnoho dalších povodní následovalo.

Obr. č. 27 Umístění obce Radonice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

6.10.1 Povodně 18. století

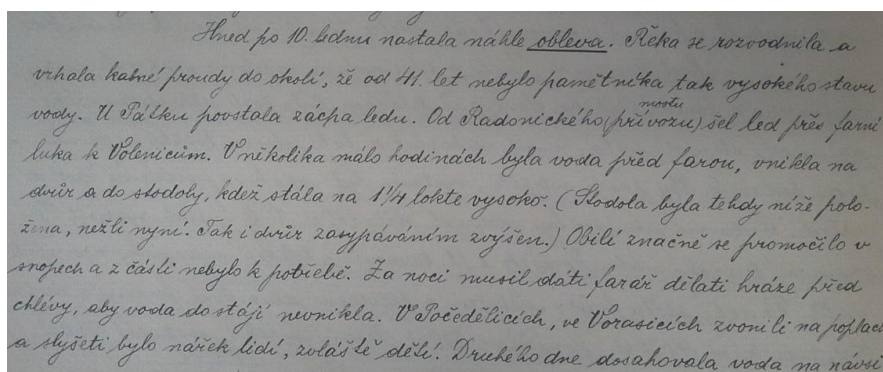
Prvním rokem užitečným k mé práci, rok 1781, byl zasažen povodněmi dne 13. února a 8. března. Škody byly zřejmě tak rozsáhlé, že bylo schváleno zlevnění na daních. O tři roky později, roku 1784 se udály povodně většího rozsahu než roku 1781. Tentokrát k nim došlo dne 27. a 28. února. Škoda se netýkala jen zaplavení polí, ale také poboření menších stavení. Škoda v Radonicích se vyšplhala na 946 zlatých. Vzhledem k tomu, že se škody opakovaly i v letech 1787 a 1788, bylo obcí Radonice vyžadováno proplacení škod na hrázích z nákladů státu. I následujícího roku voda protrhla opravené hráze na třech místech do hloubky tří stop pod normálem vody. Silná vlna vylité vody poničila mnoho budov, pole vymlela místy do hloubky pěti stop. Poslední povodeň 18. století, povodeň ledová, vyplavila obec v roce 1799. Na popud úřadu Pátku bylo nařízeno prosekání 2106 sáhů Ohře. Na to bylo zapotřebí 490 lidí. I přesto ve dnech 23. a 24. února začaly odplouvat kry, které zanesly řeku. Následkem bylo způsobení velkých škod vyplavením Radonic.

6.10.2 Povodně 19. století

19. století pokračovalo několika dalšími povodněmi, o kterých je nutné se zmínit. Náhlá povodeň zasáhla obec na Štědrý večer roku 1819. Na Boží hod dosahovala hladina na návsi Radonic výšky 1 lokte. Ve stodolách vystoupala hladina do výšky 1 lokte 20. ledna roku 1820. Tentokrát byla vodou zničena zásoba obilí. O vysoké škody se řeka postarala znovu v roce 1827. Dne 2. března zaplavila voda přilehlá pole, okolní louky byly na půl lokte vysoko zaneseny říčním bahnem a pískem. V polovině roku voda zničila setbu a odnesla hnůj z polí. Jinak se jednalo o suchý rok.

9. prosince 1834 je datum, kdy začala velká povodeň trvajícím po dobu 10 týdnů. Nejen ta však způsobila škody na osevní, ve sklepech a stodolách. Současně se po dobu 13 dní vyskytovala na území obce vichřice, která zasáhla extravilán s intravilánem. Byly poškozeny lesy a způsobeny škody na střeších některých budov. Velká voda, která zasáhla oblast o větší rozloze, zaplavila 5., 8. a 27. května 1837 brambory a obilí. Při této povodni se zároveň utopilo několik lidí v blízkosti Prahy.

Ledová povodeň 26. února 1839 se rozlila v okolí obcí Radonice, Kystry a hnala se k Volenicím. Byla způsobena odchodem $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm) silného ledu. Radonice připomínaly velké jezero, pole u obce Kystry byly vymlety a zaneseny pískem. Za radonickým mostem došlo k protržení hráze o délce 15 m a tím bylo zamezeno spojení mezi Radonicemi a Volenicemi (48). Více informací o povodni zaznamenal kronikář roku 1841. Velká voda způsobena náhlou oblevou po 10. lednu dosáhla rozměrů, jakých pamětníci nepamatovali. Voda dosahovala výšky 1 $\frac{1}{4}$ lokte (74 cm). Postupně se rozšiřovala do okolních obcí, kde bylo zapotřebí použít loďky při cestě do kostela (10). Úryvek z kroniky Radonice je vidět na obr. č. 28.

Obr. č. 28 Vystoupání hladiny řeky v obci Radonice roku 1841

Zdroj: Autor s využitím (61)

Povodeň hrozila opětovně v březnu, kdy bylo s předstihem nařízeno prosekání ledu. Voda nakonec odešla bez vylití. Nicméně teprve po této záležitosti se ukázaly veškeré škody způsobené při povodni lednové. Písek pokryl farní louky a luhy do výšky $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm).

V několika následujících letech vnikaly povodně sněhové či ledové. Například roku 1842 se vylila voda v březnu po silných mrazech. Náhlým táním v lednu roku 1843 se rozvodnila řeka. Okolní pole a louky byly zaneseny pískem. Odvezeno bylo zhruba tisíc vozů. Jiným případem byl rok 1844. Tentokrát odplul led bez problémů, v dubnu však došlo ke zvýšení hladiny v důsledku tání 12loktů (708cm) sněhu na horách. Škody byly způsobeny minimální.

O něco tragičtější povodeň následovala po svátcích na počátku roku 1845. Tohoto roku vystoupala voda k obecní škole, ve farní zahradě dosáhla výšky 1,5 lokte (88cm) a ve stodole $\frac{3}{4}$ lokte (44 cm) vysoko. Zároveň byla odnesena část kamenné hráze. Okolí bylo potopeno pod vodou a zaneseno říčními písky. Povodeň se podobala roku 1784, nicméně hladina roku 1845 vystoupala do větší výšky. Velká voda stejného rozsahu se opakovala ještě téhož roku, dne 30. května 1845.

Plovoucí led vyústil ve vystoupaní hladiny roku 1846. Tento rok kronikář příliš nepopisoval, jen poznamenal, že došlo k zanesení přilehlých luk pískem. Na několik let ustalo nebezpečí z vylití řeky, ani roku 1849 tomu nebylo jinak. Nicméně přišla jiná přírodní pohroma. Dne 17. srpna se spustila bouřka doprovázená silným větrem, který způsobil mnoho škod na polámaných stromech. V Radonicích bylo polámáno 200 sáhů stromů.

Rok 1856 se vyznačoval hned několika přírodními katastrofami, pokud se to dá tak nazvat. Téměř do poloviny roku se neodehrálo nic významného, vše začalo 5. červnem. Nad Radonicemi se začalo blýskat, prudká bouře byla tentokrát doprovázena krupobitím, které zničilo osení. Po 14 dnech klidu následovala povodeň a hned na to se znovu strhly kroupy. Proto byla úroda tohoto roku ohrožena.

K rozvodnění Ohře došlo opětovně o několik let později, dne 1. února roku 1862. Hladina dosáhla o několik centimetrů výše než v roce 1799, ve škole vystoupala do výšky $\frac{3}{4}$ lokte. Nebezpečí zatopení dolní části Radonic hrozilo roku 1875. Na Štědrý večer se hnul led na řece, v tu chvíli dosáhla hladina nad jezem páteckým takové výšky, že ji hráz převyšovala jen o 3 palce. K protržení hráze naštěstí nedošlo. Podobná situace se opakovala i roku 1876. Tentokrát bylo zatopeno několik níže položených domů, do školy se nedalo dopravit jinak

než na lodi. Hráz vedoucí od Kystry k Radonicím byla dokonce na třech místech protržena.

Neblahodárný vliv na úrodu měl rok 1880, ve kterém velká voda třikrát zatopila obec Radonice. Z toho dvě povodně byly způsobeny odchodem ledu na řece, jedna v důsledku jarních dešťů. Tohoto roku byl po 30 letech postaven nový most v obci. Následovala povodeň roku 1881, dne 8. března. Nezpůsobila nijak velké škody na majetku, spíše zaplavení polí v okolí řeky. Byl odplaven hnůj z polí a způsobeny nemalé výmoly, které bylo potřeba po odchodu vody zarovnat.

Nahromaděním ledu roku 1882 vznikla nemalá voda. Tohoto roku se opakovalo vystoupení hladiny z říčního koryta čtyřikrát. Nejvýznamnější byla velká voda v prosinci, u níž hrozilo zaplavení stavení. Most v Radonicích byl roku 1882 vodou odnesen, bohužel více informací není v kronikách specifikováno. Podrobněji se kronikář zabýval popisem roku 1886, kdy panovala krutá zima za doprovodu sněhu do začátku března. Dne 23. března došlo k pohnutí ledu na řece a náhlému zvýšení hladiny, kterému nemohly zabránit ani hráze. Radonice, Volenice a Želevice působily jako ostrovy v moři. V noci dne 24. března led povolil a hladina klesla. Na jaře se opakovala dešťová povodeň. 14. května se nad Radonice přihnál příval deště, který způsobil rozvodnění Dybešského potoka opodál.

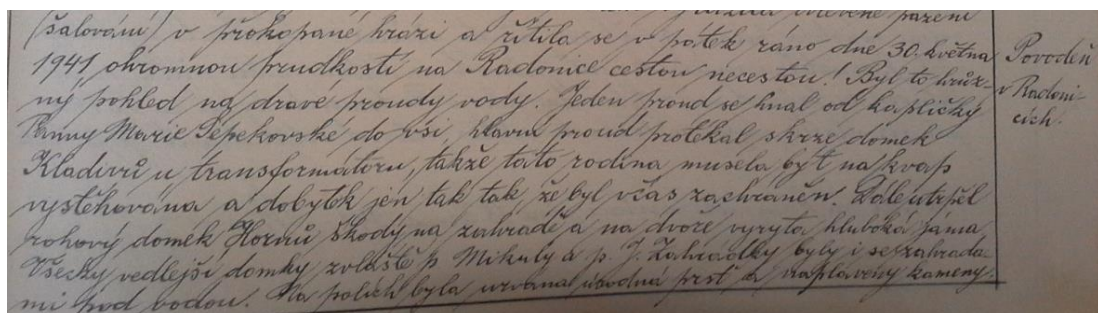
V posledních několika letech častá krupobití způsobila zaplavení Radonic i roku 1887. Ohře v květnu vystoupala ze břehů a zaplavila okolní louky, škody nebyly nikterak veliké, spíše na seně. Trvalým a silným deštěm v září roku 1890 se Ohře rozvodnila znovu. Opět zaplavila nánosem pole a louky. Pro porovnání, téhož roku byl v Praze povodněmi pobořen Karlův most.

6.10.3 Povodně 20. století

Roku 1900 naopak zasáhly deště území o větší rozloze, především Žatecko, Karlovarsko a město Kadaň. Přestože v Radonicích nepršelo, došlo během noci k vystoupení hladiny z koryta řeky. O vyplavení domů napovídá plovoucí nábytek a utopení dobytka. Kronikář popsal škody následovně: *„Škody tak způsobené byly značné. Náhlá povodeň všeobecně překvapila.“*

Povodňový rok 1937 jednoznačně zaznamenával nový kronikář, změna písma je patrná na první pohled. Přestože silné mrazy způsobily zamrznutí Ohře, odchod ledu dne 11. února nezpůsobil v Radonicích žádné škody, pouze místy vystoupení vody z koryta řeky. Rok 1938 byl popisován dvěma kronikáři, k jejichž záměně došlo v průběhu roku. Každopádně roku 1938 povodeň nenastala. Vystoupení vody přinesl až rok 1941, ve kterém pokračovaly silné mrazy

předchozího roku. Led po mrazivé zimě odplul bez větších problémů, nicméně tohoto roku se vyskytovaly časté deště. Z toho důvodu vystoupala voda ze břehů hned několikrát, až šestkrát. Níže položená pole připomínala jezero, některá pole nebylo možné osít po celý rok. 28. května se přihnal náhlý déšť s kroupami. Ten proměnil silnici před farou v řeku a zatopil sklepy. Úryvek z kroniky je vyobrazen na obr. č. 29.

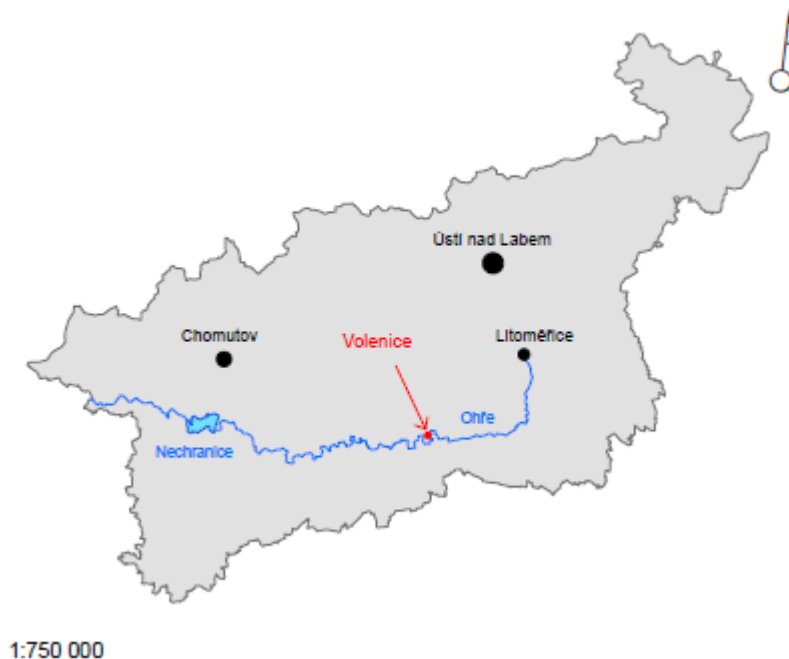

Obr. č. 29 Názorný popis povodně z roku 1941

Zdroj: Autor s využitím (61)

6.11 Volenice

První zmínka o obci Volenice byla zaznamenána roku 1273, kdy byly součástí Páteckého panství (22). Její poloha je znázorněna na obr. č. 30. Kronika Volenic obsahuje mnoho informací, avšak orientace v ní není snadná. Nejsm si jista, jakým rokem začíná kronikář popisovat aktuální stav a do jakého roku čerpal data z jiného zdroje. Nicméně jsem v pamětní knize dohledala několik zmínek o povodních v obci Volenice, které popíši v následujících několika odstavcích.

Obr. č. 30 Umístění obce Volenice v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: autor

Velmi strohá zmínka o povodni na Štědrý večer se týkala roku 1819, kdy se utopil panský hajný Dominik Kubáč. Dalších několik povodní bylo v kronice pouze zmíněno. Například „zátopa“ roku 1837, poté roku 1839, kdy nebylo možné spojení s Volenicemi po dobu tří týdnů. Tohoto roku se protrhla hráz u „vrbenké louky“ v délce osmi sáhů. Povodní pokračoval rok 1841. Ta byla způsobena náhlou oblevou po 10. lednu. V důsledku tuhé zimy a pohnutí ledu vystoupala hladina roku 1845 dne 25. března výše než v roce 1784. Další „zátopa“ vznikla zřejmě jako následek krup a přivalových dešťů roku 1886. Tyto roky byly zmíněny jen velmi stručně, proto předpokládám, že byly kronikářem převzaty z neznámého zdroje.

Rok 1925 je již popsán ve větším měřítku, proto se domnívám, že nejpozději tohoto roku byla kronika Volenic založena. Hladiny řeky dne 25. března 1925 dosáhla takové výšky, že bylo znemožněno spojení mezi Volenicemi a Radonicemi.

O čtyři roky později, roku 1929, panovala tuhá zima, při níž teploty klesly k hodnotám mínus 28 °C. Mrazy vytvořily na řece led o mocnosti až 70 cm. Naštěstí odplul bez větších následků. Okolí však zaplavila rozlitá voda roku 1932. Nastala náhlá obleva, jež dne 6. ledna rozvodnila řeku.

Rok 1933 začal deštivým počasím, které dne 4. února vystřídal sníh. Napadlý sníh byl o den později zvlhčen dalším deštěm. Tato situace vyústila ve velkou vodu ve dnech 6. a 7. února. Ledové zátky odešly bez velkých škod. Podobný byl i rok 1934. Na počátku roku zamrzla Ohře, avšak led nakonec odešel beze škod. Září bylo naopak charakteristické nedostatkem vody nejen v řece, dalo se projít téměř bez namočení nohou. S nadějí se obyvatelé obce obraceli na rok následující, rok 1935. Ten sice v lednu přivolal více deštivých dní, zato v polovině února, dne 18. a 19. února, vystoupala hladina řeky z koryta a zaplavila okolní louky.

Chladná zima se dostavila na počátku roku 1938, doprovázena byla sněhovou vichřicí dne 6. ledna. O devět dní později začal sníh tát a tím způsobil velkou vodu dne 16. ledna. Škody nebyly kronikářem nijak konkretizovány. Přesně o rok později, tedy 16. ledna 1939 zaplavila obec Volenice povodeň způsobená táním sněhu ze vzdálenějších oblastí. V obci se tohoto roku vyskytovalo malé množství sněhové pokrývky. Opětovně vystoupala hladina na konci roku, 1. prosince 1939. Reagovala tak na silné deště. Hladina řeky vystoupala 264 cm nad normál, 2. prosince dokonce 319 cm nad normál.

Nyní když vynechám roky, při nichž nebyla obec zasažena povodněmi, dostávám se do roku 1954, kterým zakončím popis obce Volenice. Dne 9. července započal déšť trvající dalších 24 hodin. 11. července došlo k rozvodnění Ohře z důvodu silných dešťů a zaplavení polí. Zaplavena byla nejen pole, ale také obec, jak je vidět na následujících dvou obrázcích. I v dalších letech byly Volenice zasaženy povodněmi, nicméně druhá polovina 20. století již nepatří do mé práce.

Obr. č. 31 Fotografie zachycující povodeň roku 1954 u domu čp. 13

Zdroj: Autor s využitím (54)

Obr. č. 32 Fotografie zachycující povodeň roku 1954 u domu čp. 1

Zdroj: Autor s využitím (54)

7. Klasifikace povodní

Povodňové události získané především z kronik budou vyhodnoceny v následujících několika odstavcích. Pro klasifikaci jsem zvolila rozmezí sta let od roku 1850 do roku 1950, během nichž byly povodně ve většině kronik pravidelně zapisovány. Bylo proto možné jednotlivé obce ležící v blízkosti Ohře dobře porovnat a vyhodnotit. Povodňová data byla vyhodnocována pomocí dvou klasifikací. První z nich je hodnocení podle typu povodně, druhá klasifikace naopak zahrnuje dělení podle způsobených škod.

7.1 Klasifikace dat dle typu povodně

Základem pro tuto klasifikaci bylo získání let a typu povodně z obecních pamětních knih. Data byla následně zpracována do přehledných tabulek po obcích položených po směru toku řeky Ohře. Základní použité typy povodní byly následující: dešťová, sněhová, ledová a smíšená. Dále byla použita hodnota „nespecifikováno“ v případě, kdy byla povodeň v dané kronice pouze zmíněna bez dalších podrobných informací.

7.1.1 Lenešice

Tab. č. 4 Klasifikace obce Lenešice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1862	X				
1872					X
1900		X			
1908				X	
1912			X		
1917		X			
1919			X		

Zdroj: autor

Obec Lenešice zasáhlo během období sta let sedm významných povodní, o kterých se kronikář zmínil a popsal je v představitelném měřítku. Jedinou povodeň z roku 1862 nebylo možné klasifikovat z důvodu nedostatečných informací. Zároveň v obci převažovaly povodně zimního charakteru související s výskytem sněhu a ledových ker, pouze dvě povodně byly způsobeny přívalovým množstvím srážek, jak je možné vyčíst z tab. č. 4.

7.1.2 Dobroměřice

Tab. č. 5 Klasifikace obce Dobroměřice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1862					X
1868			X		
1875				X	
1876		X			
1881			X		
1925			X		
1928			X		
1928			X		
1940	X				
1944	X				
1948		X			

Zdroj: autor

Sousední Dobroměřice byly zasaženy jedenácti povodněmi v rozmezí let 1862 až 1948. Pouze o dvou povodních nejsou známy informace o vzniku a s tím souvisejícím typu. Z tab. č. 5 lze vyčíst, že nejvíce povodní bylo sněhového typu, celkem se jednalo o pět povodní. Zároveň lze říci, že opět pouze dvě povodně byly způsobeny vysokým množstvím srážek. Stejně jako u obce Lenešice se ve většině případů jednalo o povodně zimního charakteru.

7.1.3 Louny

Tab. č. 6 Klasifikace města Louny podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1922				X	
1924		X			
1927			X		
1927					X

Zdroj: autor

I když jsme se pokoušela pracovat s lety v rozmezí sta let, pamětní kniha Loun poskytuje data pouze o čtyřech povodních ve 20. století. Tentokrát byly všechny specifikovány a zároveň se během tří let vystřídaly všechny typy povodní od dešťové po sněhovou. Roku 1927 byla obec zasažena dvěma povodněmi, jednou v lednu a druhou v měsíci dubnu, pokaždé jiného typu. Proto je rok 1927 rozdělen v tab. č. 6 do dvou řádků.

7.1.4 Vršovice

Tab. č. 7 Klasifikace obce Vršovice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1862					X
1872		X			
1876				X	
1927	X				
1931	X				
1932		X			
1936	X				

Zdroj: autor

Pamětní kniha obce Vršovice obsahuje data poskytující informace o mnou zvoleném období sta let (1850 – 1950). Tři povodně nebylo možné klasifikovat dle typu, nicméně zbylé roky jsou vidět v tab. č. 7. Tentokrát převažovaly dešťové povodně nad povodněmi zimního charakteru.

7.1.5 Obora

Tab. č. 8 Klasifikace obce Obora podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1921	X				
1930	X				
1932	X				
1940	X				
1942	X				
1944	X				
1946	X				
1947			X		

Zdroj: autor

V obci Obora se sice povodně vyskytovaly v průběhu 20. století, nicméně nejsou dostupná data o typu povodně potřebné ke klasifikaci. Z 19. století nejsou data dostupná vůbec. Proto je tab. č. 8 z větší části vyplněna ve sloupci „nespecifikováno“. Jediná povodeň z roku 1947 byla popsána podrobněji v tomto ohledu, jednalo se o povodeň sněhového typu.

7.1.6 Počedělice

Tab. č. 9 Klasifikace obce Počedělice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1852		X			
1856		X			
1862					X
1866			X		
1869		X			
1875		X			
1875				X	
1880				X	
1881			X		
1882				X	
1901				X	
1909				X	
1925	X				
1926		X			
1930	X				
1932	X				
1933				X	
1937				X	

Zdroj: autor

Pro obec Počedělice bylo klasifikováno osmnáct povodní. Z toho pouze u tří nebylo možné typ určit. Převažovaly povodně zimní, především ledového typu. Pouze v jednom případě se jednalo o povodeň smíšenou. Dešťové povodně byly častější než u okolních obcí, nicméně zasáhly obec pouze pětkrát v rozmezí vybraných let. Roku 1875 došlo k vylití řeky dvakrát, přičemž jednou se jednalo o typ dešťový, podruhé o zaražení ker v řece, tedy typ ledový. Proto je rok 1875 klasifikován na dvou řádcích v tab. č. 9.

7.1.7 Kystra

Tab. č. 10 Klasifikace obce Kystra podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1925				X	
1940			X		
1941			X		
1941		X			
1946			X		
1947			X		
1948	X				

Zdroj: autor

Převažujícími povodněmi v obci Kystra byly povodně sněhového typu, které zasáhly obec čtyřikrát v rozmezí dvaceti tří let. Na tab. č. 10 je názorně vidět, že žádná povodeň nebyla smíšeného typu a pouze jednou nebylo možné typ specifikovat. V případě této obce byl zdvojený rok 1941. Opět se jednalo jednou o dešťový typ, podruhé o sněhový typ.

7.1.8 Orasice

Tab. č. 11 Klasifikace obce Orasice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1857		X			
1866			X		
1868			X		
1872					X
1886		X			
1890	X				
1909	X				
1909	X				
1922				X	

Zdroj: autor

Pro obec Orasice byly klasifikovány dvě dešťové povodně, dvě sněhové, jedna ledová a jedna povodeň smíšeného typu. Pro tři povodně nebyla dostupná data ke klasifikaci. Dokonce se roku 1909 vyskytly dvě povodně a ani u jedné nebylo možné typ konkretizovat. Nicméně při pohledu na tab. č. 11 je možné vidět, že převažovaly povodně zimní.

7.1.9 Radonice

Tab. č. 12 Klasifikace obce Radonice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1856		X			
1862	X				
1876				X	
1880				X	
1880		X			
1881	X				
1882				X	
1886			X		
1886		X			
1887		X			
1890		X			
1900		X			
1941		X			

Zdroj: autor

Dostatečné množství potřebných dat poskytla pamětní kniha Radonic. Výsledek je znázorněn v tab. č. 12. Pouze dvě povodně ze třinácti nebyly specifikovány dle typu. V obci převažovaly povodně dešťového typu, pouze u čtyř případů byly typu zimního. Obec zasáhly dvě povodně v jednom roce v letech 1880 a 1886. V obou případech byla jedna dešťového, druhá sněhového typu. Žádná z povodňových událostí nebyla typu smíšeného, zároveň pouze jednu způsobilo tání sněhu a to roku 1886.

7.1.10 Volenice

Tab. č. 13 Klasifikace obce Volenice podle typu povodní

Rok/typ	nespecifikováno	dešťová povodeň	sněhová povodeň	ledová povodeň	smíšená povodeň
1886			X		
1925	X				
1932			X		
1933		X			
1935		X			
1938			X		
1939			X		
1939		X			

Zdroj: autor

Na tab. č. 13 je možné vidět typy povodní v obci Volenice v rozmezí let 1886 až 1939. Převažovaly povodně sněhové, třikrát se opakovaly povodně dešťové.

7.2 Klasifikace dat dle způsobených povodňových škod

V této části práce bude znázorněna a vysvětlena klasifikace dat dle způsobených povodňových škod. Aby bylo možné data takto klasifikovat, bylo nutné si vytvořit klasifikační klíč. Jako hlavní kritéria byly použity škody zmíněné v obecních kronikách. Například menší regionální povodně jsou charakteristické malými škodami, kdy jsou zasažena především pole v blízkosti řeky. Takto probíhal postup u každé povodně na zájmovém území v rozmezí let 1850 až 1950. V některých případech nebyla data dostupná, proto byla použita úroveň „0“ s názvem „neuveďeno“. Konečným řešením byl sloupec klasifikace.

Tab. č. 14 Klasifikační klíč

ÚROVEŇ	KLASIFIKACE	HLAVNÍ INDIKÁTORY	VEDLEJŠÍ INDIKÁTORY
0	neuveďeno	neuveďeno	Neuveďeno
1	Menší regionální povodně	Malé škody, zasaženy pole a zahrady v blízkosti řeky, dřevo z okolí řeky odneseno.	Krátké povodně.
2	Nadprůměrné nebo nadregionální povodně	Škody na budovách a stavbách jako jsou přehrady, jezy, lávky, mosty a budovy v blízkosti řek, například mlýny.	Povodně průměrné doby trvání, závažná poškození polí, zahrad v blízkosti řek. Úhyn zvířat, někdy také úmrtí lidí.
3	Nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka	Těžké škody na budovách a stavbách souvisejících s vodou, tj. přehradách, jezích, lávkách, mostech a mlýnech. Část budov úplně zničena.	Povodně trvají několik dnů nebo týdnů. Dochází k závažným poškozením zahrad a polí v blízkosti řek, vysoká čísla úmrtí zvířat a lidí. Procesy jako usazování písku mohou způsobit trvalé škody a změnit strukturu povrchu.

Zdroj: autor s využitím (28)

Aby bylo možné klasifikovat historické povodně, bylo nejprve potřeba si rozdělit data dle roků a obcí a následně je doplnit škodami z kronik. Takto vzniklé tabulky byly zhodnoceny podle klasifikačního klíče. Výsledkem jsou následující tabulky znázorňující přehled jednotlivých obcí. Bohužel u historických povodní nelze

jednoznačně škody určit, lze se řídit pouze zápisky z kronik nebo z jiných dokumentárních zdrojů. Má práce spočívala především v práci s kronikami.

7.2.1 Lenešice

Tab. č. 15 Klasifikace obce Lenešice dle způsobených povodňových škod

rok	neuvedeno	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1862			X	
1872				X
1900	X			
1908		X		
1912		X		
1917		X		
1919		X		

Zdroj: autor

Obec Lenešice byla v průběhu druhé poloviny 19. století a počátku 20. století zasažena především menšími regionálními povodněmi, což vyplývá z tab. č. 15. Škody byly převážně popisovány zaplavením polí či pozemků poblíž vodního toku. Povodňovou událost roku 1862 jsem dle kroniky klasifikovala jako nadprůměrnou nebo nadregionální povodeň. Touto povodní byly zasaženy pět z deseti mnou zvolených obcí. Naopak škody v roce 1872 nebyly nijak v lenešické kronice specifikovány. Nicméně jako nadprůměrné povodně katastrofálního měřítka jsem je vyhodnotila z důvodu rozšíření povodně, která například v Žateckém kraji způsobila velké škody s mnoha úmrtími místních obyvatel.

7.2.2 Dobroměřice

Tab. č. 16 Klasifikace obce Dobroměřice dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1862			X	
1868	X			
1875		X		
1876		X		
1881	X			
1925	X			
1928	X			
1940		X		
1944		X		
1948		X		

Zdroj: autor

V dobroměřické pamětní knize opět převažují popisy škod, které jsem zařadila do menších regionálních povodní. Škody nebyly v těchto letech nikterak velké, pouze pole zaplavená vodou z Ohře. V pěti případech kronikář nepopsal škody vůbec. Stejně jako v Lenešicích jsem ohodnotila povodeň z roku 1862 jako nadprůměrnou povodeň. Povodní katastrofálního měřítka dle dat z kroniky obec Dobroměřice nebyla zasažena. Veškeré informace vyplývají z tab. č. 16.

7.2.3 Louny

Tab. č. 17 Klasifikace města Louny dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1922				X
1924		X		
1927		X		

Zdroj: autor

Přestože lounská pamětní kniha poskytla málo informací týkajících se povodní, pouze u tří povodňových roků z vybraného rozmezí let, lze však předpokládat, že mnoho povodní nebylo zaznamenáno. Z tab. č. 17 vyplývá, že největší povodeň zaplavila Louny roku 1922. Jako nadprůměrnou povodeň katastrofálního měřítka jsem ji hodnotila především z důvodu povalení místní zdi, jak popisoval kronikář. Ztráty na lidských životech nevznikly.

7.2.4 Vršovice

Tab. č. 18 Klasifikace obce Vršovice dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1862	X			
1872				X
1876				X
1927			X	
1931		X		
1932		X		
1936		X		

Zdroj: autor

U obce Vršovice jsem hodnotila dvě povodně jako nadprůměrné, katastrofálního měřítka, o čemž vypovídá tab. č. 18. Jednou to byl rok významný rok 1872, o němž již byla zmínka u obce Lenešice. Podruhé rok 1876. Přestože jsem tento rok u obcí Dobroměřice a Vršovice klasifikovala nižší hodnotou, v tomto případě byly dosaženy vysoké škody, které do této kategorie spadají. Kromě zaplavení polí a zahrad, byly pobořeny domy a zároveň utonulo mnoho lidí a dobytka. Jinak převládaly menší regionální povodně s nízkými škodami.

7.2.5 Obora

Tab. č. 19 Klasifikace obce Obora dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1921		X		
1930		X		
1932			X	
1940		X		
1942			X	
1944		X		
1946		X		
1947			X	

Zdroj: autor

U jako jedné z mála obcí, bylo možné u Obory klasifikovat každý rok zmíněný v kronice. V pěti případech se jednalo o menší regionální povodně, naopak ve třech o nadprůměrné povodně. Členění je zobrazeno v tab. č. 19. Například roku 1932 brala voda s sebou stromy, které jí stály v cestě. V důsledku vysoké hladiny

uhynulo několik koroptví a zajíců. Další dva roky byly zatopeny silnice a okolní domy.

7.2.6 Počedělice

Tab. č. 20 Klasifikace obce Počedělice dle způsobených povodňových škod

rok	neuvedeno	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1852		X		
1856		X		
1862				X
1866		X		
1869		X		
1875		X		
1875			X	
1880			X	
1881		X		
1882			X	
1901		X		
1909			X	
1925		X		
1926		X		
1930	X			
1932			X	
1933		X		
1937			X	

Zdroj: autor

Hodnotnou kronikou poskytující mnoho dat o historických povodních byla pro mě pamětní kniha Počedělic. V rozmezí let 1850 až 1950 uvedl kronikář osmnáct povodňových let a poměrně podrobným popisem. Názorně vyobrazeno v tab. č. 20. Pouze jeden rok nebylo možné klasifikovat. Převažovaly menší regionální povodně, které se střídaly s nadprůměrnými povodněmi. Jediným nadprůměrným rokem, který dosáhl katastrofálního měřítka, byl rok 1862. Tohoto roku voda převýšila hradby a zaplavila tak celou obec. Jediným možným úkrytem byly půdy. Škody byly zjištěny velké, téměř polovinu stavení voda pobořila. Ve stodolách došlo k utopení dobytka. Z toho důvodu jsem klasifikovala nejvyšším stupněm, přestože v okolních obcích byly škody nižší a tím i má klasifikace.

7.2.7 Kystra

Tab. č. 21 Klasifikace obce Kystra dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1925			X	
1940		X		
1941	X			
1941		X		
1946		X		
1947		X		
1948		X		

Zdroj: autor

Pamětní kniha Kystry začínala rokem 1921, proto i má klasifikace byla zpracována na období první poloviny 20. století. V období 24 let se v obci prostrídaly povodně menší a nadprůměrnými, nicméně žádná z nich nedosáhla nejvyšší hodnoty v klasifikaci. Roku 1925 vylití vody z říčního koryta způsobilo zaplavení okresní silnice. Hladina dosáhla na některé domy. Zbylé roky se voda vylila pouze na okolní pole. O tom vypovídá tab. č. 21.

7.2.8 Orasice

Tab. č. 22 Klasifikace obce Orasice dle způsobených povodňových škod

rok	neuveдено	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1857	X			
1866		X		
1868	X			
1872	X			
1886		X		
1890	X			
1909	X			
1922		X		

Zdroj: autor

Podle mé klasifikace nelze ohodnotit povodně v Orasicích. U většiny povodní nebyly uvedeny škody způsobené řekou. Pouze tři z devíti povodní se mi podařilo klasifikovat, a to na menší regionální povodně malého měřítka. V tomto případě nespecifikovaný rok 1890 odnesl v Žatci dřevěný most. Proto lze předpokládat, že se jednalo o povodeň nadprůměrnou. Z tab. č. 22 je možné vyčíst, že většinu povodní nebylo možné charakterizovat.

7.2.9 Radonice

Tab. č. 23 Klasifikace obce Radonice dle způsobených povodňových škod

rok	neuvedeno	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1856		X		
1862		X		
1876			X	
1880	X			
1881		X		
1882			X	
1886			X	
1886		X		
1887		X		
1890				X
1900				X
1941			X	

Zdroj: autor

Dle tab. č. 23 se opět střídaly v obci Radonice menší regionální povodně s nadprůměrnými. Nejvyšší klasifikaci jsem udělila povodním z let 1890 a 1900. Přestože škody v Radonicích dosáhly nízkých škod, roku 1890 nasvědčuje o rozsáhlé povodni poboření Karlova mostu v Praze. Naopak rok 1900 přinesl Radonicím velkou vodu z oblasti Žatecka, Karlovarska a Kadaně. Nemalé škody v obci způsobené byly charakterizovány plovoucím nábytkem a úhynem dobytka. V několika dalších případech klasifikovaných nadprůměrnými povodněmi voda zatopila domy, popřípadě protrhla hráz či odnesla most.

7.2.10 Volenice

Tab. č. 24 Klasifikace obce Volenice dle způsobených povodňových škod

rok	nevedeno	menší regionální povodně	nadprůměrné nebo nadregionální povodně	nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítka
1886	X			
1925			X	
1932	X			
1933	X			
1935		X		
1938	X			
1939	X			

Zdroj: autor

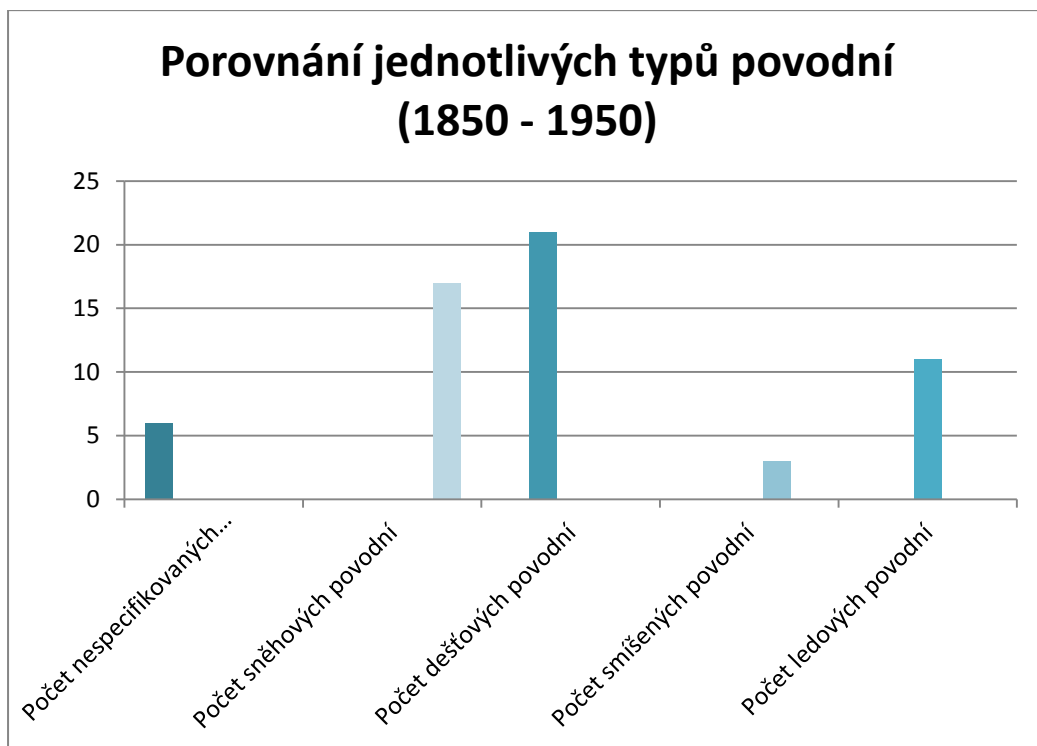
V případě obce Volenice nebylo dle kroniky možné ve většině případů povodně klasifikovat, proto byly v tab. č. 24 hodnoceny „nevedeno“. Povodeň z roku 1925 jsem klasifikovala jako nadprůměrnou z důvodu zaplavení silnice a tím znemožnění spojení mezi okolními obcemi.

Výsledky a přínos práce

Cílem práce bylo zhodnotit historické povodňové události na řece Ohři v úseku města Louny po obec Volenice. Data byla získávána především z pamětních knih jednotlivých obcí, doplněna o dostupné publikace. Výsledkem pročitání kronik v lounském archivu bylo zhodnocení dohledaných povodňových událostí dle typu povodně a dále dle zvolené klasifikace, která se řídila hlavně způsobenými škodami.

Výsledkem je graf znázorňující počty povodní rozdělených podle typů povodní na dešťové, sněhové, ledové a smíšené za období 1850 až 1950. Dále graf zaznamenávající počty povodní klasifikovaných na menší regionální povodně, povodně nadprůměrné nebo nadregionální a v neposlední řadě nadprůměrné, nadregionální povodně katastrofálního měřítko. Vzhledem k tomu, že ne všechna potřebná data jsou dostupná, je součástí grafu znázornění nspecifikovaných povodní.

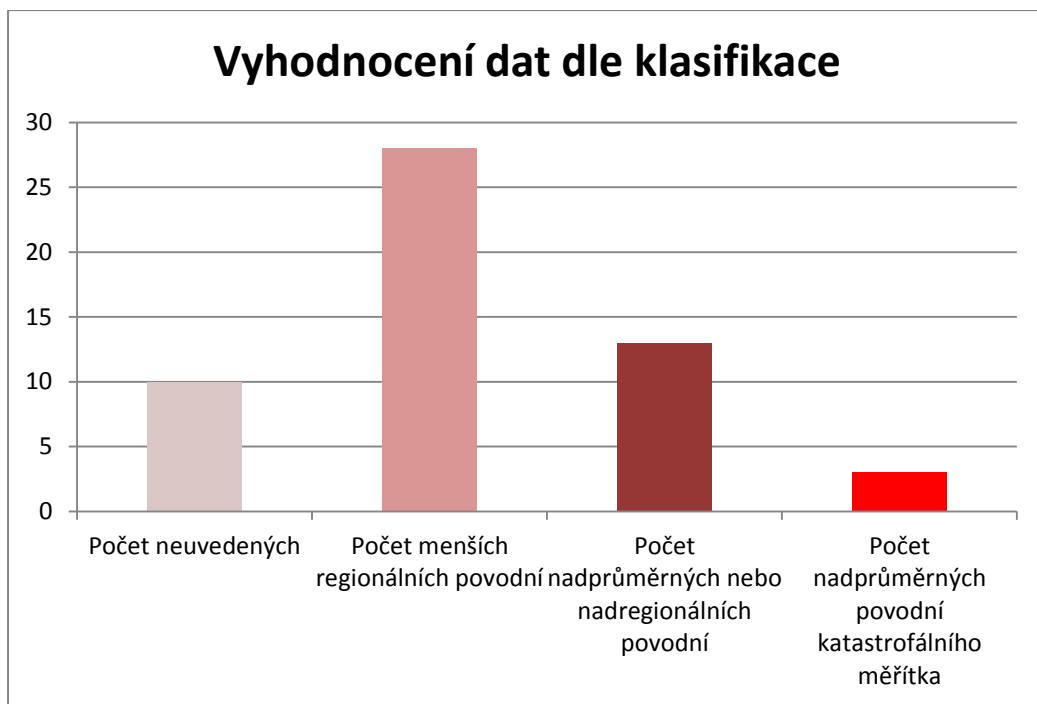
Na obr. č. 33 je vidět názorné porovnání jednotlivých typů povodní ve všech zvolených obcích. Z grafu vyplývá, že se na vybraném území vyskytovaly nejčastěji dešťové povodně. Celkem sedmáctkrát se opakovaly povodně sněhové. Zároveň je vidět, že nejmenších hodnot dosahují smíšené povodně. Přestože některé roky nebyly u části obcí specifikovány, předpokládala jsem, že byly stejného typu jako povodně s tím samým datem u obce jiné. Proto i hodnota nspecifikovaných povodní klesla na počet šest. Takovým příkladem byl rok 1862. Tohoto roku byla ve třech obcích z pěti povodně klasifikována jako smíšená, u zbylých obcí jako nspecifikována. V souhrnném grafu je proto uvedena mezi hodnotami smíšených povodní. Podobným případem může být jmenován rok 1948, kdy byla v Dobroměřicích povodně dešťová a v obci Kystra nebyla specifikována. Tento rok byl opět v grafu vyhodnocen mezi povodněmi dešťovými.

Obr. č. 33 Souhrnné počty jednotlivých typů povodní v rozmezí let 1850 až 1950

Zdroj: autor

V další části práce na obr. č. 34 byly povodně klasifikovány podle vodou způsobených škod. Tato část klasifikace byla poměrně obtížně zpracovatelná. Jsem si jista, že ne všechna data byla v kronikách zaznamenána a zároveň se mnohdy škody v jednotlivých obcích lišily. Například rok 1862 jsem v obci Počedělice klasifikovala jako nadprůměrnou povodeň katastrofálního měřítká. U jiných obcí byla dle škod naopak klasifikována pouze jako menší regionální povodeň. Vzhledem ke škodám uvedeným u obce Počedělice, kdy byla zaplavena celá obec při dosažení hradeb vodou, k tomu byla pobořena polovina stavení a utopil se místní dobytek a také z důvodu rozšíření povodně do pěti mnou zvolených obcí z deseti, jsem nakonec vyhodnotila a zařadila povodeň tohoto roku do povodně třetího stupně klasifikace, tedy s katastrofálním měřítkem. Podobné rozporuplné informace se vyskytovaly u více povodňových let. Ke konečnému hodnocení jsem si proto vždy vybrala tu nejpravděpodobnější hodnotu klasifikace doloženou škodami jedné z obcí.

Obr. č. 34 Souhrnné vyhodnocení povodní dle způsobených škod

Zdroj: autor

Diskuze

Použití dokumentárních zdrojů napomáhá k dokreslení povodní. Mnohdy se zajímáme o povodně z let, pro které nejsou k dispozici záznamy měření průtoků, proto jsou data z kronik důležitými informačními zdroji. Jak již bylo v práci zmíněno, nemusí se jednat pouze o kroniky, ale také o deníky, osobní korespondenci. Důležitým podkladem jsou zároveň pamětní značky na stromech, kamenech nebo v mém případě pamětní kříž v obci Počedělice zaznamenávající výšku vody z 2. února roku 1862. Mnohdy jsou nápomocni pamětníci, kteří znají historii od svých prarodičů a dokáží tak popsat, zda došlo k přestěhování obce nebo k čemu sloužil daný objekt. Mnohdy si i oni sami pamatují povodně a osobní zážitky jsou zdroji neocenitelnými.

Bohužel dokumentární zdroje jsou pouze zdroji doplňkovými, nelze jednoznačně určit, zda obsahují veškerá data. Mnohdy záviselo na kronikářích, které informace zaznamenali. Není možné vyloučit, že povodeň menšího rozsahu nezapsali, protože jim příliš neovlivnila život a toho roku se staly jiné události z jejich pohledu důležitější, například válka. Při pročítání kronik jsem se setkala s mnoha styly psaní kronik, kde byly názorně vidět záliby kronikáře. V některých případech kronikáři data mezi sebou přebírali, proto jsou popisy téměř shodné.

Hlavní rozdíly jsem spatřila při vytváření klasifikace, která měla sloužit k porovnání jednotlivých povodňových událostí. Mnohdy mi přišlo zvláštní, že povodeň velkých rozměrů zasáhla pouze jednu obec, ve které způsobila rozsáhlé škody, ale sousední obec jí zasažena nebyla. Klasifikaci jsem vytvářela podle vzniklých škod a podle typu povodně. Nevylučuji, že škody nemusely být přesně popsány, nicméně dle mého názoru to byly nejmístnější klasifikace.

Při porovnávání povodní jsem narazila na několik rozdílů. Například rok 1872. Tohoto roku byly povodněmi zasaženy tři obce: Lenešice, Orasice a Vršovice. V případě, že nebyl uveden přesný datum, lze těžko odhadnout, zda se jednalo o povodně ve shodné době. Nicméně ve Vršovicích vznikla povodeň na základě průtrže mračen u Žatce, byla to tedy dešťová povodeň, v Lenešicích a Orasicích byla jednoznačně smíšená. Rozdílný popis byl také uveden u roku 1925. Tentokrát se jednalo o obce Dobroměřice a Kystru. Zatímco v Dobroměřicích vznikla povodeň po náhlé sněhové oblevě, kronikář Kystry se zmiňuje o oblevě a krách. Vzhledem k tomu, že se jednalo o stejný datum, dalo by se předpokládat, že by povodně měly být stejného typu, obzvláště v případě, kdy od sebe obce nejsou příliš vzdáleny. Zde je dokonale znát rozdíl regionálních a místních povodní a zároveň je vidět subjektivní náhled kronikáře a působení jeho osobnosti. Takových rozdílů bylo

v práci několik, nicméně pokaždé bylo potřeba je nějak vyhodnotit. V případě povodní, kde byl uveden pouze datum, byla použita klasifikace „neuvedeno“ či „nespecifikováno“.

Podobné rozdíly se vyskytly i při vyhodnocení klasifikace dle způsobených povodňových škod. Příkladem byl rok 1872. O povodni v lenešické kronice byla jen zmínka, ale bez specifikovaných škod. Nicméně povodeň byla vyhodnocena jako nejhorší typ s katastrofálním měřítkem, a to z důvodu rozlehlosti zasaženého území. Tato povodeň způsobila v Žateckém kraji velké škody a zabila mnoho lidí. Podobný postup byl použit u všech neurčených povodňových událostí.

Závěr

Práce spočívala ve vyhledávání, třídění a následném hodnocení vzácných dokumentárních zdrojů. Hlavním zdrojem byly kroniky získané ve Státním okresním archivu v Lounech. Pro období mezi lety 1850 až 1950 byla data zpracována a následně vyhodnocena podle typu povodně a klasifikací zahrnujících typy povodní a povodňové škody.

Použití dokumentárních zdrojů vhodně doplňuje měření, nicméně pro mnou zvolené období se mi nepodařilo naměřená data získat nebo na menších tocích neexistují. Proto bylo potřeba pracovat pouze s kronikami a dalšími historickými prameny. Ne vždy však tyto prameny poskytují podrobnosti o povodních. Mnohdy zahrnují pouze obecné informace, tedy datum, zmínku o velké vodě, popřípadě důvod vzniku. Popis často závisel na zálibách kronikáře, na ostatních událostech toho roku. Pochopitelný je nedostatečný popis v období války, kdy měla přednost právě tato událost. Pro současné vyhodnocení by pomohla data o dosažení výšky hladiny, konkrétní popis zaplavených domů nebo soupis poškozených věcí. Bohužel tato data mnohdy nejsou k dispozici, proto můžeme historické povodně z části pouze odhadovat.

Vytvořená klasifikace měla za úkol ukázat a porovnat povodně v jednotlivých letech a zvolených obcích Ústeckého kraje, okresu Louny. Výsledkem práce je porovnání celkového počtu povodní dešťových, sněhových, ledových a smíšených a vyhodnocení povodní dle způsobených škod. V případě klasifikace povodňových škod byly vytvořeny čtyři úrovně, z nichž nejhorší povodně byly zařazeny do kategorie třetí, která byla nazvána jako nadprůměrná, nadregionální povodeň katastrofálního měřítko. Těchto povodní se však na zvolené oblasti vyskytovalo minimálně. Nejvíce byly zastoupeny menší regionální povodně, jejichž škody spočívaly nejvíce v zaplavení polí v blízkosti řeky. Jak již bylo zmíněno, u některých povodní chyběla data, pomocí nichž by bylo možné povodeň klasifikovat. Vyhodnoceny nakonec byly, ale s označením „neuvedeno“ či „nespecifikováno“.

Na závěr je potřeba říci, že jsou kroniky významné dokumentární zdroje, podávající mnoho užitečných poznatků a vyvolávající pocit vzpomínek. Držet tyto knihy v ruce je jako vrátit se do historie a prožívat ji spolu s autorem kroniky. Bohužel se mnohé z kronik nedochovaly.

Přehled literatury a použitých zdrojů

Kroniky

- (1) Pamětní kniha obce Lenešice, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (2) Pamětní kniha Dobroměřice, založena MCMXXX, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (3) Pamětní kniha města Loun, založena v měsíci květnu r. 1921, Díl I., dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (4) Pamětní kniha města Loun, od roku 1931, Díl II., dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (5) Pamětní kniha obce Vršovic, založena dne 1. ledna 1921, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (6) Pamětní kniha obce Obora, založena roku 1923, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (7) Počedělice, pamětní kniha, založena roku 1910, sestavil a napsal František Brod, doplnil a kreslil Bohumil Lůžek, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (8) Pamětní kniha obce Kystry, založená dne 1. ledna 1921, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (9) Paměti obce Orasic, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (10) Pamětní kniha farní osady Radonické, napsal Cyrill Straka, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (11) Pamětní kniha obce Volenic, knihtiskárna Ant. Strombacha v Lounech, dostupná ve Státním okresním archivu Louny

Internetové příspěvky

- (12) Meteorologický slovník výkladový a terminologický (eMS), ČMeS, dostupný na: <http://slovník.cmes.cz>
- (13) *Typy povodní* [online]. Praha [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/ruzne/vyuka/HYDRO/14.pdf>
- (14) *Povodí Ohře* [online]. 2015 [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.poh.cz/vd/nechranice.htm>
- (15) *Nechranice* [online]. Kadaň: Hospodářské zařízení [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.nechranice.cz/>
- (16) Český hydrometeorologický ústav. *Povodňové jevy* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/meteo/om/sivs/povodne.html>
- (17) *Obecní kronika Lenešice* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.ou-lenesice.cz/z-obecni-kroniky/>

- (18) *Obec Dobroměřice* [online]. Dobroměřice, 2015 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.dobromerice.cz/historie/>
- (19) *Stránky města Loun* [online]. Louny, 2009 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.mulouny.cz/cs/mesto/dejiny-mesta/dejiny>
- (20) *Obec Vršovice* [online]. 2015 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.obecvrsovice.cz/index.php/historie-obce>
- (21) *Obec Obora* [online]. 2016 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: http://www.ouobora.cz/e_download.php?file=data/editor/53cs.pdf&original=historie.pdf
- (22) *Obec Počedělice, Orasice, Volenice* [online]. Počedělice, 2013 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.pocedelice.cz/cs>
- (23) *Městys Slavětín* [online]. Slavětín: COMP-AS, 2015 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.slavetin.info/mestys.php>
- (24) *Obec Lenešice* [online]. Lenešice, 2015 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.ou-lenesice.cz/o-obci/historie/>
- (25) Historie obce Radonice. *Peruc: oficiální web městyse* [online]. 2013 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.peruc.cz/historie-obce-radonice/d-10626/p1=316>

Odborné články

- (26) KUNDZEWICZ, Zbigniew, Yukiko HIRABAYASHI a Shinjiro KANAE. River Floods in the Changing Climate - Observations and Projections. *Water Resources Management* [online]. **2010**, 14 [cit. 2015-07-12]. DOI: 10.1007/s11269-009-9571-6.
Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11269-009-9571-6>
- (27) *Law & Your Environment: Types of flooding* [online]. UK [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.environmentlaw.org.uk/rte.asp?id=100>
- (28) GLASER, Rudiger a Heiko STANGL. CLIMATE AND FLOODS IN CENTRAL EUROPE SINCE AD 1000: DATA, METHODS, RESULTS AND CONSEQUENCES. *Surveys in Geophysics* [online]. 2004, **25**(5), [cit. 2015-07-12]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10712-004-6201-y>
- (29) BRÁZDIL, Rudolf, Rudiger GLASER, Christian PFISTER a Petr DOBROVOLNÝ a spol. Flood events of selected European rivers in the sixteenth century. *Climatic Change* [online]. 1999, **43**(1), 47 [cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1023%2FA%3A1005550401857>

- (30) BRÁZDIL, Rudolf, Petr DOBROVOLNÝ, Libor ELLEDER, Vilibald KAKOS, Oldřich KOTYZA, Jarmila MACKOVÁ a Hubert VALÁŠEK. *Studium historických povodní v České republice jako příspěvek k historické hydrologii*[online]. 2005, 311-329 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://data.geogr.quonia.cz/Reznickova_Klimatologie/Clanek_Hydrologicke_dni_2005.pdf
- (31) JONKMAN, S.N. Global Perspectives on Loss of Human Life Caused by Floods. *Natural Hazards* [online]. 2005, **34**(2), 151-175 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s11069-004-8891-3>
- (32) MERZ, R. a G. BLÖSCHL. A process typology of regional floods. *Water Resources Research* [online]. 2003,**39**(12) [cit. 2016-04-02]. DOI: 10.1029/2002WR001952. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1029/2002WR001952/full>
- (33) TOROGHI, Mahnaz Jahadi a Seyed Reza HOSSEINZADEH. Paleoflood Hydrology, New Approach of Modern Geomorphology in Flood Hazard Assessment. *Geography and Environmental Hazards* [online]. 2014, 27-32 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://www.sid.ir/en/VEWSSID/J_pdf/5054420140808.pdf
- (34) BRÁZDIL, Rudolf, Zbigniew W. KUNDZEWICZ a Gerardo BENITO. Historical hydrology for studying flood risk in Europe. *Hydrological Sciences Journal* [online]. 2006, 739-764 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1623/hysj.51.5.739>
- (35) G. E. HOLLIS, G. E. The Effect of Urbanization on Floods of Different Recurrence Interval. *Water Resources Research* [online]. 1975, **11**(3), 431-435 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://srnr.arizona.edu/rnr/wsm462/Readings/hollis_1975_urban.pdf
- (36) HOUGHTON, J.T., Y. DING, D.J. GRIGGS a M. NOGUER. *Climate Change 2001: The Scientific Basis* [online]. 1. New York: Cambridge university press, 2001 [cit. 2016-04-03]. ISBN 0521 80767 0. Dostupné z: http://www.grida.no/climate/ipcc_tar/wg1/pdf/wg1_tar-front.pdf
- (37) VAŠKŮ, Zdeněk. Bleskové povodně: Hrozba krátkodobých srážek velké intenzity. *Vesmír* [online]. 2009, (88) [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://casopis.vesmir.cz/clanek/bleskove-povodne>

Knihy

- (38) DOUBRAVOVÁ, Hana. *Klimatické změny v oblasti Saharské pouště*. Praha, 2013. Bakalářská práce. ČZU. Vedoucí práce Ing. Jana Soukupová.

- (39) KOZÁK, Jan, Pavla STÁTNÍKOVÁ, Jan MUNZAR, Jiří JANATA a Vladislav HANČIL. *Povodně v českých zemích*. První vydání. Professional publishing, 2007. ISBN 078-80-86946-39-9.
- (40) ŠVORC, Luděk a Vladimíra ŠVORCOVÁ. *České řeky a říčky*. První vydání. Příbram: Tisk PBtisk s.r.o., 2006. ISBN 80-86937-11-9.
- (41) DVOŘÁK, Otomar, Zuzana SVOBODOVÁ a Jan KROČA. *Ohře - měsíční řeka*. První vydání. Beroun: MH Beroun, 2007. ISBN 80-86720-35-7.
- (42) SEMOTANOVÁ, Eva, Zdeněk BOHÁČ, Václav FRAJER a Josef ŽEMLIČKA. *Historická geografie*. Praha: Historický ústav, 1997. ISBN 80-85268-67-1.
- (43) *Zhoubná povodeň v Čechách: dne 25. a 26. května roku 1872*. Praha, 1872.
- (44) DAŇHELKA, Jan a Libor ELLEDER. *Vybrané kapitoly z historie povodní a hydrologické služby na území ČR*. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 2012. ISBN 978-80-87577-12-7.
- (45) SIMON, Manfred. *Labe a jeho povodí: Geografický, hydrologický a vodohospodářský přehled*. Magdeburg: Mezinárodní komise pro ochranu Labe, 2005.
- (46) SOUKUPOVÁ, Jana. *Metody paleoklimatologie a historické klimatologie a vývoj klimatu na zemi*. 1. vydání. Praha: Powerprint, 2003. ISBN 978-80-87415-91-7.

Periodika

- (47) *Kulturní měsíčník Louny*. 1975, **1975**(1).
- (48) *Lounský kraj Regiz 5/97*. 1997, **1997**(5).
- (49) *Lounský kraj Regiz 1/96*. 1996, **1996**(1).
- (50) *Krajem Lučanů: Věstník českého musea v Žatci*. Žatec, 1932, **VI.**(1-2).
- (51) *Kulturní měsíčník Žatecka*. 1983, **1983**.

Zdroje obrázků

- (52) *Počedělice* [online]. Počedělice, 2013 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.pocedelice.cz/cs/pocedelice-1/>
- (53) SEMOTANOVÁ, Eva, Zdeněk BOHÁČ, Václav FRAJER a Josef ŽEMLIČKA. *Historická geografie*. Praha: Historický ústav, 1997. ISBN 80-85268-67-1.
- (54) Pamětní kniha obce Volenic, knihtiskárna Ant. Strombacha v Lounech, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (55) Pamětní kniha Dobroměřice, založena MCMXXX, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (56) Pamětní kniha obce Vršovic, založena dne 1. ledna 1921, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (57) Pamětní kniha obce Obora, založena roku 1923, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (58) Počedělice, pamětní kniha, založena roku 1910, sestavil a napsal František Brod, doplnil a kreslil Bohumil Lůžek, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (59) Pamětní kniha obce Kystry, založená dne 1. ledna 1921, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (60) Paměti obce Orasic, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (61) Pamětní kniha farní osady Radonické, napsal Cyrill Straka, dostupná ve Státním okresním archivu Louny

Zdroje tabulek

- (62) Počedělice, pamětní kniha, založena roku 1910, sestavil a napsal František Brod, doplnil a kreslil Bohumil Lůžek, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (63) SIMON, Manfred. *Labe a jeho povodí: Geografický, hydrologický a vodohospodářský přehled*. Magdeburg: Mezinárodní komise pro ochranu Labe, 2005.
- (64) Paměti obce Orasic, dostupná ve Státním okresním archivu Louny
- (65) GLASER, Rudiger a Heiko STANGL. CLIMATE AND FLOODS IN CENTRAL EUROPE SINCE AD 1000: DATA, METHODS, RESULTS AND CONSEQUENCES. *Surveys in Geophysics* [online]. 2004, **25**(5), [cit. 2015-07-12]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10712-004-6201-y>.

Seznam obrázků

Obr. č. 1 Povodňová značka v Počedělicích	19
Obr. č. 2 Postupné změny tvaru toku krajinou.....	23
Obr. č. 3 Tok řeky Ohře v roce 1932.....	24
Obr. č. 4 Umístění města Žatec v rámci Ústeckého kraje.....	25
Obr. č. 5 Umístění obce Lenešice v rámci Ústeckého kraje	27
Obr. č. 6 Umístění obce Dobroměřice v rámci Ústeckého kraje	29
Obr. č. 7 Řeka Ohře u Dobroměřic kolem roku 1419	30
Obr. č. 8 Povodeň na Ohři roku 1924.....	32
Obr. č. 9 Umístění okresního města Louny v rámci Ústeckého kraje	34
Obr. č. 10 Umístění obce Vršovice v rámci Ústeckého kraje.....	36
Obr. č. 11 Velká voda ve Vršovicích nespécifikovaného data	37
Obr. č. 12 Úryvek z kroniky Vršovic popisující povodeň roku 1872	38
Obr. č. 13 Umístění obce Obora v rámci Ústeckého kraje.....	40
Obr. č. 14 Úryvek z kroniky obce Obora popisující povodeň roku 1932	41
Obr. č. 15 Umístění obce Počedělice v rámci Ústeckého kraje	43
Obr. č. 16 Úryvek z kroniky Počedělic popisující povodeň roku 1862.....	45
Obr. č. 17 Zatopené Počedělice.....	46
Obr. č. 18 Umístění obce Kystra v rámci Ústeckého kraje	48
Obr. č. 19 Popis povodně z roku 1925.....	49
Obr. č. 20 Popis povodně z roku 1940 kronikářem obce Kystra	50
Obr. č. 21 Pokračování popisu povodně z roku 1940.....	50
Obr. č. 22 Úryvek popisu velké vody roku 1956	52
Obr. č. 23 Umístění obce Orasice v rámci Ústeckého kraje	52
Obr. č. 24 Znárodnění vzhledu a písma kroniky Orasic.....	56
Obr. č. 25 Popis vzniku povodně roku 1922.....	58
Obr. č. 26 Úryvek z pamětní kroniky Orasic, rok 1928	59
Obr. č. 27 Umístění obce Radonice v rámci Ústeckého kraje.....	60
Obr. č. 28 Vystoupaní hladiny řeky v obci Radonice roku 1841.....	61

Obr. č. 29 Názorný popis povodně z roku 1941	64
Obr. č. 30 Umístění obce Volenice v rámci Ústeckého kraje.....	65
Obr. č. 31 Fotografie zachycující povodeň roku 1954 u domu čp. 13	67
Obr. č. 32 Fotografie zachycující povodeň roku 1954 u domu čp. 1	67
Obr. č. 33 Souhrnné počty jednotlivých typů povodní v rozmezí let 1850 až 1950 ..	84
Obr. č. 34 Souhrnné vyhodnocení povodní dle způsobených škod	85

Seznam tabulek

Tab. č. 1 Hladina řeky nad mořem při normálním stavu Ohře	20
Tab. č. 2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Ohře ve stanici Louny	21
Tab. č. 3 Znázornění výšek hladin nad normálem při zvláštních událostech	58
Tab. č. 4 Klasifikace obce Lenešice podle typu povodní	68
Tab. č. 5 Klasifikace obce Dobroměřice podle typu povodní	69
Tab. č. 6 Klasifikace města Louny podle typu povodní	69
Tab. č. 7 Klasifikace obce Vršovice podle typu povodní	70
Tab. č. 8 Klasifikace obce Obora podle typu povodní	70
Tab. č. 9 Klasifikace obce Počedělice podle typu povodní	71
Tab. č. 10 Klasifikace obce Kystra podle typu povodní	72
Tab. č. 11 Klasifikace obce Orasice podle typu povodní	72
Tab. č. 12 Klasifikace obce Radonice podle typu povodní	73
Tab. č. 13 Klasifikace obce Volenice podle typu povodní	74
Tab. č. 14 Klasifikační klíč	75
Tab. č. 15 Klasifikace obce Lenešice dle způsobených povodňových škod	76
Tab. č. 16 Klasifikace obce Dobroměřice dle způsobených povodňových škod	77
Tab. č. 17 Klasifikace města Louny dle způsobených povodňových škod	77
Tab. č. 18 Klasifikace obce Vršovice dle způsobených povodňových škod	78
Tab. č. 19 Klasifikace obce Obora dle způsobených povodňových	78
Tab. č. 20 Klasifikace obce Počedělice dle způsobených povodňových škod	79
Tab. č. 21 Klasifikace obce Kystra dle způsobených povodňových škod	80
Tab. č. 22 Klasifikace obce Orasice dle způsobených povodňových škod	80
Tab. č. 23 Klasifikace obce Radonice dle způsobených povodňových škod	81
Tab. č. 24 Klasifikace obce Volenice dle způsobených povodňových škod	82

Seznam příloh

Příloha č. 1 Poloha zájmové oblasti v rámci České republiky

Příloha č. 2 Vybraná oblast pro hodnocení historických povodní

Příloha č. 3 Porovnání výskytu povodní v jednotlivých obcích a letech

Příloha č. 4 Současné fotografie obce Dobroměřice

Příloha č. 5 Současné fotografie města Louny

Příloha č. 6 Současné fotografie obce Vršovice

Příloha č. 7 Současné fotografie obce Počedělice

Příloha č. 8 Současné fotografie obce Orasice

Příloha č. 9 Současné fotografie obce Radonice

Příloha č. 10 Současné fotografie obce Volenice

Příloha č. 11 Tvar řeky Ohře za dob II. vojenského mapování (1836-1852)

Příloha č. 12 Tvar řeky Ohře za dob III. vojenského mapování (1877-1880)

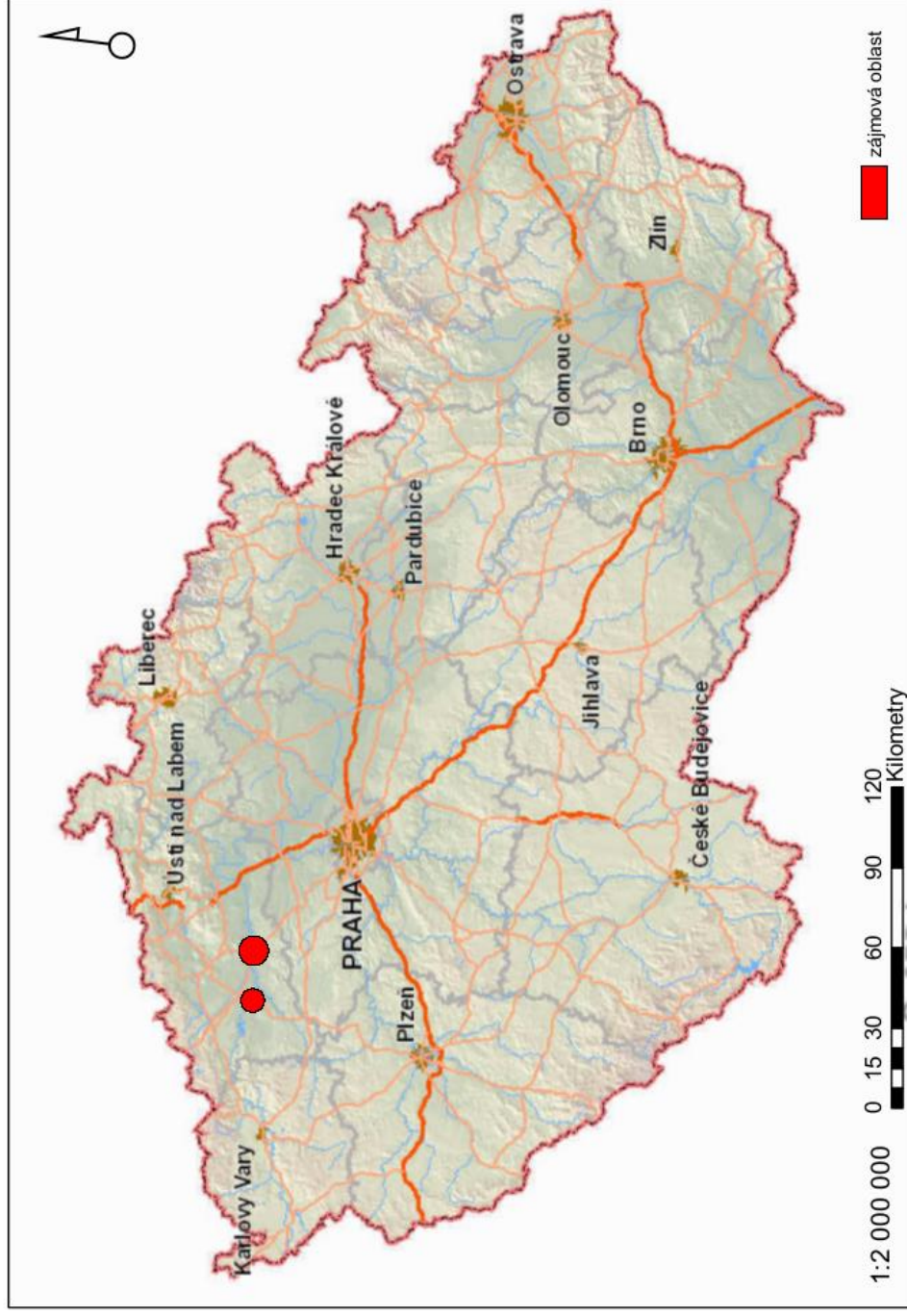
Příloha č. 13 Současný tvar řeky Ohře v zájmovém území

Příloha č. 14 Změna tvaru koryta řeky Ohře

Příloha č. 15 Záznamy srážek z kronik

Přílohy

Poloha zájmové oblasti v rámci České republiky

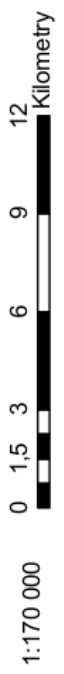
zájmová oblast

Autor: Hana Doubřavová
Datum: 21.2.2016
Příloha č.1

Vybraná oblast pro hodnocení historických povodní

- řeka
- obec
- vodní nádrž

Autor: Hana Doubravová
Datum: 20.2.2016
Příloha č.2

Příloha č. 3 Porovnání výskytu povodní v jednotlivých obcích a letech

	Lenešice	Dobroměřice	Louny	Vršovice	Obora	Počedělice	Kystra	Orasice	Radonice	Volence
1850										
1851										
1852						X				
1853										
1854										
1855										
1856						X			X	
1857								X		
1858										
1859										
1860										
1861										
1862	X	X		X		X			X	
1863										
1864										
1865										
1866						X		X		
1867										
1868		X						X		
1869						X				
1870										
1871										
1872	X			X				X		
1873										
1874										
1875		X				X				
1876		X		X					X	
1877										
1878										
1879										
1880						X			X	
1881		X				X			X	
1882						X			X	
1883										
1884										
1885										
1886								X	X	X
1887									X	
1888										
1889										
1890								X	X	

	Lenešice	Dobroměřice	Louny	Vršovice	Obora	Počedělice	Kystra	Orasice	Radonice	Volenice
1891										
1892										
1893										
1894										
1895										
1896										
1897										
1898										
1899										
1900	X								X	
1901						X				
1902										
1903										
1904										
1905										
1906										
1907										
1908	X									
1909						X		X		
1910										
1911										
1912	X									
1913										
1914										
1915										
1916										
1917	X									
1918										
1919	X									
1920										

	Lenešice	Dobroměřice	Louny	Vršovice	Obora	Počedělice	Kystra	Orasice	Radonice	Volenice
1921					X					
1922			X					X		
1923										
1924			X							
1925		X				X	X			X
1926						X				
1927			X	X						
1928		X								
1929										
1930					X	X				
1931				X						
1932				X	X	X				X
1933						X				X
1934										
1935										X
1936				X						
1937						X				
1938										X
1939										X
1940		X			X		X			
1941							X		X	
1942					X					
1943										
1944		X			X					
1945										
1946					X		X			
1947					X		X			
1948		X					X			
1949										
1950										

Zdroj: Autor

Příloha č. 4 Současné fotografie obce Dobroměřice

Zdroj: Autor

Příloha č. 5 Současné fotografie města Louny

Zdroj: Autor

Příloha č. 6 Současné fotografie obce Vršovice

Zdroj: Autor

Příloha č. 7 Současné fotografie obce Počedělice

Zdroj: Autor

Příloha č. 8 Současné fotografie obce Orasice

Zdroj: Autor

Příloha č. 9 Současné fotografie obce Radonice

Zdroj: Autor

Příloha č. 10 Současné fotografie obce Volenice

Zdroj: Autor

Tvar řeky Ohře za dob II. vojenského mapování (1836 - 1852)

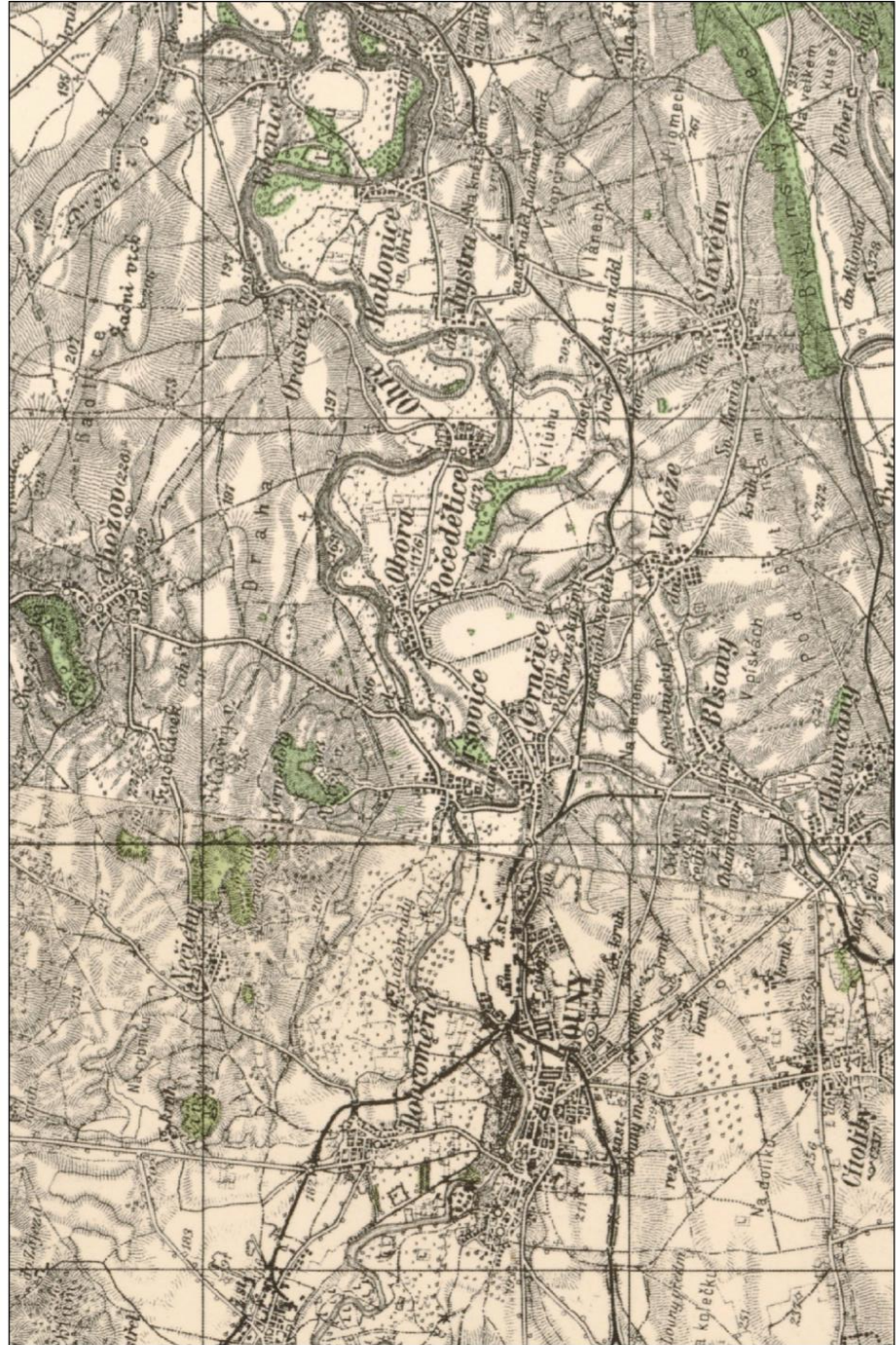
Autor: Hana Doubravová
Datum: 5.4.2016
Příloha č.11

1:35 000

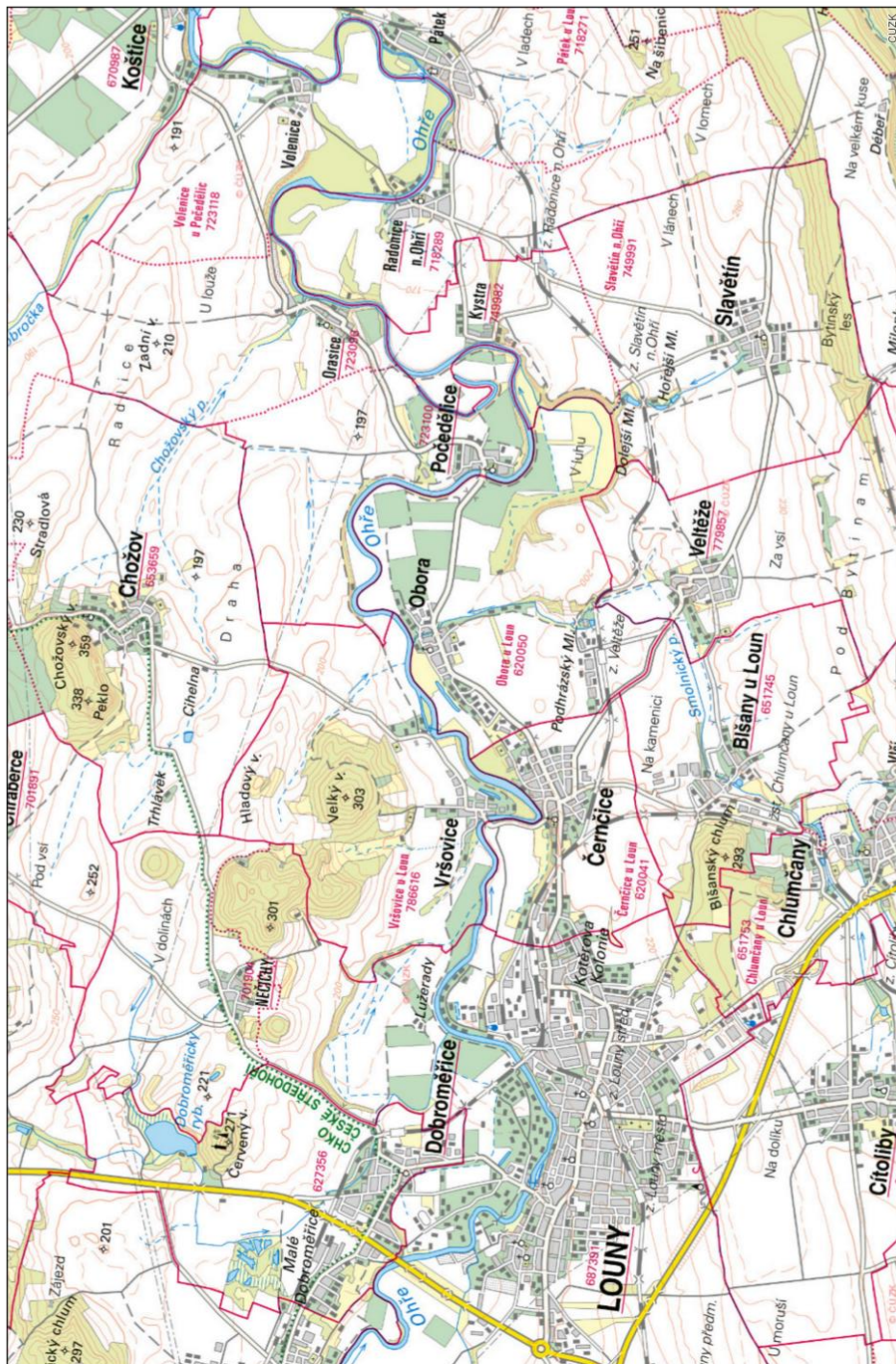
Tvar řeky Ohře za dob III. vojenského mapování (1877 - 1880)

Autor: Hana Doubravová
Datum: 5.4.2016
Příloha č. 12

Současný tvar řeky Ohře v zájmovém území

Autor: Hana Doubravová
Datum: 5.4.2016
Příloha č.13

1:35 000

Změna tvaru koryta řeky Ohře

Autor: Hana Doubravová
Datum: 5.4.2016
Příloha č. 14

znázornění změn
— změna tvaru koryta

1:35 000
0 0.5 1 2 3 4 Kilometry

Příloha č. 15 Záznamy srážek z kronik

1929 - Orasice (mm)		1950 - Louny (mm)		1928 - Obora (mm)		1929 - Obora (mm)	
leden	12,5	leden	30,1	leden	21,2	leden	sníh 55 cm
únor	10	únor	29,1	únor	20,6	únor	sníh 65 cm
březen	12	březen	4,4	březen	9,7	březen	2,7
duben	19,6	duben	41,3	duben	7,4	duben	21
květen	30,3	květen	77,8	květen	19,5	květen	35,1
červen	34,4	červen	28,3	červen	29,8	červen	33,7
červenec	45,5	červenec	83	červenec	25	červene c	53,5
srpen	50,7	srpen	70,4	srpen	64	srpen	44,3
září	19,2	září	46	září	48,3	září	18
říjen	46	říjen	22,2	říjen	17,6	říjen	46,6
listopad	11,1	listopad	46,1	listopad	70,2	listopad	13,4
prosinec	30,2	prosinec	24,6	prosinec	29	prosinec	25,4
321,5		503,3		428,9		293,7	

1930 - Obora (mm)		1931 - Obora (mm)		1932 - Obora (mm)		1933 - Obora (mm)	
leden	12,1	leden	16,5	leden	14,8	leden	21,7
únor	0	únor	18,3	únor	6	únor	29,4
březen	8,4	březen	9,9	březen	12,4	březen	12,8
duben	46,1	duben	25,3	duben	6,6	duben	14,8
květen	52,6	květen	57,7	květen	106,1	květen	21,8
červen	34	červen	42,1	červen	75,1	červen	57,4
červenec	66,2	červenec	118	červenec	62,5	červene c	18,6
srpen	40,5	srpen	33,8	srpen	43,9	srpen	40,4
září	25,1	září	64,9	září	53,6	září	6,1
říjen	64	říjen	15	říjen	33,7	říjen	26,6
listopad	45,2	listopad	15	listopad	24	listopad	13
prosinec	13	prosinec	14	prosinec	5,7	prosinec	7,2
407,2		430,5		444,4		269,8	

1934 - Obora (mm)		1935 - Obora (mm)		1936 - Obora (mm)		1938 - Obora (mm)	
leden	26,2	leden	10	leden	22,1	leden	
únor	27,7	únor	18,2	únor	35,2	únor	
březen	20,1	březen	26,4	březen	4,5	březen	3,5
duben	52,5	duben	46,7	duben	21,1	duben	28
květen	14,7	květen	15,2	květen	125	květen	47
červen	48	červen	15,3	červen	13,1	červen	50
červenec	29,7	červenec	7	červenec	91,7	červene c	111
srpen	84,7	srpen	16	srpen	31,8	srpen	87,5
září	24,4	září	26	září	36	září	29
říjen	31,4	říjen	89,3	říjen	16	říjen	
listopad	37,7	listopad	16,5	listopad	8,4	listopad	34
prosinec	27,9	prosinec	14,2	prosinec	10,6	prosinec	27,5
425		300,8		415,5		417,5	

1937 - Obora (mm)		1939 - Obora (mm)	
leden	75	leden	80,2
únor		únor	
březen		březen	
duben		duben	
květen	37,5	květen	
červen	40	červen	103,7
červenec	65	červenec	100,3
srpen	62,8	srpen	25,5
září	41	září	50,5
říjen	37	říjen	34,5
listopad	10	listopad	51,5
prosinec	12	prosinec	0
380,3		446,2	

1908 - Lenešice (mm)		1912 - Lenešice (mm)		1914 - Lenešice (mm)		1919 - Lenešice (mm)	
leden	40	leden	25	leden	0	leden	12
únor	28	únor	17	únor	35	únor	32,3
březen	14	březen	29	březen	41	březen	24,4
duben	38	duben	10	duben	24	duben	22,4
květen	56	květen	30	květen	42	květen	14,6
červen	77	červen	86	červen	90	červen	54,1
červenec	72	červenec	94	červenec	59	červenec	0
srpen	74	srpen	60	srpen	44	srpen	28,1
září	26	září	40	září	45	září	32,2
říjen	0	říjen	39	říjen	13	říjen	71,1
listopad	5	listopad	0	listopad	13	listopad	101,6
prosinec	4	prosinec	0	prosinec	10,5	prosinec	48,2
434		430		416,5		441	

Zdroj: autor s využitím (1)(4)(6)(9)